

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وہرز نامہ ی

ہاوری

وہرزنامہ ی ہاوری بہشی ہاوینی سالی ۱۴۳۷ ہجری قمری
بہرامبہر بہ سالی ۲۷۱۶ کردی
کوگای جیہانی تہہلی بہیت س

۳	پیشہ کی:
۵	ریز کرتن له مانگی موباره کی پهمه زان
۱۰	گوناه بار میوانی خوا نیه
۱۴	«خجوع و تزلل» خق به کهم زانین و خق بچوک کردنه وه
۱۷	چه ژنی غه دیر له ئیسلام دا
۲۵	زیاره تی قه بری موسولمانان له پوانگه ی سونه ته وه
۳۴	چون خۆشه ویستی پیغه مبه ر (د.خ) له دلی منداله کهم دا پروینم
۴۰	خق پاکری له عاشورای حوسه یینی ع
۴۲	ئادابی براییه تی له پیناو خودا دا
۴۶	ئیمامی حوسه یین سه روهر و سالاری شه هیدانی جیهان
۵۰	ئامازه یه کی کورت به ئیمام زاده کان و سه یده کانی کوردستان
۵۴	خۆشویستی ئالی موحه مه د له دله کان دا
۶۴	چاوێک بخشینن به سوده کانی هه ج
۶۸	توسل ده ست به داوین بوونی ئه ولیای خودا
۷۲	به رله خه و چوار ئیش بکه
۷۴	ژیان نامه ی ئیمامانی ئه هلی به یت ع
۱۰۱	هه زره تی حمزه له ابو جهل توله ده سینتته وه
۱۰۲	چل هه دیس به بۆنه ی شه هید بونی میری باوه رداران، ئیمام عه لی ع
۱۱۵	شه وی قه در
	میژوی ئه هلی به یت(س) له پوانگه ی ئه هلی سونه ته وه
	دیارده ی نامۆی سفوری له نیو ئافره تان دا

پېشەكى:

سلاۋىك ۋەك بۇنى خۇشى ئاشنايى بە كۆمەلگەي كلتورى، دىنى ۋە ئەدەب دۇستى

كوردستان

يەككە لە گرنگ ترين ھۆكارەكانى بەرز كردنەۋەي ئاستى فەرھەنگ ۋە كلتورى ھەر
مىلەتتە ئامرازەكانى پەيۋەندى كۆمەلگەيە كە بە چ شىۋەيەك پەيۋەندى پېكەۋە دەكەن
ۋە چۆن سودى لىۋە ۋەردەگرن.

ھەرچەندە كۆمەلگاكان شىۋەيەكى پېش كەۋتوۋ تر لە خۇ دەگرن، مىدياكان زۆر
ترين بەش لە نىۋ كلتورى كۆمەلگا لە خۇ دەگرن ۋە زۆر كاريگەرى لە سەر تاكەكانى
كۆمەلگا دادەنىت.

خەللى ئەم جۆرە كۆمەلگەيە كاتىكى زۆر بۇ خويىندەۋەي كىتىپ، پۇژنامە ۋە... ۋە
مىدياكانى تر تەرخان دەدەن.

تاكەكانى كلتورى ۋەككو : عادەتەكان، سونەتەكان، بايەخەكان ۋە بىرو پرا
موشتەرەكەكانى ئىنسان بە يەكتەرەۋە پەيۋەندى دەدات ۋە يەكگرتويەكى بەقوۋەت ھەموو
كۆمەلگا دەگرىتەۋە.

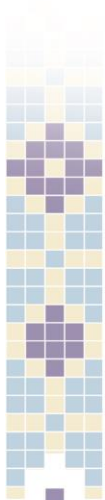
ۋەرز نامەي ھاۋپى ھەول بۇ ئەۋە دەدات كە لەگەل خۇيىنەرانى بەپىزى خۇي ھاۋپى
بىيىت بۇ گۆپىنەۋەي بىرەمەندى، ئەدەب، كلتور ۋە ھونەر، تاكوۋ ولات ۋە كۆمەلگەي خۇي
ھەرچى زياتر نىك بكاۋە لە پېشكەۋتن لە ئاستىكى باللا ۋە بە بەكارھىنان ۋە يارمەتى
زانست، عەقل، ئەدەب ۋە بىرۋەكەي بەقوۋەت ۋە كارنامەد، ۋەرگىراۋە لە پېغەمبەرى ئىسلام

(د.خ) و ئەھلى بەيتىيەكەى (س)، كۆمەلگاي خۆمان بە ئىنواع و ئىشكالى جوانىيەكانى :
كلتورى، كۆمەلگايى، زانستى و ئەدەبى برازىنىنەو. لە بەر ئەوھى كە خۆيان دەفەرمون
: ئەگەر خەلك جوانى قسەكانى ئىمەيان دەبىنى، بە قسەكانى ئىمەيان دەكرد.

كۆگاي جىھانى ئەھلى بەيت(س) كە كۆگايەكى زانستى و كلتورىە برپارى داوھ كە
معارف و سىرەى ئەھلى بەيت(س) ھاوكات لەگەل زمانەكاندا بە لەھجەكانىك كە لە دونيا
دا بە ناوبانگن وەردگىرپىت تا بىخاتە ژىر دەستى ئەو كەسانەى كە ھەست دەكەن دەتوانن
بۆ كۆمەلگا و ولاتى خۆيان ھەنگاويك ھەل بنىن و ھەروھەا مەبەستى كۆگاي جىھانى ئەھلى
بەيت(س) ئەوھىە كە زانايانى دىنى كورد ئەو شتانەى كە سەبارەت بە پىڭەمبەرى ئىسلام
و ئەھلى بەيت(س) نوسىويانە، بىخاتە ژىر دەستى خەلكەوھ و بە ھەلكىشانى ئەم معارف
و زانستانە يارمەتەيكى كۆمەلگاي كوردى بدات. ھىوا دارىن خويئەرانى بەرىز و زانايان
ئىمە لە بە قوھت كردنى ئەم بەشە يارمەتى بدەن.

شاىانى باسە كە ئەم مەعريفەتە شەرتە بەلام ھەستى دەرونى و تەسلىم بون لە
دلەوھ ئەساسى ئەم ئىشەيە.

ھاوپى مان بن.

0

به‌ره‌که‌تی ئه‌م مانگه زۆر گوره‌یه هه‌تا له پێوایه‌ت هاتوو هه‌ڵێن و شه‌ی پهرمه‌زان
 به‌ته‌نها قه‌ده‌غه‌ بوو، به‌لکو ئه‌بی‌ت مانگی بخه‌یه‌ پالی، واته‌ بلی‌ت مانگی ره‌مه‌زان ئیمامی
 (محمد الباقر) (س) فرمویه‌تی مه‌لێن ئه‌مه‌ پهرمه‌زانه‌ و پهرمه‌زان هات و پهرمه‌زان ته‌واو
 بوو، به‌لکوو بلی‌ن مانگی ره‌مه‌زان.

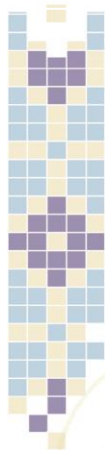
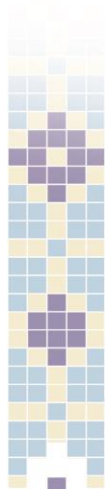
شه فاعه تى مانگى پهمه زان له روژى قيامه ت دا

مانگى پهمه زانى موباره ك ناوى زوره له وانه, مانگى تهوبه, مانگى په شيمانى, مانگى سرپينه وهى گوناح, ههروه ها تا نزيكه ي سده ناوى ههيه, ههروهك له پړوايه ته كان بومان ماوه ته وه, به لام گه وره ترين و گرنگ ترينيان (شهر الله) يه واته مانگى خوا يان بورجى خوا. خواى گه وره هم ماوه يه بۆ خوى داناوه و پېرؤزى كردووه ههروهك له هه حاديسدا هاتووه و نه لىن كه عبه ي به پړيز حه شر نه كړيټ له روژى قيامه ت دا و حه فسه د هه زار پهرى دىن و چوار دهورى نه گرن به زنجيرى زېږ و فه رمانى پى نه كړيټ له و كاته دا كه شه فاعه ت بكات بۆ نه و كه سانه ي هاتوونه ته زياره تى.

مانگى پهمه زانېش به هه مان شيوه له روژى قيامه ت به جوان ترين شيوه ديت و شه فاعه ت بۆ نه و كه سانه داوا نه كات كه ريژيان گرتووه و له پاستى دا نه و پړيزى خواى په روه ردگارى خاوه ن جيهانى گرتووه, چونكه (شهر الله) به هوى نزيك بوونه وهى مانگى پهمه زانى خو شه ويست و حورمه تى هم مانگه له په ركهانى داهاتوودا باسى خوتبه ي شه عبانيه ي پيغه مبه ر(د.خ) سه باره ت به مانگى رهمه زان نه كه ين.

مانگى خوا و پرهمه ت و به ركه ت

شيخ صدوق نه گيرپيټه وه له سه نه دى باوه پيكر او دا, نه لىت پيغه مبه ر(د.خ) له دوايى جومعه ي مانگى شه عبان راوه ستا و هم خوتبه دريژه ي خويند (نه ي خه لكينه نه و مانگى خوا هات نه و كاتي ك ديت كه سه ر به دروست كه رى هم جيهانه يه, تهوبه بكه ن, خوتان بسميل بكه ن (غوسل) پى له م مانگه دانين به پاك و خاوينى پر له به ركه ت و پرهمه ت و په شيمانيه هم مانگه كه وا ديت به به ركه ته وه ديت, (به ركه ت) واته زياد بوون.

جوتیار تۆۋەنچىنىڭ لە زەۋىدا بەرەكەت ئەكەت واتە زىياد ئەكەت لە ھەوت دانەۋە تا ھەۋسەد دانەۋە لە مانگى موبارەكە، مانگى بەرەكەتە، ھەر كەس لەم مانگەدا يەك ئايەتى قورئان بخوينىت، ۋەكۈۋە خەتم كىرنى وايە لە مانگەكانى تىر دا، ۋە ھەر كەس دوو پكەت نوپۇزى سونەت بىكات لەم مانگە دا ۋەكۈۋە نوپۇزى فەرزى مانگەكانى تىرى كىرنىت وايە، ۋە ھەرۋا خىركىرن ئەۋەندە زىياد ئەكەت تا ئەگاتە ھەزار بەرامبەر بەرەكەتتى ئەم مانگە يەكجار زۆرە تا ۋاى لى دىت كە خەۋى رۆزۈگر ئەبىتە عبادەت.

پەھمەت ۋە پەشيمان بوون لەم مانگەدا زۆر دىت تا پادەيەك دەرگا لە پىش ھەموو ئەكرىتەۋە (ئەم مانگە لای خوا لە ھەموو مانگەكان باشترە، شەۋانى لە ھەموو شەۋان ۋە رۆژانى لە ھەموو رۆژان باشترە).

شەۋى قەدر لە مانگى پەمەزان دا

شەۋى قەدر لەم مانگەدا بەتەنھا ئەكەت ھەزار مانگ، بەلكۈۋە زىاتىر (لىلە القدر خىر من الف شەر).

لە قورئانى پىرۆز دوو ئايەتى تىر ھەيە شايتەتى شەۋى قەدرە، خوا فەرموۋىتتى (انا انزلناه فى اليلە المباركة انا كىنا منذرين).

ۋەلە ئايەتتىكى تىر فەرموۋىتتى (شەر رمضان الذى انزل فيه القرآن).

كەۋاتە پوون بوۋەۋە شەۋى قەدر قورئانى پىرۆزى لى دابەزىۋە. ھەندىك باس ئەكەن ۋ ئەلەن مانگى پەمەزان (سەيدى مانگەكانە).

مىواندارى بۆ دەرگای خوا

(ئەو مانگەىە كە مىوانى ئەكرىين لە لایەنى خواوە و بە خواوەنى كەرامەتى خوا دائەنرین) مىوانى كراون لەم مانگە موبارەكەدا بۆ مىوانى خوا و ئەوەى مىوانىانى كردووە پىڤەمبەرى خواىە (د.خ) مىوانى پەرەردگارى جىهانىانە، لە خوا ھەلھات بون بۆ ماوەى يانزەدە مانگ و لە خوا دوور كەوتبوونەو، ئىستائىش وەرن مىوان بن بۆ ماوەى يەك مانگ ببين مىواندارى پەرەردگارى جىهانىان، مىواندارى برىتيە لە جوانترين مىوانى لای خواوەنى ئيمان و دوورینەو، پەحمەت و پەحيمىەتە لە بەرئەو، پزقەدانى تەنھا تايبەتى نىە بە مانگى پەمەزان و مۇسلمانەكانە و نە تايبەت بە (كافەرەكانە) و نە بە مەوۆ و ئازەل، بەلام لوتفى پەرەردگار تايبەتى بە مەوۆيەكە كە پەرى خزمەتى ئەكات. بە لام ئەو مەوۆيە كە لە ناوەرۆكدا گورگىكى دپندەىە، ھىچ سوود و بەرەكەتيكى لى وەرناگەرئەت، چونكە ھەموو كەسك ناتوانئەت ببئەتە مىوانى خوا.

دل دامرکاندەو بە زىكرى خوا

يەكەك لە مىواندارىيەكانى خواىەتى دل دامرکاندەو، تام و لەزەتى ئيمان داران دل دامرکاندەو، لە گەل پەرەردگارى جىهانىان، دل دامرکاندەو بە زكرى خوا ھەموو لەزەتى شەھەوات و ھەوا و نەفس لە بىر ئەباتەو، لە پوايەتيەكدا ھاتووە كە (موسا كورپى عومران كاتەك لە سەر چىاي (تور) بۆ پارانەو و دوعا پۆيشتبوو، ماوەى چل رۆژ يەك پارو نانى نەخواردو، يان دلۆپەك ئاويشى تام نەكرد بوو، بەلكوو خواردنى لەش و گيانى دل دامرکاندەو بوو، ئەويش بەقسەكردن لە گەل پەرەردگارى جىهانىان. ئەم لەزەت و خۆشەى و دل دامرکاندەو، لە غەبرى مانگى موبارەكى پەمەزانە،

کەواتە لەم مانگە موبارەکەدا، بە بەرکەتی ئەم مانگە خۆشەویستە مەزەزێاتر لە خوا نزیک ئەبێتەو و پێتر دڵی دانه مرکیتەو، لەو لەزەت و خوشیەیی مانگی ڕەمەزان کەوا خەلکی ئەم دۆنیای فانیە خەیاڵیان ئەکرد لەزەتی ئەم دۆنیایە لە پلە، مال، پارە و منال و بەدواکەوتنی شەهواتی دۆنیایە؟

ئیمامی زەینولعابدین(س) ئەفەرمووی: (الهی من ذا الذی حلاوه محبتک فرام منک بدلا؟ و من ذا الذی انس بقربک فابتغی عنک حولا؟) واتە: (خوایا کێیە تەمە شیرینی دۆستیتی کردوو و لێت دوور کەوتوو تەو؟ وە کێیە لە نزیکی تۆ دڵی دامرکیتەو و یاخی بێت؟ هەرکەسێک دواي هەواو نەفس و شەهوانی دۆنیای فانی بکەوێت تەمە رۆژی قیامت ناچێت؟

میوانداری پەرەردگاری جیهانیان

بە تاکیدی هەر وەک خوا گەرە و میوانداریە کەیشی گەرە، گەر بێت و پیاویکی گەرە میوانداری بکات چۆن ئەبێت؟ کەواتە میوانداریە کە ی وەکوو خۆی ئەبێت، باشە کەواتە خۆی گەرە کە شای شایانە (الملك الملوك) وە پەرەردگاری جیهانیانە ریزگرتنی میوان لای تا ڕادەیک لە فەرمانەکانی سڕوشتی یە کە لە هیزی مەزەزێا دوورە وای لێ ئەکات وەکوو زیکر کردنی واییت (انفاسکم فیہ تسبیح) واتە هەناسەدان لەم مانگە دا وەکوو تەسبیحات وایە، هەناسەیک بێت و بڕوات بە پاداشت بنووسرێت بۆ نمونە هەناسە هەلکێشی وەکوو بلیت (سبحانہ اللہ) وایە، کەواتە میوانی پەرەردگار نرخیکی بۆ خۆی هەیه، ئەو تێبینیە لێرە دا هاتە یادم ئەو هیه ئەگەر یەکیک لەم مانگە موبارە کە دا

ميوانى شهيټان بڼت بهرامبهر هر هه ناسه يه ك ته گاته به د به ختي و خراپه .

شيخي (التستري) له باره ي (انفاسكم فيه تسبيح) ته لږت هر مړوځيكي ئاسايي له شه و وړوژيكا (۲۱/۶۰۰) بيست و يه كه هه زار و شه ش سهد هه ناسه ئدات و وهر ته گريټ , به گوږه ي ئه مانه چا كه ي بؤ ئه نووسريټ له شه و وړوژيكا له مانگي ږه مه زاني موباره ك و جگه له زيكر و دوعا و نوږ و قورئان خويندنه , مړوځ چهند ده ول مه ند ئه بڼت له م مانگه موباره كه دا به مخرجي ك ميوانى خوا بڼت و دږي هه واو نه فسي خوي بڼت ؟

گوناه بار ميوانى خوا نيه

(المذنب ليس ضيفاً الله) به د به خته ئه و كه سه ي له م ږيگه يه دا دووره و هيچ شتيكي ناوږت , ته نها دواكه وتني (شه هواتي دنيا) نه بڼت (فاعرض عن من تولى عن ذكرنا و لم يرد الا الحياه الدنيا) واته دوور بكه وه له و كه سه ي كه په ږه وي له زيكرى ئيمه ناكات و نايانه وږت , ته نها ژيانى دنيا نه بڼت , (شيخي شوشترى) سوود له م ئايه ته وهر ته گريټ و ته لږت ئه م ميواندارييه بؤ ئه و كه سانه نيه كه ته نها خه ميان دنيا يه چونكه خوا به پيغه مبهري خوي ئه فهرمووږت : (اعرض من تولى عن ذكرنا و لم يرد الا الحياه الدنيا) ئه م ميوانيه بؤ ئيسلامى تايبه تي يه بؤ ئه وانه ي كه هيچ گونا هيك ناكهن بؤ ئه وه ي تواناي ميوان بووني په روه ردگاري جيهانياني بڼت له و ميوانداريانه ي په روه ردگار و ولا م دانه وه ي دوعا و قبول كړدنې كړده وه كانپانه (نومكم فيه عباد) خه وتنتان له م مانگه دا خوا په رسته ي يه , كړده وه كانتان له م مانگه دا قبول ئه بڼت مخرجه كاني قبول بوون له مانگه كاني تر زور گرانه به به ركه تي مانگي موباره كي ږه مه زان مخرجه كاني قبول زور ئاسان ئه بڼت , بچووك ترين كړده وه له م مانگه دا قبوله , دوعا له م مانگه دا جي به جي

ئەبێت، چونکە دوعا و ولّام ئەدریتهوه به مهرجێک میوانی راسته‌قینه‌ی خودا بن، قسه‌یه‌کی (شیخی شوشتری) هاته یادم ئەلێت ئەم دیوه‌خانه چه‌ند ده‌رگایه‌کی هه‌یه هه‌ولّ بده‌ن زوو بچه‌ ژووره‌وه گهر ده‌رگایه‌کی داخرا له ده‌رگایه‌کی تر بچه‌ ژووره‌وه تا یه‌کێک له‌م هه‌موو ده‌رگایه‌ بۆتان بکریته‌وه، ده‌رگای ته‌وبه‌ بێت، ده‌رگای ئیسلامی نه‌فس یان ده‌رگای ته‌قوا و دوورکه‌وتنه‌وه له‌ گوناح بێت.

ته‌وبه‌ به‌ مانای گه‌رانه‌وه‌یه‌ ئەگه‌ر هاتوو له‌ باره‌دۆخی جاران په‌شیمان بوویه‌وه و جاریکی تر تۆزایی نه‌که‌یت و بریاره‌ ده‌دا ئیتر یاخی نه‌بیت بپروو پێشه‌وه له‌ ده‌رگای ته‌وبه‌ دا، به‌لام ئەگه‌ر دیت هیشتا ماوته و عه‌یبت هه‌یه ئیسلامی نه‌فس بکه‌ له‌ کرده‌وه کانی رابردوو په‌شیمان ببه‌وه، ئەگه‌ر ده‌رگای ره‌حمه‌ت له‌ پێشت نه‌کرایه‌وه بپروو ده‌رگای دوورکه‌وتنه‌وه له‌ گوناح، به‌لکوو به‌ هۆی ئەو دوورکه‌وتنه‌وه‌یه‌ ده‌رگای ره‌حمه‌تت بۆ ده‌کریته‌وه.

پشت به‌ستن به‌ ره‌حمه‌تی خوا

ئەگه‌ر هاتوو ده‌رگای ره‌حمه‌تی خوا بۆت نه‌کرایه‌وه قه‌د دلّ گران مه‌به‌ چونکە ده‌رگایه‌کی تر هه‌یه له‌ کۆتاییدا که‌س لێی بیّ به‌ش نابیت یه‌کێک له‌ زانا گه‌وره‌کان باس ئەکات و ئەلێت ته‌نانه‌ت شه‌یتانی‌ش له‌م ده‌رگایه‌وه هاته‌ ژووره‌وه و به‌بیّ به‌ش لێی نه‌چوو ده‌ره‌وه و ئەویش ده‌رگای (کرم‌الاهی)یه، واته‌ (لوتفی خودایی). که‌واته‌ من و تۆ له‌ شه‌یتان خراپ‌ترین، چۆن شه‌یتان پێشتی به‌ لوتفی خودایی به‌ست و داوای لێ کرد تا رۆژی قیامه‌ت زندوو بمی‌نیت! با پێه‌که‌وه‌ بلێین خویا ئەگه‌ر موسته‌حه‌قی میوانی تۆنێن تکات لێ ئەکه‌ین به‌لوتفی خۆت له‌ریزی میوانه‌کانت بمانژمێره‌.

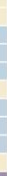
ئىمە چاۋەپوانى سفرە و خوانى لوتقى تۆين

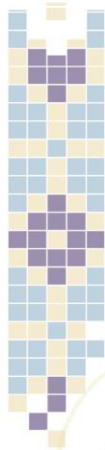
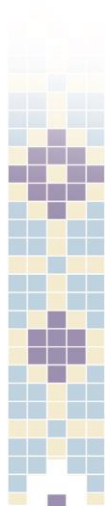
(شىخى شوشترى) ئەلئىت لە فىرگاى خوايەتى پىرۆز (تعاليم الالهيه المقدسه) بۆمان
هاتوۋە ئەگەر گيان لە بەرئىك (سەگ يان پشيلە) بىت و لە سفرە و خوان نزيك بوو و چاۋى
بە خواردنەكە كەوت، پىۋىستە خواردنى بەدەيتى و بى بەشى نەكەيت و بەبى خواردن
دوورى نەخەيتەو، چونكە زۆرى پى ناخۆشە، كەواتە كە سىك ئەگەر بلىت خودايە من
چاۋم كەوت بە سفرە و خوانى چاكي تۆ كە باشترىن بەندەت لە سەرى نان ئەخوات بى
بەشم مەكە، (لە خوا بپارپتەو بە نىيەتتىكى راست و دللىكى خاۋىن كە لەش ساغتان بكات
بۆ رۆژوۋى مانگى پەمەزان و خويندەنەۋى كىتتە پىرۆزەكەى). براى موسلمان پاش ئەو
كە زاننىت مانگى پەمەزان مانگى خوايە (شهر الله) ھەناسە ۋەرگرتن بە تەسبيحات و
نووستن بە عىبادەت ئەژمىردىت لە خوا داۋا بكە ھەر شتەك كە پىۋىستە، بە خۆشى بە
دللىكى خاۋىن و نىيەتتىكى راست داۋا لە خوا بكە كە سەركەۋتوۋ بىت بۆ پەرسىنەكانى
لەم مانگە پىرۆزەدا.

نىيەتى راست و مەبەستى تەۋا

ئەۋەى لىرەدا گرنگ بىت وشەى نىيەتى راستە، بە دوعا كىردن زۆر گىر و گرفت چارە
سەر ئەكرىت ئەبىنن خە لكىكى زۆر پىرى گەۋرە و لاۋاز بە رۆژوۋ ئەبن لەم مانگە موبارەكە
ۋ تەۋاۋى رۆژوۋە كە ئەگرن بى ئەۋەى ھىچى لى بخۆن لە بەر ئەۋە داۋا لە خوا ئەكەن بە
نىيەتتىكى راست سەريان بخات. باشە چ نىيەتەك ئەبىت راست بىت، نىيەتى راست برىتتە
لە مەبەستى تەۋاۋە بوونى شتەك بەمەرجەك ئەگەر كە سىك شتەكى بویت ئەبىت بە ھەموو
دلەۋە بىيەۋىت ۋا بزانىت شتەكى زۆر گرنگى ئەۋىت، بەلام ئەگەر بىت و شتەك بەدەم داۋا

ویر کر تے لے پڑھو زمان

«خضوع و تذلل»

له کتێبه‌کانی زه‌مانه‌وانی دا «فره‌نگ لغت» ووشه‌ی «عبادت» به‌مانای «خضوع» و ده‌رخستنی خو‌ به‌که‌م زانین له‌ به‌رامبه‌ر ئه‌و شته‌ی دا که عبادته‌ی بۆ ده‌که‌ین لێکدانه‌وه‌یه‌ک به‌م جو‌ره‌ له‌لایه‌ن زه‌مانه‌وانان نا‌توانی‌ت پوون که‌روه‌یه‌کی تێر و ته‌سه‌ل بێ‌ت بۆ ووشه‌ی «عبادت» چونکه‌:

١. ئه‌گه‌ر مانای «عبادت» به‌رامبه‌ر بێ‌ت به‌ «خضوع و تذلل» نا‌توانین به‌ هیچ که‌س له‌ ئه‌م جیهانه‌ دا ناسنامه‌ی یه‌کتا په‌ره‌ستی بده‌ین و نا‌توانین هیچ که‌س به‌ یه‌کتا په‌ره‌ست بزانی‌ن، چونکه‌ ئاده‌میزاد به‌ سروشتی خو‌ی له‌ به‌رامبه‌ر هی‌زه «مادی و مه‌عنه‌وی» یه‌کان دا که له‌ خو‌ی زیاتر «خضوع و تذلل» ی هه‌یه‌، وه‌کو شاگرد له‌گه‌ڵ وه‌ستا و قوتابی و فی‌رخواز له‌گه‌ڵ مامۆستا که‌ی دا و منال له‌گه‌ڵ باوک و دایکی دا و هه‌روه‌ها دل‌دار له‌گه‌ڵ

خۆشه‌ويسته‌كه‌ى دا و...

۲. قورئانى پيروز ده‌ستور ده‌دات به منال له به‌رامبه‌ر باوك و دايكى دا بالى
«زيله‌ت» دريژ بكات بويان كه به سه‌رى دا برپون وه‌كو ئه‌وه‌ى كه ده‌فه‌رمييت:

﴿وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾

بالى «زيله‌ت» خۆبه‌كه‌م زانين و خۆشه‌ويستى له به‌رامبه‌رياندا دريژ بكه و بللى خوداى
گه‌وره ره‌حميان پى بكه چونكه منيان له منداليه‌وه گه‌وره كردوه و ته‌ربيه‌تيان كردوم.
ئه‌گه‌ر «خضوع» و «تذلل» نيشانه و ئامرازى «عيبادت» بوايه كه‌واته ئه‌بوايه هه‌موو
مندالانى كۆى زه‌وى گوپرايه‌لى، باوك و دايكيان به موشريك له قلّه م بدرانايه و مندالانى
لاسار به‌يه‌كتا په‌ره‌ست بژماردرانايه.

هه‌نديك له ليكده‌ره‌وه‌كانى زمانه‌وانى كاتييك ده‌گه‌ن به‌وه ئه‌وه‌ى ليكده‌نه‌وه‌ى
ووشه‌ى «خضوع و تذلل» له به‌رامبه‌ر ووشه‌ى «عيبادت» دا و بويان ده‌رده‌كه‌وييت كه
هاو كيئشى ووشه‌ى «عيبادت» نايه‌نه‌وه. په‌نا ده‌به‌ن بۆ ليكده‌نه‌وه‌يه‌كى تر هه‌ست كردن
به ته‌واوى و گه‌وره‌يى و په‌رستراوو.

ئه‌م ليكده‌نه‌وه‌يه‌ش زۆر دور نيه له ليكده‌نه‌وه‌ى يه‌كه‌م چونكه: خوداى گه‌وره ئه‌و
كاتى فه‌رمانى دا به فريشته‌كان له به‌رامبه‌ر ئاده‌مدا كړنۆش «سجده» به‌رن.

﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾

«ئه‌و كاته‌ى وتمان به فريشته‌كان كړنۆش به‌رن بۆ ئاده‌م هه‌موو كړنۆشيان برد جگه
له ئيبليس».

كړنۆش «سجده» له به‌رامبه‌ر كه‌سيكدا يه‌كيك له گه‌وره‌ترين پاستيه‌كانى ده‌رخستنى

بی کۆتایی «خضوع و تذلل» ه نه‌گه‌ر نه‌م کاره نیشانه و ئامرازی عیبادهت ده‌بیټ ئه‌وا ده‌بیټ فریشته گوی ږایه‌له‌کان موشريك بن و ئیبلیسی سهرگه‌ردان به موحد و یه‌کتا په‌ره‌ستی له قه‌له‌م بدریټ.

هه‌روه‌ها کورپه‌کانی «یه‌عقوب» (علیه‌السلام)، ته‌نانه‌ت خودی یه‌عقوب له‌گه‌ل ټاوسه‌ره‌که‌ی له به‌رامبه‌ر یوسف کړنټوشیان برد هه‌ر وه‌کو ئه‌وه‌ی که قورئان ده‌فه‌رمیټ: ﴿وَحَزُوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَتَأْتِبْ هَذَا تَأْوِيلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا﴾ هه‌مویان له به‌رامبه‌ر یوسف دا کړنټوشیان برد، یوسف وتی: باب‌ه گیان ئه‌وه «کړنټوشی یه‌عقوب و یانزه کورپه‌که‌ی» به ږاستی مانای ئه‌و خه‌وه بوو که پېشتر بیني‌ومه».

و قورئانی پی‌وړز خه‌وه‌که‌ی یوسف به مندالی بینیبوی باسی لیوه ده‌کات و ده‌فه‌رمیټ:

﴿إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾

«من بینیم یانزه ئه ستیره و خور و مانگ کړنټوشیان بوو بردم».

هه‌موو موسولمانانی جیهان «حجر الاسود» ماچ ده‌که‌ن و ده‌ست دینن به سهریدا و پاشان ده‌ست ده‌کیشن به‌ده‌م و چاویاندا، ئه‌م کاره‌ش په‌یره‌وی یه له پېشه‌وای گه‌وره‌ی موسولمانان پی‌غه‌مبه‌ری خوښه‌ویست (صلی الله علیه و اله وسلم)، که‌واته ده‌بیټ ئه‌م کاره پیوانه بکړیټ به کاری بت په‌ره‌ستان که ئه‌نجامیان داوه به‌رامبه‌ر به بته‌کانیان له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا کاری ئیمه خودی «توحید» ه یه‌کتا په‌ره‌ستی‌ه و کاری بت په‌ره‌سته‌کان خودی «شرك» ه بۆ خودای ته‌باره‌ک و ته‌عالی.

چه ژنى غهدير له ئيسلام دا

به راستى چه ژنى غهدير تاييهت به شيعه نبييه، به لكوو زوريه ي موسولمانان چه ژنيان
گرتوه له سهرده مى پيشوو دا هرهوهكوو له سهر چاوهكان دا هاتوه وهكوو: الاثار الباقي
فى قرون لاپهړه ۳۳۴، مطالب السؤل لابن طلحه شافعى ج ۱ لاپهړه ۴۴ چاپ النجف،
وفيات الاعيان لابن خلكان ج ۱ لاپهړه ۶۰

تهواترى ههديسى غهدير له لايه

۱. جلال الدين السيوطى الشافعى.

۲. الفوائد المتكاثره فى اخبار المتواتره.

قسه ي سيوتى سه بارهت به ﴿متواتر﴾ بوونى ئه م ههديسه له تهفسير فى شرح الجامع

الصغير ج ۲ لاپهړه ۴۴۲ و عه لاهمه ی === گټراوړیه ته وه له التفسیر فی شرح الجامع الصغير

ج ۲ لاپهړه ۴۴۲

۲ مدد علی القاری الحنفی له المرقاه شرح المشکاه ج ۵

۳ المناوی الشافعی له التفسیر فی شرح الجامع الصغير : ج ۳ لاپهړه ۴۴۲

۴ ابو عبدالله الحافظ الذهبي ټبن که سیر له تاریخه که ی دا قسه ی ئوی گټراوړه ته وه

ج ۵ لاپهړه ۲۱۴ و ۲۱۳

۵ الحافظ ابن الجزری له ابن الجزری له المطالب فی مناقب علی ابن ابی طالب لاپهړه

۴۸ باسی کراوه بیجگه له متواتری ه دیسی غه دیر له گه ل یاسا سروشتیه کان ده گونجی،

چونکه خودا وای داناوه هه روه ک هه موو پوداوه میژووییه گه وره کان که زوربه ی خه لک چاو

و گوئی هه زاران که سی که له جیگای جوړاو جوړه کانه وه هاتوون، به پړوه ده چیت هه تا

کوو به خه لکی دیکه ش پابگه یه نریت.

احمد ابن حنبل له ۴۰ پیگاوه ئه م هه دیسه ی گټراوړه ته وه

ابن جریر ته بری له ۷۲ پیگاوه ئه م هه دیسه ی گټراوړه ته وه

ابن عقده له ۱۰۵ پیگاوه ئه م هه دیسه ی گټراوړه ته وه

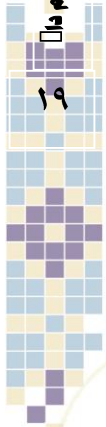
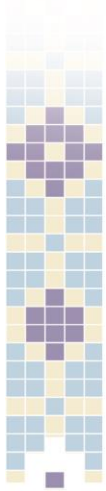
له ابو سعید سجستانیه وه له ۱۲۰ پیگاوه ئه م هه دیسه ی گټراوړه ته وه

له ابوبکر الحجاجی له ۱۲۵ پیگاوه ئه م هه دیسه ی گټراوړه ته وه

به تایبته ئه گهر ئه م پوداوه له بهر دللی بنه مال وه دوسته کانیا ن له هه موو بهر یه ک

دا بیت، هه تا بو هه ر کوی که بکریت هه وال که پابگه یه نن ئایا ده کریت ئه م پوداوه له

هه وال ته که کان بیت؟ نا هیچ کات به لکوو ئه مه وه کوو پونا کایی به یان بلاو ده بیت وه و

زه ریا وشکی دڵان پر له ئاوی خوشه ویستی عهلی (ع) دهکات .

﴿و لن تجد لسنه الله تحویلا﴾

هیچ کات له سونه تی خودا دا ئال و گۆرێک نابینیت ﴿فاتر ۴۳﴾

۲= خودا هه دیسی غه دیری لا گرنه بووه چونکه ئه وی به پیغه مبه ر وه حی کردوه و ئایاتیکی قورئانیسی له ئه م باره یه وه ناردوه .

هه تا موسولمانانه کان شه و پۆژ به ئاشکرا و به نه یینی له دوعا و نوێژ دا له سه ر مینه ر و مناره به رزه کانی مژگه وته کان بخویننه وه ئایه ته که ئه مه یه که ده فه رمیت : ﴿یا ایها الرسول بلغ ما انزل علیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالتہ و الله یعصمک من الناس﴾.

ئه ی پیغه مبه ر ئه وی له لایه ن خودا وه بۆت هاتوه رابگه یه نه ئه گه ر ئه م کاره نه که ی ریساله ته که ت به جی نه هینا وه خودا تۆ له شه ری خه لکی ده پارێزیت. مائده ۶۷.

ئه م ئایه ته له پۆژی غه دیر دا دابه زیوه^۱

له ئه و پۆژهدا که پیغه مبه ر به هه دیسی ئیمامه تی عه لی و دانانی خه لافه ت به ئه و ریساله ته ی راگه یاند، خودا ئه م ئایه ته ی لای خواره وه ی نارد ﴿الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم اسلام دینا﴾ ئه م پۆ دینه که م بۆ ته واوو کردن و نیعمه ته که م به سه رتانه وه ته واوو کردوه و پازی بووم ئیسلام ئایین تان بیت. ۲

^۱ ترجمه الامام علی من تاریخ دمشق لابن عساکر الشافعی ج ۲ لایه ره ۸۶ ح ۵۸۶ چاپی به بیروت
اسباب النزول النیشابوری لایه ره ۱۱۵ چاپی الحلبي له مصر
فتح القدیر للشوکانی ج ۲ لایه ره ۶۰ چاپی الحلبي
تفسیر فخر رازی شافعی ج ۱۲ لایه ره ۵۰ چاپی مصر

^۲ شواهد التنزیل للحکامی الحنفی ج ۱ لایه ره ۱۵۷ - ۱۶۰ ح ۲۱۱ تا ۲۱۵.

۳= کاتى عينايتى خدا ئاوابيت هيچ جى سهر سورمان نيه عينايتى رهسولى
خوداش وابيت. چونكه نهجهلهكهى نزيك بوبويه وه وهوالى كوچى پى دراوه. به فرمانى
خودا برپارى دا كه له ههچى گه وردها له بهرامبهر تهواوى خه لك ولايتى عهلى(س)
رابگه يه نيټ.

۴= هر نه وه به سه كه چاو له فرمايشتهى ئيمام عهلى(س) له كاتى خيلافه تيدا
بكهين كاتيك كه خه لكى له گه ره كيكي كوفه كو كرده وه و فرمووى : نه و كه سهى له
رؤزى غه دبرى خم دا شتيكى له پيغه مبه ر بيستوه سويندى ددهم كه هستيت و شايه تى
بدات به لام بيجگه له نه و كه سانهى كه به چاوى خويان پيغه مبه ريان ديوه و به گوڤى
خويان قسه كانيان لى بيستوه كه س هه ل نه ستيت.

سى كه س له سه حابيه كانى پيغه مبه ر(د.خ) هه لسانه وه كه دوانزه يان له جيهاد
گه رانى به ناوبانگ بوون هه موويان شايه تيان دا كه پيغه مبه رى خودا(د.خ) ده ستي
عهلى(س) به رز كرده وه و به خه لكى فرموو ئايا ده زانى كه من بو ئيمان داران له خويان
شياو ترم ؟

هه موويان وتيان : به لى

پيغه مبه ر(د.خ) فرمووى هه ركه س من مه ولاى نه وم، عهلى مه ولايه تى، خودايه هه ر
كه س نه وى خوش ده وىټ خوشى بوى و هه ركه س دوژمنايه تى له گه ل ده كات دوژمنى به .

الدر المنثور سيوطى ج ۲ لاپه ره ۲۵۹.

المناقب للخوارزمى الحنفى لاپه ره ۸۰.

تفسير لابن كثير شافعى ج ۲ لاپه ره ۱۴.

وتاری پیغه مبه‌ر له پۆژی غه‌دیردا

جه‌ریر کورپی ته‌به‌ری مردووی سالی ۲۱۰ی کۆچی له "کتاب الولایه" به سه‌نه‌دیک له زه‌ید کورپی ئه‌رقه‌م ده‌ریه‌ئناوه: کاتیک پیغه‌مبه‌ر له گه‌رانه‌وه‌ی دوا‌ین حه‌جی مالی خوا گه‌یشه‌ غه‌دیری خوم نزیک‌ی بانگی نیوه‌پۆ و گه‌رمایه‌کی به تین بوو فه‌رمانی دا باره‌کانیان خست و خه‌لکه‌که بۆ نوێژ ئاماده بوون، نوێژیکی به کۆمه‌لیان کرد و پاشان وتاریکی گرنگی خوینده‌وه دوا‌ی ئه‌م ئایه‌ته له‌وی نازل بووه ﴿یا ایها الرسول بلغ ما انزل علیک من ربک وان لم تفعل فما بلغت رسالتک و الله یعصمک من الناس﴾. - واته: (ئهی محهمه‌د) ئه‌وه‌ی که له لایه‌نی خواوه بۆت هاتووته خواره‌وه به خه‌لکی پابگه‌یه‌ن و ئه‌گه‌ر راینه‌گه‌یه‌نیت ئه‌وا په‌یامه‌که‌ت (رسالت) به‌جی نه‌ه‌ئناوه (مه‌ترسه) خوا تۆ له خه‌لک ده‌پاریژی.

ئهی خه‌لکینه جبره‌ئیل دابه‌زیوه و ئه‌م په‌یامه‌ی لای خواوه ه‌ئناوه که من ئه‌مپۆ ئیوه له‌م شوینه کۆ بکه‌مه‌وه و هه‌موو ره‌ش و سپیکتان پیرابگه‌یه‌نم وبلیم عه‌لی کورپی ئه‌بو‌تالیب برامه و جیگرمه و خه‌لیفه و ئیمامه له دوا‌ی من، داوام له جبره‌ئیل کرد له خوا داوا بکات ئه‌م ئه‌رکه له‌سه‌ر شانم لابیات له‌به‌ر ئه‌وه خه‌لکه‌که هه‌موو باوه‌ریان وه‌کو یه‌ک نییه و هه‌موو ته‌بییدی عه‌لی ناکه‌ن، چونکه عه‌لی زۆر له‌گه‌ل مندا بوو و ئه‌لین زۆر پشتیوانی

^۱ ترجمه الامام علی ابن ابی طالب من تاریخ دمشق لابن عساکر الشافعی: ج ۲ لایه‌ره ۷ ح ۵۳ چاپی به‌یروت.

لئى دەكەيت و ھەر لەبەر خاترى عەلى پېيان ئەوتم "اذنا" وە تۆ لە ولامياندا فەرموت:

﴿.....﴾
.....
.....

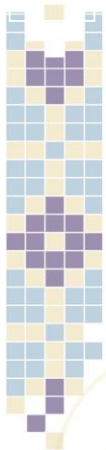
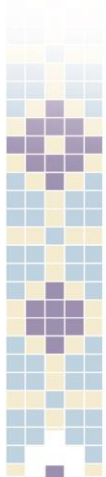
ئەگەر بتهوئە ناويان دئيم و دەستنيشانيان دەكەم، بەلام تۆ بە نھيئي پراگرتنيان
فەرمانت دابوو.

ئەي خەلکينە بەراستی خوا کردويه تي بە سەرۆک و ئيمامە بە سەرتانەو، پەپرەوي
ليکردني فەرزه لەسەرتان بەقسەي پەوايەتەکان ھەرکەسيک پەپرەوي لئى نەکات مەلعونە
و ھەرکەس بەراستی بزانئە پەحمەتي خوا لئى بيئ، گوئ خۆتان بدەني و پەپرەوي لئ
بکەن، خوا سەرورەي ئيوەيە و عەلي ئيمامي ئيوە و پاش ئەو تا پۆزي قيامەت ئيمامەکان
لە پشتي ئەون.

لە بەشيکي تري وتارەکەدا ھاتووہ کە:

"لە کتیبی خوا تیبگەن و شوینی وچووہکان (متشابہ) مەکەون و ئەوانە کەس
شييان ناکاتەوہ بۆتان مەگەر ئەم کەسە کە من دەستم گرتووہ و بەرز کردۆتەوہ و
مامۆستاتانە، ئەوہی کە من سەرورەي بم، ئەمە عەليیە سەرورەيەتي، سەرورەيی و
ولایەتي لە لایەني خواي تەعالاوہيە، کە بە من راسپێردراوہ، بە ئيوەم راگەياند، ئيوەش
گویتان لئى بوو و باش تیگەيشتن". بەم جۆرە تا دواي وتارەکەي خویندەوہ. کە پياواني
باوہر پیکراوہ لە ئومەتي ئيسلاميدا ريوایەتيان کردووہ.

ھەرکەسيک بيهوئە زياتر و بە شيوہيەکي گشتي سەبارەت بە ئەو زانست بەدەست
بھيئيئەت با تەماشای کتیبی فەرزانە و فەقھي ميژوو، ريزدار شيخ عەبدولحوسەيني ئەميني

بكات، كىتىبەكەى ھەر بە ناوى (الغدير) ھەيە لە يانزە بەرگ پىكھاتو ھەرچى لەبارەى غەدىر ھاتوو ەتيايدا ھەيە.

ئەو ە كورتەيەك بوو لەبارەى ەدىسى غەدىر ەو ە بوخارى لە بەرامبەرى تەنگاو بوو، ەدەرى نەھىناو ە نكۆلى لىى كىدوو، ەروەكو نكۆلى لە زۆر ەدىسى تر لەبارەى چاكەى ئەھل و بەيتەو ەدوو.

پووداوى غەدىر لە گرنگترىن پووداو ئىسلامىيەكانە كە مېژوو ئىسلام تۆمارى كىدوو. ەيچ پىگايەك بۆ نكۆل كىدى نەھىشتوتەو ە زۆر جىيى داخە كە ەندى لە موصلمانەكان ئەو پووداو گرنگەيان لەبەر رق و كىنە لە بىرى خۆيان بىدۆتەو ە پاش ئەو كە بەلگە و سەنەدى تەواوى ھەيە، لەو پۆژە گەرمەو لەو ەشامەتە زۆرەدا، لەو بۆنە پىرۆزەدا (گەرانەو لە ەج) لە پال ئاويك كە بەناويانگ بوو بە "خوم" كە شوينى جىابوونەو ەى حاجيانى مەدىنە و مىسرو عىراقە، ژمارەيان نىكەى سەد ەزار نەفەر بوو، پەيامىك كە لەلەينى پەروەردگارىەو بۆى دابەزى بوو بە ەلەكى راگەياندا، كە بە دەقى پەروەرگار ەلى بكاتە ئىمامى موصلمانان و جىگر بۆ پاش خۆى، پىغەمبەر دەيزانى كە ئەو راگەياندنە زۆر قورسە لەسەر ەلەكى و ئەلەين لەبەر ئەو بوو كە ەلى زۆر خۆش دەويست و كۆرە مام و زاوى بوو.

ەروەكو زانراو لەئەو پۆژەو تا ئىستا ەلەك لەو باوەرەدا ەموو لەيەك ئاستى دا نىن، ەريەك بە پىي زانستى خۆى باوەر بە خوا و پىغەمبەر دىنىت، بەلام خوا كە لەسەرەو ەى ەمووانە لەو بارەيەو بى ئاگا نىيە، (مەشبيەتى ئىلاھى)يە، چ ەلەك بىيەويت وچ نەيەويت ەر ئەبى، ببىت و پوو بدات بۆيە جىرەئىل بۆ پىغەمبەرەكەى نارد و ئەم ئايەتەى بۆ ەتيايە خوارەو كە ئەفەرمىت: ﴿يا ايها الرسول بلغ ما انزل عليك من ربك و

ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله يعصمك من الناس ﴿١﴾.

واته: (ئەى محەممەد) ئەوەى كە لەلایەنى خواوە بۆت ھاتۆتە خواوەوە بە خەلكى رابگەینە، ئەگەر راشى نەگەيەنیت ئەوا پەيامەكەیت بە جى نەھيئاوھ (مەترسە) خوا تو لە خەلك ئەپاريزيت.

پيغەمبەر جگە لە تەسليم بوون لە بەرامبەر پەرەردگار ھيچى تری پيى نەكرا، پروى كرده خەلك و وتارە بە نرخەكەى لە دواين ھەج مالى خوا و لە زەلكاوى (خوم) بەم رستەيە دەستى پيكر.

«ألسأولى بالمؤمنين من أنفسهم» وتیان بەلى، فەرمووی: «من كنت مولاه فهذا على مولاه» - ئایا لە نەفسى مۆسلمانەكان بۆیان لە پيشتەر نیم، وتیان بەلى. فەرمووی: ھەر كەسێك من سەرورە و مەولای بە ئەمە عەليیە سەرورە و مەولایەتى.

بەم جۆرە تا دواى وتارەكە دەستى پيكر و پاش ئەوە لە چەندین شوین و زەمەن و كاتدا داكوکی لەسەر كردووە و ئاماژەى پيكردووە تا بە جوانى ئەركى سەرشانى بەجى ھيئابيت بەلام بەداخەوہ دواى پيغەمبەر ريش سپيانى مۆسلمان دەقەكانیان بە ئيجتياھى خۆیان بە جۆريكى تر شى كردهوہ و ئەيانوت ئەو پروداوہ لەبەر بەرژەوہندى ئيسلام "ئەبيت ئەنجام نەدریت".

زیارەتی قەبری موسولمانان لە پوانگە سونەتەو

زانایانی ئیسلام، لە پووناکی ئایەتە پیرۆزەکانی قورئان و وتە پیرۆزەکانی پێغەمبەرەو پێگەیان داو بە زیارەتی قەبرەکان بە تاییەت قەبری پێغەمبەران و پیاو چاکان، وە کەسێک لەم چەشنە زیارەتە بکات بە خاوەنی پاداشت و کەرەمەتیان زانیو، بەلام وەها بیهکان بنەرەتی زیارەتی قەبریان بە حەرام داناو (لەبەر شیوەی حەدیسەکان و لە ناو پۆکیان نەکوێوەتەو) و هەر وەها سەفەر بۆ زیارەتی قەبری پیاو چاکان بە حەرام دەزانن و بانگەوازی بۆ دەکەن، ئیمە دوای پوون کردنەوێ بنەرەتی زیارەت، باسی سەفەر بۆ زیارەتی پیاو چاکان پوون دەکەینەو کە ئیستە لە خوارەو تیشک دەخەینە سەری:

زیارەتی قەبری پیاو چاکان کاریگەری زۆری هەیە بۆ سەر پەروشت و پەروەردە مۆقەکان، کە لیڤە دا بە شیوەیەکی زۆر کورت و بەستراو بەسی لیۆ دەکەین:

تېروانينی نارامگه‌ی مروّقه‌کان که‌ړوناکی ژيانی هه‌موو ئه‌و مروّقانه تيايدان
کوژاوه‌ته‌وه و فقه‌ير و ده‌وله‌م‌ند به هيز و بې هيزی بۆ نيه و به سې پارچه قوماشيکي
يه‌ک په‌نگه‌وه هه‌مويان تيايدا ناراميان گرتوه، دل و گيانی مروّقه ده‌له‌رزينيت و ئه‌گه‌ر
عه‌قلی توانای ئامورگاری وهرگرتنی هه‌بيت ئه‌وا له هيو خراپه‌کان و چاو برسپه‌تی و ته‌نگ
فکری مروّقه‌کان که‌م ده‌کاته‌وه و له ئه‌م پيگه‌يه‌وه وانه‌ی په‌ند و ئامورگاری وهرده‌گریت
و له‌گه‌ل خویدا ده‌دویت و به خوی ده‌لّيت:

ژيانیکي شه‌ست بان حه‌فتاد ساله‌ که‌ کوټايه‌که‌ی وون بوونه له ژير چنده‌ ها‌خه‌روار
خول و خاک و پزين و نه‌مانی به دواوه‌يه، به ئه‌و ئه‌ندازه‌يه به‌های نيه که مروّقه ته‌نيا مال
و سه‌روه‌ت و ناو بۆ خوی کوټکاته‌وه و ئه‌و هه‌موو خو‌ماندو کردن و سته‌مه له
هاوچه‌شنه‌کانی خوی په‌وا بزانيّت“ ته‌ماشيا کردنی ئه‌و ده‌شته‌ تاريک و کوژاوه‌ يه که په‌ق
ترين دلّه‌کان نه‌رم ده‌کات و ئاخناوترين گوچکه‌کانمان ده‌کاته‌وه و به کویر ترين چاوه‌کان
(چاوی دل) ړووناکی ده‌به‌خشی و ده‌بيت هوی ئه‌وه‌ی که ئاده‌میزاد به په‌فتاره‌کانی دا
چاویکی تازه ببخشيته‌وه، له ئه‌و کارانه‌ی که پي سپيږدراوه له لايان خوداوه و له‌لايه‌ن
خه‌لکی ده‌ورووبه‌ريه‌وه و ئه‌و کارانه‌ی که کومه‌لگا پي سپاردوه بيري لی بکاته‌وه و
هه‌ست به لپرسينه‌وه بکات له به‌رامبه‌ريدا و له خو په‌ره‌ستپه‌کانی خوی که‌م ده‌کاته‌وه.
پيغه‌مبه‌ری ئازيز (صلی الله عليه و اله وسلم) له‌م حه‌ديسه‌ دا به ئه‌م باسه‌ ئاماژه
ده‌کات و ده‌فه‌رميت:

«زوروا القبور، فانها تذكركم بالآخرة...».

«قه‌بره‌کان زياره‌ت بکه‌ن چونکه‌ زياره‌تی قه‌بره‌کان پوژی دوايتان بير ده‌خاته‌وه».
له کاتيکدا که‌راستی زياره‌تی قه‌بره‌کان به‌شيوه‌يه‌ک ړوون و ئاشکرايه‌ زور پيويستی

به به لگه هينانه وه نيه به لام ئه م خه لگه زور به گرانی و قورسی باوه ر به پاستی يه کان ده کهن هه ندیک له به لگه کان پوون ده که ينه وه که له وهرز نامه ی داهاتوو دا باسیان لیوه ده که ين.

وته پیرۆزه کان سه بارهت به زیارهتی قهبرستان

له وته پیرۆزه کان که نوسه ری سه حاحه کان و سونه نه کان گێراویانه ته وه تیده گه ين که پیغه مبه ری خوشه ویست به هۆکارانیکی کاتی زیارهتی قهبری قه دهغه کردوه و له دوا ی چهن ماوه یه ک ریگه ی داوه ته وه به خه لگ که زیارهتی قهبرستانه کان بکه ن.

له وانه یه هۆکاری قه دهغه کردنه که ئه وه بیته که زۆربه ی مردوی قهبرستانه کان موشریک و بت په ره ست بو بن یان له وانه یه هۆکاری قه دهغه کردنه که شتیکی تر بوو بیته یان موسولمانه کان له ئه و کاته دا له سه ر قه بران مردوه کان یان لاواندیته وه و قسه ی بیتهام و بی مه فهوم، و دور له ئه ده بی ئیسلامی کرد بیته، به لام له دوا ی گه وه بونی ئیسلام و ریشک داکوتانی له ناو ده لکه کان دا و تیگه یشتنی خه لگ له زور به ی حوکه مکهانی ئایینی پیرۆزی ئیسلام ئه م قه دهغه کردنه هه ل گيرا بیته.

پیغه مبه ری خوشه ویست به هۆی ئه وه ی که زیارهتی قهبره کان سودی زور په روه رده یی و ته ربیه تی هه یه ئه واهه رموی زیارهتی قهبره کان بکه ن.

خاوه نی صحاح و سونه نه کان ئاوا حه دیسه کان ده گویننه وه و ده لێن:

۱ «كنتُ نهیتکم عن زیاره القبور فزوروها فانها تزهد فی الدنیا و تذکر الآخره».

من قه دهغه م کردوه له ئیوه که زیارهتی قهبره کان بکه ن به لام له ئه مپۆ به دواوه قهبره کان زیارهت بکه ن چونکه مړۆف وای ده کات زور به دونیا وه نه چه سپی، (زه د) و

بیر خسته‌وه‌ی کێشه‌ی پۆژی دوا‌یی.

هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ بوو که پێغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویست، قه‌بری دایکی زیاره‌ت کرد و به‌ خه‌لکی ده‌فه‌رموو:

٢_ قه‌بره‌کان زیاره‌ت بکه‌ن چونکه‌ بیر خسته‌وه‌یه‌ بۆ پۆژی دوا‌یی. له‌ خواره‌وه‌ مه‌تنی هه‌دیسیه‌ که‌ دینین:

«زار النبی قبر امه فبکی و ابکی من حوله... استاذنت ربی فی ان ازور قبرها فاذن لی فزوروا القبور فانها تذكركم الموت».

پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه و اله وسلم) قه‌بری دایکی زیاره‌ت کردوو ده‌ستی به‌ گریان کرد و ئه‌وکه‌ سانه‌ی که‌ له‌گه‌ڵی دا بوون ده‌ستیان کرد به‌ گریان... و فه‌رمووی: داوای مۆله‌تی زیاره‌تی قه‌بری دایکه‌م له‌ خودا کرد ئه‌ویش مۆله‌تی پێ دام و به‌ئێوه‌ش ده‌لیم قه‌بره‌کان زیاره‌ت بکه‌ن چونکه‌ زیاره‌ت کردنی قه‌بره‌کان خودامان بیر ده‌خاته‌وه‌.

٤ عائشه ده‌یگوت که‌ ره‌سوڵی خودا زیاره‌تی قه‌بره‌کانی ئازاد کرد.

«ان رسول الله رخص فی زیاره القبور»

پێغه‌مبه‌ری خودا (صلی الله علیه و اله وسلم) زیاره‌تی قه‌بره‌ستانی ئازاد کرد.

٥ عائشه ده‌لێت: پێغه‌مبه‌ری خودا (صلی الله علیه و اله وسلم) زیاره‌تی قه‌بره‌کانی به‌ من فیر کرد «به‌ چ ئه‌ده‌ب و پێژیکه‌وه‌ قه‌بره‌کان زیاره‌ت بکه‌م» که‌ له‌ خواره‌وه‌ هه‌دیسه‌که‌ی دینین:

«فامرني ربی اتی البقیع فاستغفر لهم قلت کیف اقول: یا رسول الله قانی قولی: السلام علی اهل الدیار من المومنین و المسلمین یرحم الله المستقدمین منا و المستاخرین و ان شاء الله بکم لاحقون».

«پهروهردگارم فهرماني پيٰ کردوم که برږم بږ به قيع و دوعا ونزا بکه م بږ مردواني به قيع «عائشه» وتي: چوڼ و چي بلټيم: فهرموي بلټي «سلاو له خه لکي ئەم جيگه يه له موسولمانان و ئيمان داران، خوداي گه وړه رحم بکات به ئەوانه ي که له پيشه وه پښتون و ئەوانه ي که ماون به يارمه تي خوداي گه وړه به ئەم زوانه ديښ بږ لاي ئيوه».

۶ له چه ندين وته ي پيروزي پيغه مبهردا هاتوه که پيغه مبهرد (صلي الله عليه و اله وسلم) هاني موسولماناني داووه که قهبره کان زيارهت بکه ن ئەوا هه نديک له ئە وو وتانه ي پيغه مبهري خوښه ويستمان (صلي الله عليه و اله وسلم) سه بارهت به زيارهتي قهبر باس ده که ين:

«السلام عليكم دار قوم مؤمنين و انا و اياکم متواعدون غذا و مواکلون و انا ان شاء الله بکم لا حقون اللهم اغفر لاهل بقیع الغرقد».

له هه ديسيکي تر دا ناوه پوکي ووته کاني زيارهتي قهبرسان به جوړيکي تر ديټ که ده فه رميټ:

«السلام عليكم اهل الديار من المؤمنين و المسلمين و انا انشاء الله بکم لاحقون انتم لنا فرط و نحن لکم تبع اسئل الله العافيه لنا و لکم».

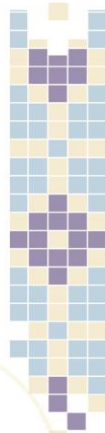
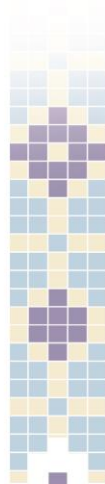
هه روه ها هه ديسي سيبه م به شيويه کي تر نه قل کراوه:

«السلام عليكم دار قوم مؤمنين و انشاء الله بکم لاحقون».

له هه ديسه که ي عائشه ئەوه وهرده گيريت که پيغه مبهرد (صلي الله عليه و اله وسلم)

هه موو شه ويک له کوټايي شه ودا ده پويشت بږ به قيع و ده ي فه رموو:

«السلام عليكم دار قوم مؤمنين و اناکم ما تواعدون، غذا موجلون و انا ان شاء الله بکم لاحقون اللهم اغفر لاهل بقیع الغرقد».

له حه‌دیس‌یکې تر دا هاتوه که پیغه‌مبه‌ری خودا (صلی الله علیه و اله وسلم) به کۆمه‌ل یارانې خویی ده‌برد بۆ سهرقه‌بران و فی‌ری ده‌کردن که چۆن مردوه‌کان زیاره‌ت بکه‌ن:

«کان رسول الله يعلمهم اذا خرجوا الى المقابر فكان قائلهم يقول: السلام على اهل الديار (یان ده‌لئیت) السلام علیکم اهل الدیار من المومنین و المسلمین و انا انشاء الله لاحقون اسئل الله لنا و لکم العلفیه...»

قورئان و زیاره‌تی قه‌بره‌کان

قورئانی پی‌رۆز زۆر به‌ پوونی ده‌ستور و فه‌رمان ده‌دات به‌ پیغه‌مبه‌ر که هیچ کات نابیت له‌ سهرته‌رمی دوو پوه‌کان (منافق) نویتز بکات و له‌ سهرقه‌بره‌کانیان بوه‌ستیت چونکه ده‌فه‌رمیت:

«و لا تصل على احد منهم مات ابدا و لا تقم على قبره انهم كفروا بالله و رسوله و ماتو وهم فاسقین».

هیچ کات نویتز له‌ سهرته‌رمی دوو پوه‌کان مه‌خوینه و له‌ سهرقه‌بره‌کانیان (داوای لی بوردنیان بۆ مه‌که) مه‌وه‌سته ئه‌وان کوفریان کردوه به‌ خوداو پیغه‌مبه‌ر و مردن، ئه‌وان فاسق و خراپه‌ کارن».

له‌ ئه‌م ئایه‌ته‌ دا بۆ پوخاندنی که‌سایه‌تی دوو پوه‌کان و به‌ گوی پراکیشیانی که‌سه‌کانی ئه‌و حیزیه‌ فه‌رمان ده‌دات به‌ پیغه‌مبه‌ری خودا که نابیت:

۱. نابیت له‌ سهرته‌رمی هیچ کامیان نویتز بخوینیت.
۲. نابیت له‌ سهرقه‌بری هیچ کامیان بۆستی و ئه‌م راستیه‌ی به‌ پسته‌ی «و لا تقم على قبره» فه‌رموه.

ئەوێ که خودای گەورە دەفەرمیێت لەگەڵ دوو پوهکان دا نابێت ئەو دوو کارە ئەنجام بدریێت، ناوەڕۆکەکە ی ئەو دەگەیهنێت که ئەو دوو ئیشە بوو موسولمانان زۆر کاریکی باش و پڕ بەرەکهتە.

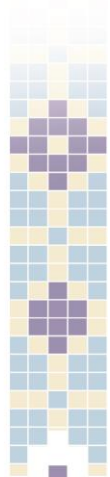
ئێسته ئەبێت بزانی که مەبەست له «ولا تقم علی قبره» چیە؟ ئایا مەبەست تەنها له کاتی شارندنەوێ (دەفن) ی دوو پوهکانە یان بەتەواوەتە ی نەهێ له پارهستان له سەریان دەکات یان بە پێچەوانە سەبارەت بە موسولمانان (مومنان) کاریکی باش و پڕ بایەخە؟ یان مەبەست کاتی شارندنەوێ و هەموو کاتەکانی تێشە دوای شارندنەوێ مردووەکان؟

هەندێک له لێکدەرەوێکان (مفسرین) ئەم ئایەتە بەس بۆ کاتی شارندنەوێ لێک دەدەنەوێ بەلام هەندێکی تر وەکو (بیضاوی) و کەسانیکی تر بە چاویکی پوون تر ئەم ئایەتە لێکدەدەنەوێ و دەلێن مەبەستی «ولا تقم علی قبره للدفن او الزیاره» . ورد بینی له ناوێ پۆکی ئایەتە که مانایەکی بەرفراوان تر دەبەخشێت وەکو وەستان له کاتی شارندنەوێ مردوو یان له دوای شارندنەوێ له قەبرەکه دا.

که واتە کۆی ناوێ پۆکی ئایەتەکه دوو پرسته دروست دەکات ئێش:

۱ «لا تصل علی احد منهم مات ابدا» .

کەواتە وشە ی «احد» بە حوکمی هاتنی له ناوێ ئایەتەکه دا «تفیذ العموم و الاستغراق لجميع الافراد» مەبەستی نەهێ دەگەیهنێت بۆ هەموو ئەو کەسانە، و ووشە ی «ابدا» ماناکە ی بۆ نەهێ زەمەنیە (کاتی) و مانای ئایەتە که دەبێت بە «له سەر تەرمی هیچ کەس له دوو پوهکان هیچ کات نوێژ مەکه» .

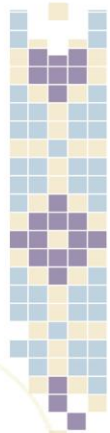
له‌گه‌ل ټیټیښی ټو دوو ووشه دا به پوونی مه‌به‌ستی پسته‌که درده‌که‌وټ که به تاییه‌تی نویژ به سهر مردوه‌وه نیه، ته‌نھا یه‌ک جار نه‌بیټ، ټویش پیښ شاردنه‌وه‌ی، که واته دوباره نابیته‌وه، ټه‌گه‌ر مه‌به‌ستی پسته تاییه‌ته که ته‌نیا نویژی مردوو بوايه ټو ووشه‌ی «ابدا»‌ی نه‌ده‌هینایه‌وه بړوا وایه که ووشه‌ی «ابدا» به مه‌به‌ستی «تاکه که‌سیه» و پیویست نه‌بووه، که‌واته پسته‌ی «لا تصل علی احد» مانایه‌کی گه‌وره‌تر و به‌ر فراوان تر ده‌به‌خشیت ټیتر پیویستی نه‌ده‌کرد جاري‌کی تر پوونی بگردایه‌وه.

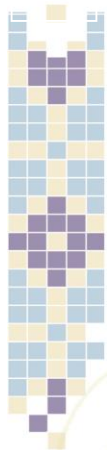
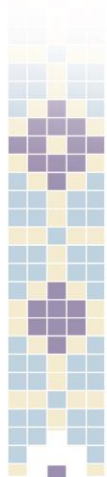
له وانه‌ش به دهر ووشه‌ی «ابدا» له زمانې عه‌ره‌بدا بۆ دريژايی و قولایي کاته «استغراق الزمان» نه بۆ تاکه که‌سټک «و لاتنکحوا ازواجه من بعده ابداء» که‌واته ناوه‌پوکی پسته‌ی یه‌که‌م ټو‌وه‌یه که هیچ کات بۆ هیچ‌کام له مونافیه‌که‌کان داوای په‌حمه‌ت ولی خوش بوون مه‌که به نویژ خویندن بیټ یان به هر کاری‌کی تر.

۲ «لا تقم علی قبره»

که واته ټیگه‌یشتین له ټو ټایه‌ته له‌گه‌ل ټیټیښی له ټو‌وه‌ی که «معطوف» ه له سهر پسته‌ی پیښوو به ټو جوړه‌یه:

«ولا تقم علی قبر احداً منهم ابداء» هر گیز له سهر قه‌بری هیچ که‌سی‌کیان مه‌وه‌سته، هر هوکمټک بۆ «معطوف علیه» ده‌بیټ ټو‌وا ده‌بیټ بۆ «ابدا» هوکمیش ده‌کات بۆ «معطوف» ه که دوباره. هر له ټو کاته دا نابیت بلټین مه‌به‌ست له‌وه‌ستان «قیام» له سهر قه‌بره‌کانیان ته‌نھا له کاتی شاردنه‌وه یان (دفن) دابیټ، چونکه واجبه وستان دوباره ټه‌بیټه‌وه له کاتی دفن و شاردنه‌وه یان دا، و ووشه‌ی «ابدا» لیږه دا «المقدرة» له پسته‌ی دوهم دا مانای دوباره بونه‌ی ټو کاره ده‌به‌خشی، که واته ټو‌وه ده‌بیټ به به‌لگه بۆ

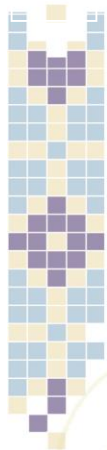

دوباره بونهوهی وهستان به سهرقهبرهوه و تاييهت نيه به کاتی شاردنهوهی مردوه که، کهواته دوباره بونهوهی وهستان به سهرقهبرى دوو پوهکانهوه ههراوه و بۆ موسوڵمانان، دهبييت و «جايژه» که واته مانای ئايهتهکه بهو جوړه دهبييت:

خودای گهوره پيگري له پيغه مبه ره کهی دهکات که به هيچ شيوه يه که داوی لی خوش بون بۆ دوو پوهکان نهکات، ئهگهر به نزا و پارانه وه بييت يان به شيوهی وهستان له سهر قهبرهکانيان بۆ داوی لی خوشبون له خودای گهوره بۆيان له کاتی شاردنهوه يان دا بييت يان له داوی به خاک سپاردن يان که واته ئهوهی بۆ دوو پوهکان خودای گهوره پيگري لی دهکات، بۆ موسوڵمانان دهبييت و خودای گهوره پي خوشه.

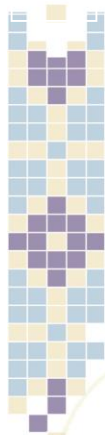
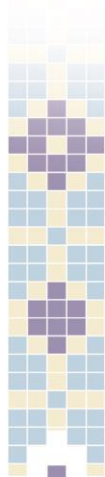
ليژه وه دهرده که وييت زيارهتی قهبرسانی موسوڵمانان دهبييت و دهتوانريت زيارهت يان بکهريت و دوعای خهريان بۆ بکهين ئهگهر له داوی سالانيکی زوپيش بييت. ئه و ليکدانه وهی يه که م بوو له پوانگهی قورئانی پيرۆزه وه بهلام دووه میان له پوانگهی وته پيرۆزه کانه وهی.

چۇن خۇشەويستى پىغەمبەر (د.خ) لە دلى مندا لكەم دا بپوئىنم

لە راستى دا خۇشەويستى پىغەمبەر (د.خ) بنچىنە يەكە لە بنچىنە كانى ئىسلام و بەشىكى گىرنگىيەتى، باوەرى مەزراو نابىت گەر دور بىت لە خۇشەويستى پىغەمبەر (د.خ) و ئەهل و بەيتى (س) ھەروەھا پىگە بە موسولمانان نەدراوہ كە خوى لى گىل بكات و ناگونجىت موسولمان دوو دل بىت لە موسولمانىيەكەى دا يان لىي ھەل بگەرپتەوہ، چونكە ئەم خۇشەويستىيە دوايە دواى خۇشەويستى خوداى گەورەيە، ئەمەش نىردراو و ھەلبىردراوى خوداى گەورەيە، لىرەش دا مندا ل وەكوو تاكيك لە نىو خىزان پىويستە گىنگى پى بدرىت و بزانىن ئايا چۇن خۇشەويستى پىغەمبەر (د.خ) لە دلى دا بپوئىن!

ئەم پىرسىيارە لە گىرگىزىدىن پىرسىيارەكانە كە پىيۇستە بەخىيۇكەر و دايك و باوك لە خۇيان پىرسىيار بىكەن و شارەزايى ھونەرى جىي بەجىي كىردىنى بن و ھەموو توانايى خۇيان بخەنە گەر بۇ گەيشتن بە ئەم مەبەستە و پرواندنى خۇشەوېستى پىيۇستەمبەر (د.خ) لە دلى مندالەكانيان و ھەمووان دا.

ھەر بە ھۆى ئەم پىرسىيارەو پىمان باشە ئامارە بە چەند تىيىنىيەكى گىرگىزىدىن بىكەن : يەكەم :

جىگە و پاىيەى خۇشەوېستى پىيۇستەمبەر (د.خ) لە شەرىعەتى ئىسلام دا!
ئىمامى بوخارى لە ئەنەسەو دەگىيىتەو كە پىيۇستەمبەر (د.خ) فەرمى : ﴿ثالث من كن فيه وجد صلاحه الايمان ان يكون الله ورسوله احب اليه مما سواه...﴾
واتە سىي خەسلەت ھەن ھەر كەس تىايدا بىت، شىرىنى ايمانى چەشتو، خدا و پىيۇستەمبەرى خوداى لا خوشەوېست تر بىت لە ھەموو شتىك كە خۇشى دەوئەت : ئەگەر كەسىكى خۇش وېست تەنھا لە بەر خوا بىت و پىي نا خۇش نەبىت بگەپىتەو بو بى باوہپى ھەرەك چۆن پىي ناخۇشە كە فەرى بدەنە ناو ئاگرەو.

ھەرەھا ئىمامى بوخارى لە ئەبو ھورەيرەو نەقل دەكات كە پىيۇستەمبەرى خدا (د.خ) فەرمى : ﴿والذى نفسى بيده لا يؤمن احدكم حتى يكون احب اليه من نفسه واهله و مال له و الناس اجمعين﴾.

واتە: سويند بە ئەو كەسەى كە گيانى منى بە دەستەوئە ھىچ كەس لە ئىو ئىمانى تەواو نىيە تاكو من لە خۆى و كەس و كارى و ھەموو خەلكى خۇشەوېست تر نەبم لە لاى. و لە سەحىحى موسلم و بوخارى ھاتو لە ئەنەسەو گىراويا تەو كە نەقل دەكات:

پىاۋىك ھاتە لاي پىغەمبەرى خۇدا (د.خ) ووتى : ئەي پىغەمبەرى خۇدا كەي قىامەتە ؟
پىغەمبەر (د.خ) پىي فەرموو : مۇڭ لەگەل ئەو كەسەي دا كە خۇشى دەۋىت ھەشر
دەكرىت.

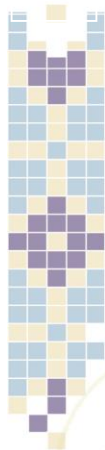
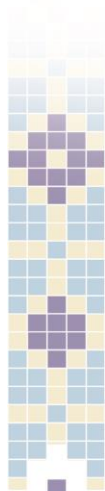
ئەنەس دەلىت : بە ھىچ شتىك دل خۇش نەبوۋىن تا كۆ ئىستا بىجگە لە ئەۋو، ووتەي
پىغەمبەر (د.خ) كە فەرموى مۇڭ لەگەل ئەو كەسەدا ھەشر دەكرىت كە خۇشى دەۋىت .
لە زۆربەي تايبەت مەندىەكانى قورئانى پىرۆز دا خۇشەۋىستى پىغەمبەر (د.خ)
بەستراۋەتەۋە بە خۇشەۋىستى خۇداي گەۋرە و لە ئەۋانەش دەتۋانىن ئامارە بكەين بە
﴿قل ان كان اباؤكم و انباؤكم و اخوانكم و ازواجكم و عشيرتكم و اموال افترقموها و تحارہ...﴾ توبە
.۲۴

ھەرۋەھا : ﴿قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى ليحبكم الله و يغفر لكم ذنوبكم و الله غفور رحيم﴾ .
ال عمران ۳۱.

ۋاتە : ئەگەر ئيمان دارانتان خۇش دەۋىت شوۋىن پىغەمبەرەكەم بكەون ئەۋا منىش
ئىۋەم خۇش دەۋىت و لە گوناھەكانتاتان خۇش دەۋىم و خۇدا بەخشىندە و مېھرىبانە .
دايك و باۋكى ئازىز : بە يارمەتى ئەم خاللانەي سەرۋە دەتۋانى مندالەكەت
تىبگەيەنيت لە گەۋرەيى خۇشەۋىستى پىغەمبەرى خۇدا (د.خ) و دۋابە دۋاي ئەم
خۇشەۋىستىيە، خۇشەۋىستى خۇداي گەۋرەيە و پۈنى بكەرۋە بۇ مندالەكەت ھەر ۋەك
چۈن خۇداي گەۋرەي خۇش دەۋىت ھەر بە ئەۋ جۆرە دەۋىت پىغەمبەرەكەشى خۇش
بۈيت .

دوۋھەم :

چۈن پىغەمبەر (د.خ) بە مندالەكانمان بناسىننن و باسى لىۋە بكەين ؟

پېغەمبەر سەر دايك و باوك له كاتى ناساندن و باس كردنى كەسايەتى پېغەمبەرى
خودا (د.خ) بۆ منداڵەكانيان چاودېرى ئەم دەستەواژەيە بكەن.

۱. بە ئاگا بون له باس كردنى كەسايەتى پېغەمبەر (د.خ) ھەر وەك چۆن خودای
گەورە باسى كردوھ لە قورئاندا كە دەفەرمیّت : ﴿يا ايها النبي انا ارسلناك شاهدا و مبشرا و
نذيرا و داعيا الى الله باذنه و سراجا منيرا﴾ . سراج ۴۵، ۴۶، ۴۷.
واتە :

ئەى پېغەمبەرى خودا (د.خ) ئیمە تۆمان بە شاھید و موژدە دەر و ترسینەر و
بانگەوازكار بۆ خوای گەورە پەوانە كردوھ.

ھەر پېغەمبەرىك ئاگادار كەرەوھ و موژدە دەر و چرای پوناكى يە بۆ ھیدایەت دانى
ھەموو دەرھێنانیان لە ژۆلم و ستەمەوھ بۆ پوناكى و بەختەوھرى.

۲. بە ئاگا بوون لە دەرخیستنى لایەنە پېشەنگەكانى كەسايەتى پېغەمبەر (د.خ)
ھەر ھەمووى پېشەنگە بۆ ئیمە تا چاوى لى بكەینەوھ. جەخت كردنەوھ لە سەر ئەوھى
ھەر ئەو نمونە و پېشەنگى چاوەروانكراوھ و جیى ئومید و ھیوان ھەر كەسێك كە بیهویت
سەربەرزى دونیا و قیامەت بێت.

۳. پېغەمبەر وەلامى ئەو پرسىارانەى منداڵەكانمان بەدەینەوھ كە دەپرسن : بۆچى
پېغەمبەر لە سەرمان پېغەمبەرمان خوش بویت؟ بە وتەى جوان و شیرین بەلگە و
قەناعەتیان بۆ دروست بكەین كە پېغەمبەر لە سەر ھەموو ئیمان دارێكى ژیر و زانا و
زیرەكى صالح پېغەمبەرى خوش بویت، چونكە ئەوازاتە بەپێزەيە كە ھۆكارى ھیدایەت
دانى ھەموو خەلكى بووھ بۆ پێگەى راست و دروستى ئىسلام كە ئەمەش بە فەزلى خودای
گەورەيە.

۴. جەخت كىردىنەۋە لە سەر فەزلى بەرز و بەرپىزى و شوپىنى پىڭەمبەر (د.خ) لاي
خوداي گەۋرە. ھەروھە پىلە و پاىيە لە بەھەشت دا و پون كىردىنەۋە و باس كىردىنەۋە
فەرمۇدە پىرۆزە كە لە سەحىحى موسلىم و بوخارى دا ھاتو كە دەفەرمىت : بە ھوت
شت فەزلى من دراۋە بەر سەر پىڭەمبەرانى پىشتەر لە من و يەككە لە ئەۋانە زمان پارىزىيە.
۵. باس كىردىنەۋە شايەتى و موژدەي پىڭەمبەرانى پىشتو بۆ پىڭەمبەرى خودا (د.خ)
و خوشەويستى و پىشۋازيان لىي لە پوداۋى ئىسرا و معراج دا، و ھەر ئەۋە پىڭەمبەرى
كۆتايانە و شەرىعەتەكەي ھەموو شەرىعەتەكانى پىش خۆي ھەلۋە شاندوۋەتەۋە و خەير
و بەرەكەتى بۆ ھەموۋان ھىناۋە و لە پەيامەكانى ئەۋانىش دا ھاتو.

ھەر ۋەھە جەخت كىردىنەۋە لە سەر واتا و مەبەستى شوپىن كەۋتنى و بە ئسولپىكى
ئاسان باسى بىدعەت و داھىنراۋەكانى بۆ پوون بىكرىتەۋە و گرنگى و بايەخ شوپىن كەۋتنى
بەردەۋام دوبارە بىكەينەۋە.

سپىيەم :

ھەندىك ئامرازى ئاسان بۆ چاندنى خوشەويستى پىڭەمبەر (د.خ) لە دەرونى
مندالەكانمان دا :

۱. گىپرانەۋەي چىرۆكى موعجىزەكانى پىڭەمبەر (د.خ).
۲. گىپرانەۋەي پوشتە بەرز و گەۋرەكانى لە سەر خستىن و پشتىگىرى كىردىنەۋە داماو
چەوساۋە و ستەم لى كراۋەكان و سۆز و بەزەيى بەرامبەر بە ھەتيۋو ھەزارەكان.
۳. باسى ئەۋە بىكەين بۆ مندالەكان كە پىڭەمبەر (د.خ) لە پۆزى دوايى دا شەفاعەت
بۆ ئەمەتەكەي دەكات و خۋاي گەۋرە شەفاعەتەكەي و دوعاكەي لى ۋەر دەگرىت.
۴. باس و بە سەر ھاتى ھاۋەلە بەرپىزەكانى پىڭەمبەر (د.خ) بۆ مندالەكانمان بىكەين،

که چۆن و به چ شیئوویه گیان فیدا و له سەر پى بوون له پیناوو پیغه مبهرى خودا دا.
 ۵. مندالەکانمان فیری سونه تی پیغه مبهر (د.خ) بکهین و له بهری بکهین و پینان
 بگوتریت که له بهر کردن و وتنه وهی ئەم فەرموده و سونه ته پیرۆزانه له شهیتان و مرقف
 و جنۆکه دهیان پارێزیت.

۶. له شیوهی کردار و پهفتاری خۆمان (واته دایکان و باوکان) فیریان بکهین و
 پیشانیان بدهین که دهست به سونه تی پیغه مبهرى خودا (د.خ) دهگرین و شوین که وتوی
 ئەوین و به ئاگاین له ورد و درز، که ئەمه کاریگه ریه کی زۆر به هیزی ده بێت له سەر
 پهروه ده کردنی مندالەکان
 چواره م :

هه ندیک تیبینی گرنگ له کاتی جی به جی کردنی ئەو خالانهی سهره وه:
 ۱. هه ول دان بۆ به قه ناعه ت گه یاندنی مندالەکان به به کار هیئانی ئسلوب گفت و
 گو و پرسیار و وه لام دوور له ئسلوبی ته نها قسه کردن و گوئ نه گرتن له به رامبه ره که ت.
 ۲. به کار هیئانی ئسلوبی تامه زرویی و چه زی کردن ئەمه ش به لی زانیی چۆنیه تی
 گیرانه وهی به سه رهاته کان.

جگه له ئەمه ش پێویسته له کاتی له بهر کردن فەرموده و سونه ته کان دا دیاری
 و خه لاتی تایبه ت پێشکه ش به مندالەکان بکریت.
 سرنج دان له رازی کردن پیغه مبهرى خودا و باس کردن له سەر ئەنجامی ئەم رازی
 کردنه، و گه یشتن به پیغه مبهرى خودا (د.خ) له پۆزی دوا ییدا، کاتی که ئەو پیغه مبهرى
 خودای خۆش بویت ئەویش له ئەو پۆزه دا پێشوازی لیوه ده کات و له ئاوی چه وزی
 که وه سهری پى ده به خشیت.

خۆپاگری لە عاشورای حوسەینی ع

لە پوداوی دل تەزینی کەرەبەلا، جوان ترین دیمەنی خۆپاگری و پاوەستان لە پێگای
 بپواو خۆپاگری بەرامبەر بە کێشەیی خەبات نیگار کێشی کراوە و بوەتە ھۆی مانەو و
 ھەتا ھەتایی ئەو حەماسە و سەرکەوتنی ئەو گروپە کەمە بە سەر دوژمنانی زۆریان، ھەر
 بە ئەو جۆرەیی کە قورئانی پیرۆز دەفەر مەیت : ﴿ کم من فئە قلیلہ غلبت فئە کثیرہ باذن
 اللہ و اللہ مع الصابرين ﴾ . بقرە ئایە ٢٥٩ .

و سەروەری بپواداران (د.خ) فەرمووی : خۆپاگری کارەسات و لی قەوماوی سەخت
 و قورس ئاسان دەکات.

لە حەماسەیی عاشورا دا خۆپاگری ھەم لە دروشم و گوتارەکان و ھەروەھا لە
 کردەوێکانیان دا دیارە، ھەروەھا لە کەسایەتی سەروەری شەھیدان لە عیترەت و ھەقالە

وہ فادارہکانی ئیمام حوسہین(س) ئو کاتیک کہ ویستی له مہکە بەرہو عیراق و کوفہ
بچیئە دەرہوہ و تاریکی پیشکەش کرد کہ له ویپرای ئوہ دا ہاتوہ :

پہزامہندی بنہمالہی ئیمہ، پہزامہندی خودای گہورہیہ له سەر بہلا و کۆسپہکانی
خۆپاگرین ئویش پاداشتی خۆپاگرتنمان پی دەبەخشیت. له یەکیک له مەزلەکانی نیوہی
پینگا دا سرنجی ھاوپیکانی پاکیشا بۆ سەختی پینگا پیشوازی کردن له نەیزہ و شمشیر و
پیویستی عاشورا بہ پیاوانی ئازا، بەہەلمەت و خۆپاگری له بەرامبەر بہ مردن و شەہید
بوون و فەرمووی : ئہی خەلکینہ ہەر کام له ئیوہ کہ ئوتوانیت برامبەر بہ تیژی شمشیر
و برینداری و زەختی نەیزہی دوژمن راوەستیت با لەگەڵ ئیمہ دا بمینیتەوہ ئەگینا با
بگہریتەوہ.

ھاوپیکانی ہەر بہ ئو جۆرہ بوون کہ ئو ئیویست له گۆرہپانی خۆپاگری و
تینویەتی و کەمی ھیزوگەمارۆ و ھیرشی دوژمن و شەہید بوون راوەستاون و له خۆشحالی
دا له نیو پیستی خویان جینگەیان نەدەبویەوہ.

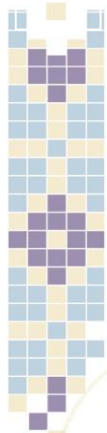
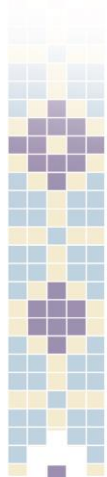
ھەتا ئو پادەہیہ کہ بریکیان له پۆژی عاشورا دا گالئەیان دەکرد و دەیانگوت نۆوان
ئیمہ و بەہەشت تەنہا چەند کاتژمیریک شەپ و پیکدادان و خۆپاگری بەرامبەر بہ ھیزی
شمشیر و نەیزہیہ و دواي ئوہ بەہەشتی ھەتا ھەتاییہ ئیمامی حوسەینیش ئوانی بہ
ئو شیوہیہ پەرورەدە کرد بوو کہ راوەستانیان بہ پردی بەہەشت ئەزانی له پۆژی عاشورا
دا بہ ئم شیوہیہ ئاگاداری کردن.

خۆپاگری! ئہی پیاوہ گہورەکان چونکوو تەنہا پردیکە کہ ئیوہ له پەنج و سەختی
پزگار ئەکات و بەرہو بہہشتی پان و پۆر له نیعمەتە نەبراوہکانی دەگەہیەنیت، تەنانەت
دەرسی خۆپاگری بہ بنہمالەکە ی خۆی ئەدا و ئوانی بەرامبەر بہ شەہید بووی خۆی
بانگیشت ئەکرد بۆ خۆپاگری و راوەستان ئیمام خۆی له سەر داخی منداڵ و ھاوپیکانی
خۆپاگر بوو خوشکی خۆپاگری زەینەب، خۆپاگرانہ باری ئو ھەماسە خۆینینہ بہ شان
کیشاوہ و کات بہ کات رووداویی کەربەلا دیمەنی خۆراگری و راوەستان بوو.

ئادابی برایتی له پیناوخودا دا

خۆشه‌ویستان برایتی و برادهری له ئیسلام دا ئادابی خۆی هه‌یه به‌لام له‌ئهم سهرده‌مه‌ی ئیستا دا که‌م جی به‌ جی و په‌چاو ده‌کریت بۆیه زۆر جار خۆشه‌ویستی له نیوان دوو برادهر دا ده‌بیته ناخۆشی و پق و کینه له نیوانیان دا ئه‌گهر هه‌ر دوو برادهر که به‌ راستی ئادابی برایتی به‌ جی به‌ینن ئه‌وا هیچ کات له نیوانیان دا دوو به‌ره‌کی پونادات و شه‌یتان ناتوانیت زه‌فه‌ریان پی بیات، بلام ه‌یچ بیر و باوه‌رێک به‌ بی بونی خۆشه‌ویستی و هاوکاری و برایتی له نیو هه‌لگرانی دا ناتوانیت له ه‌یچ کۆمه‌لگه‌یه‌کی مرقۆفایه‌تی دا هه‌ل بکات جا هه‌ر به‌ ئه‌و هۆیه‌وه ئاینی ئیسلامی پیرۆز زیاتر له هه‌ر بیر و باوه‌رێک جه‌خت له سهر هه‌بونی برایتی و هاوکاری له نیو موسوڵمانه‌کان دا ده‌کاته‌وه و هانی ئه‌وه‌ی داوه

بە شىۋەيەك بن كە لە نىۋان يەكتىرى دا بنوڭنەۋە و لە ھەموو خۆشەيەك و ناخۆشەيەكى
ژيان دا خۇيان ۋەك جەستەيەك پيشان بدەن.

ئەدەبىي پەندە لە پەندەي ئىسلامەۋە:

١. پىۋىستە لە سەر ھەموو موسولمان كاتىك بە براكەي گەشت پىش ئەۋەي كە
قسەي لە گەل بىكات سىلاۋى لى بىكات خۆ ئەگەر ھاتو پىش سىلاۋ كىردن قسەي كىرد ئەو
نابىت ۋەللامى بدەيتەۋە ھەروەك پىغەمبەرى ئىسلام (د.خ) دەفەرمىت : ﴿ من بدا بىكلام
قبل السلام فلا تجيبوه حتى يبدأ بالسلام. متفق عليه ﴾.

ۋاتە ھەر كەسىك دەستى كىرد بە قسە كىردن پىش سىلاۋ كىردن جۋابى مەدەنەۋە تا
ئەۋ كاتەي كە بە سىلاۋ كىردن دەست پى بىكات.

٢. كاتىك كە نەخۇش بوو پىۋىستە بچىت بۆ لاي و سەردانى بىكات و دوعا و نزاى
چاك بونەۋەي بۆ بىكات و ئەگەر بۆي كرا لە گەللى دا بچىت بۆ نەخۇش خانە، چونكە
پىغەمبەر (د.خ) دەفەرمىت : ﴿ عودو المريض ﴾.

ۋاتە سەردانى نەخۇش بىكە. ھەروەھا دەفەرمىت : ﴿ حق المسلم على مسلم خمسة،
رد السلام، عيادة المريض..... ﴾.

ۋاتە : مافى موسولمان لە سەر موسولمان پىنج شتە لە ۋانە ۋەللام دانەۋەي سىلاۋ،
سەردانى نەخۇش.

٣. كاتىك براپەكت سۈيىندى خوارد لە سەر شتىكى ھەلەل بە قسەي بىكە و
سۈيىندەكەي مەشكىنە، يەككە لە سەحابەكانى پەسولى خودا دەفەرمىت : ﴿ امرنا
الرسول بست..... و ابروا المقسم ﴾.

ۋاتە : پېغەمبەرى خۇدا (د.خ) فەرمانى پىۋى كىردۈين بە شەش شت..... بە جىۋ
ھىنانى سوۋىند.

۴. كاتىك براكەت ئامۇڭگارى كىردى گۈپى بۇ بگرە و خۆت بە زل مەزانە و پىت
ناخۇش نەبىت چۈنكە ئاينى بەرزى ئىسلام برىتتە لە ئامۇڭگارى و دىسۆزى بەرانبەر يەكتىر
ھەرۋەكە پېغەمبەر (د.خ) دەفەرمىت : ﴿الدين النصيحة﴾. ۋاتە : ئاينى، دىسۆزى و
ئامۇڭگارىيە.

۵. پىۋىستە موسولمانان ئەۋشتەي كە بۇ خۇيان خۇشيان دەۋىت و پىيان خۇشە
بۇ براكەشيان پىيان خۇش بىت چۈنكە پېغەمبەرى ئىسلام (د.خ) دەفەرمىت : ﴿لايومن
احدكم حتى يحب لا فيه ما يحب نفسه﴾.

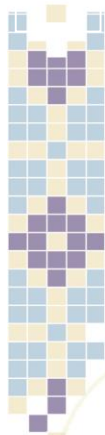
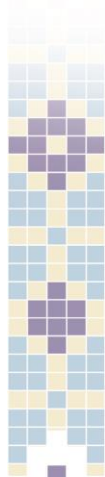
ۋاتە : كەستان ئيمان تان بە تواۋەتى دانامەزىت تا ئەۋكاتەي كە ئەۋشتەي كە
بۇ خۇتان پىتان خۇشە بۇ برا ئيماندارەكانتان پىتان خۇش بىت.

۶. پىۋىستە موسولمانان يارمەتى براكانيان بەدن و يارمەتى بدات و سەرى خات
كاتىك كە ستەمى لىۋ دەكرىت و دەچەۋسىنىرتەۋە و كاتى كە ستەمى دەكرە و كاتى
ستەمى لىۋ دەكرا پىاۋىك پىسارى لىۋ كىرد و تى ئەگەر ستەمى كىرد چۈن يارمەتى
بەدەن فەرمۈپى : مەھىلە ئەۋستەمە بكات كە باشترىن يارمەتتە بۇ ئەۋ.

۷. دروست نىيە موسولمان بە چاۋى سوك و بىۋ رىز و بىۋ نىخەۋە سەرى براكەي
بكات چۈنكە پېغەمبەرى خۇدا (د.خ) دەفەرمىت دروست و ھەلال نىيە بۇ موسولمان
سەرى براكەي بكات، بە شىۋەيەك كە نارەھەتى بكات و توشى ئازار بىت.

۸. پىۋىستە موسولمان پوى خۇش بىت لە گەل موسولماناندا و دەموچاۋىكى
كراۋەي ھەبىت و بە ھىچ شىۋەيەك تەكەبۇر نەكات بە سەرى دا و خۇي بە زل بزانىت
چۈنكە پېغەمبەرى خۇدا (د.خ) دەفەرمىت : ﴿لە كارى چاكە ھىچ شىتەك بە بىۋ نىخەۋە
سەرى مەكە، ئەگەر ئەۋەش بىت كە بە پۈيەكى كراۋە پۈ بە پوى براكەت بىتتەۋە﴾.

ھەرۋە ھا دەفەرمىت : ﴿بىۋ گومان خۇداي گەرە ۋەھى بۇ ناردىۋوم كە خۇتان بە
كەم بگرن و لە خۇبايى مەبن ھەتاكوۋ كەس شانازى بە سەركەس دا نەكات.

٩. پێویسته موسولمان خۆی بپارێزێت له غهیبهت کردنی براکه‌ی و له گالته‌ پێ کردن و نازناوی ناشیرین و خۆی به‌ دوور بگرێت له گومانی خراپ کردن به‌رامبه‌ر به‌ براکه‌ی.

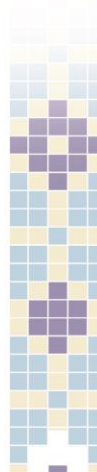
١٠. دروست نی یه‌ له‌ سه‌ی پۆژ زیاتر پێکه‌وه‌ قسه‌ نه‌که‌ن واته‌ تا سه‌ی پۆژ بۆیان هه‌یه‌ پێکه‌وه‌ قسه‌ نه‌که‌ن و له‌ ئه‌وه‌ زیاتر هه‌رامه‌ و دروست نییه‌ هه‌ر وه‌ك ئه‌وی که‌ پێغه‌مبه‌ری خودا (د.خ) ده‌فه‌رمی: ﴿ دروست نییه‌ بۆ هیچ موسولمانێك که‌ براکه‌ی نه‌دوێنی و قسه‌ی له‌ گه‌ل دا نه‌کات له‌ سه‌ی پۆژ زیاتر که‌ به‌ یه‌ك ده‌گه‌ن ئه‌ویان پشت هه‌ل بکات.

١١. ئه‌گه‌ر برا موسولمانه‌که‌ی له‌ خۆی گه‌وره‌ تر بوو ئه‌وا پێویسته‌ پێزی لێ بگرێت و ئه‌گه‌ر له‌ خۆی بچوک تر بوو ئه‌وا پێویسته‌ به‌زه‌یی پیا بیته‌وه‌ هه‌روه‌ك ئه‌وه‌ی که‌ پێغه‌مبه‌ری خودا (د.خ) ده‌فه‌رمی: ﴿ له‌ ئێمه‌ نییه‌ هه‌ر که‌س په‌حم به‌ بچوکمان نه‌کات و پێز له‌ گه‌وره‌مان نه‌گرێت.

١٢. پێویسته‌ له‌ سه‌ر موسولمانان یارمه‌تی براکه‌ی بدات چ یارمه‌تی دانی مادی و چ جێ به‌ جێ کردنی کاریکی پێویست به‌ تاییه‌ت له‌ کاتی لێ قه‌موان و گرفتاری دا.

١٣. هیچ موسولمانێك نابێت که‌ که‌سیك توپه‌ی کرد جنیوی پێ بدات و ده‌بیته‌ ئه‌ویش بزانی که‌ جنیو دان به‌ موسولمان به‌ هیچ شیوه‌یه‌ك دروست نییه‌.

١٤. هه‌ر وه‌ها دروست نییه‌ موسولمانان گالته‌ و یاریه‌کی زۆر له‌ گه‌ل براکه‌ی دا بکات چونکه‌ پێغه‌مبه‌ر (د.خ) ده‌فه‌رمی: ده‌مه‌ قالی و گالته‌ و گه‌مه‌ و ده‌ست بازی له‌ گه‌ل براکه‌ت دا مه‌که‌. (مه‌به‌ست له‌ برا برای موسولمانه‌).

نیمامی حوسہین سہروہر و سالاری شہیدانی جیہان

نہم مانگہ مانگی شہید بوونی کہ سایہ تہ کی کۆل نہدہر و خۆراگرہ کہ نامانج و
پښگای ئہو ھەموو کات لە میژوو دا بەردەوامہ.

چرۆکان دەپشکوینی و نہمامہ تینوہ کان تیر ئاو دەکات ئہو مامۆستای گہورہی
مروڤایہ تہ و شہادەت خوازی حوسہینی کۆری عہلیہ .

العبيدی موفتی شاری موصل دەلّیت کارەساتی کہریہ لا لە میژووی مروڤایہ تی دا
پوداویکی ھەر وەکوو چۆن سەبەب کارانیشی دەگمەنن، حوسہین کۆری عہلی(س)
نہریہ تی بەرگری لە مافی چەوساوەکان و بەرژەوہندی گشتی بە ئەرکی خۆی بینی و لە
ئەم بوارە دا ھیچ کات سستی نہکرد، ئہو ژیان و مافی خۆی لە قوربانگای کہریہ لا دا فیدا

نیمای حوسهین(س) هیمای خهبات دژی سته م و چه وساندنه وهیه و ئالای دادخوازی و پیشه‌نگی ئازادی و پزگاریه، گیرانه وهی پروداوه‌کانی عاشورا ئه م مرقانه‌ی که خوین به سته م گرتوه و پیاکارانه به په‌سمی ناسیوه، بۆ رزگاری ده‌خاته جوله‌وه. له پاستی دا خویندنه وهی ئازار و په‌نجی ئه و که سایه‌تیه مه‌زلومه‌ی که پاک و گه‌وره ژیاوه سه‌ره‌وه‌ی بیر ئازادانی جیهانه، وا ده‌کات که ده‌نگی حه‌ق خوازی جه‌وساوه‌کان به‌رزتر بی و کۆشکی

مل هوران بخاته له‌رزین.

ئیمامی حوسه‌ین(س) نه‌و که‌سایه‌تیه‌ گه‌وره و میژوو سازه‌ی ئیسلام نزیکه‌ی ۵۷ سال له‌ ئه‌م جیهانه‌ دا ژیانی به‌ سهر بردوه و شه‌ش سال له‌ ژیر سیبهری موباره‌کی ره‌سول‌ی خودا (د.خ) له‌ مه‌دینه و ۳۰ سال له‌ گه‌ل باوکی ئیمامی عه‌لی(س) له‌ هه‌وراز و نشیوه‌کانی ئومه‌تی ئیسلامی دا هاوړې بووه و ماوه‌ی ۱۰ سال خوی خوری پرتیشکی هیدایه‌ت و ئیمامه‌تی ئومه‌ت بوو، له‌ بیر و باوه‌ری ئیمامی حوسه‌ین دا ژیان له‌ سهر بنه‌مای سهروره‌ی و که‌رامه‌تی مرؤفی پرمانا و جوانه و مه‌به‌ستی ژیان که‌ دیاری کردگاری گه‌یشتنه به‌ ته‌عالی و که‌ماله.

هه‌ل‌به‌ت گرن‌گترین ئامرازی هه‌نگاو نان له‌ ئه‌م پښگایه‌ دا پته‌و کردنی دادوه‌ری و ئازادیه.

دادوه‌ری ویری ئازادی بۆکومه‌ل‌گه‌ی مرؤفایه‌تی به‌مانای ئوکسیجینه‌ بۆمرؤف، بی‌ نه‌وه ژیان ناکریت و مانای نییه.

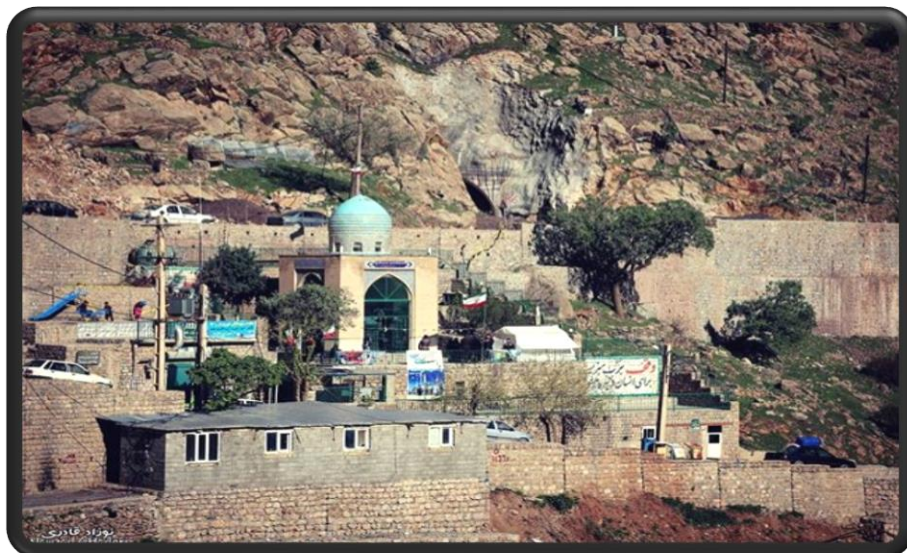
ئیمامی حوسه‌ین(س) بۆ نه‌وی که‌ خه‌لک بۆ کاری چاره‌ نوس ساز هان بدات و کومه‌ل‌گا بۆ جیگیر کردنی دادوه‌ری بخاته‌ جول‌وه‌ گه‌یشتن به‌ ژیانی نه‌به‌دیه و مردن به‌ سهر‌به‌رزی به‌ به‌ختیاری ناو ده‌بات.

ئیمامی حوسه‌ین هی‌مای شه‌هادت خوازیه و عه‌شق و نه‌وینی خودا و زرگاری مرؤف له‌ ناخی دایه و شه‌پولی ده‌دا که‌ له‌ پوژی عاشورا دا گوړه‌پانی شه‌ر له‌ گه‌ل دوژمن به‌ پیچه‌وانه‌ی جه‌نایه‌ته‌کانی نه‌مه‌ویان، کردبووه‌ نوسینگه‌ی هونه‌رمه‌ندی و گیان به‌خت کردن، له‌ پوژی عاشورا دوی نه‌وه‌ی که‌ هه‌موو هاوړپیان‌ی شه‌هید بوون ئیمامی حوسه‌ین(س) شوینکی وه‌ک ناوه‌ندی هی‌رش و هه‌لمه‌ت هه‌ل‌بژارد له‌ نه‌وه‌ی دا پاوه‌ستا و

هەر له ئەو شوینەوه هیڤشی ێردە سەر دوژمن، له هه‌مووان ئازا تر بوو و بۆ هەر لایه‌ك
كه هیڤشی ده‌برد كه‌س نه‌یده‌وێرا به‌ ته‌نها له‌گه‌ڵی دا شه‌ر بکات.

ئیمامی حوسه‌ین(س) کاتیك كه‌ تیر له‌ سەر سیڤگی نیشت و بریندار بوو پوی کرده
ئاسمانه‌وه و ووتی : خودایه‌ تو ده‌زانی كه‌ ئەم جیشه‌، كه‌سیك ده‌كوژیت كه‌ ته‌نها کوپی
كچی پیغه‌مبه‌ر له‌ سەر زه‌ویه‌.

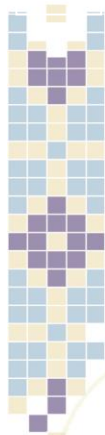
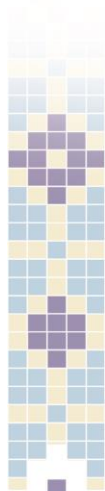
ماوه‌یه‌ك جه‌سته‌ی نیوه‌ گیانی ئەو چه‌زده‌ته‌ له‌ سەر خاك بوو، كه‌س نه‌یده‌وێرا لێی
نزیك ببیته‌وه هلال بن نافع ده‌لێت : سویند به‌ خودا هه‌رگیز كوژاوێکی شه‌لالی خوینم
باشتر و جوانتر له‌ ئەو نه‌بینی بوو.

ئاماژەیهکی کورت به ئیمام زادهکان و سەیدەکانی کوردستان

ئیمام زادهکانی کوردستان بریتین له :

١. ئیمام زاده ئیسماعیل محدس : به پێوایه تێک له کازمهین نیژراوه . به لām به نا به بیر و پای زانیانی کورد، له ئسپریزیه کێک له گوندهکانی هه ورامان نیژراوه .
٢. ئیمام زاده عبید الله: به ناو بانگه به (کۆسهی هه جیج)، نیژراوه له هه جیج که یه کێک له گوندهکانی هه ورامانه .
٣. ئیمام زاده هه مزه، به ناوبانگه به (هه مزه نجار) نیژراوه له گوندی نجار له هه ورامانات، به لām هه ندیک بیر و رایان وایه که له تهکیه یه که له گوندی قه ره داغ سه ر به کوردستانی عێراق نیژراوه، له نه وه و نه تیجه ی ئه م گه وره پیاوه که سانیکێ به ناوبانگ

ههنگاو یان هه‌ل ناوه که ئاماژه به هه‌ندیکیان ده‌که‌ین وه‌کوو : خریانی مامۆستای زانایانی شهرزور، شیخی جامی ته‌کیه‌ای، یوسف اصم، شیخ علی ملا، شیخ بابا علی و شیخ نوری کوپی شیخ بابا علی.

٤. ئیمام زاده محمد نۆژراوه له که‌رکوک.

٥. ئیمام زاده ئه‌حمه‌د نۆژراوه له گوندی ئه‌حمه‌د برنده سه‌ر به شاری ده‌ربه‌ندیخان له کوردوستانی عێراق.

٦. ئیمام زاده قاسم نۆژراوه له مزگه‌وتێک به‌ناوبانگه به مزگه‌وتی ئیمامی قاسم سه‌ر به شاری کر ابراهیم، به پیاویه‌تێک هه‌مان که‌سه که له ناحیه‌ی کفری ناسراوه به ابراهیم سمین.

٧. ئیمام زاده هاجر خاتون، خوشکی چه‌زهرتی مه‌عسومه (س) له قم و ئیمام په‌زا له شاری خوراسان، نۆژراوه له بیدایه‌تی کۆلانی ناسراو به سه‌ترپوله له شاری سنه .
ئیمام زاده‌کانی سه‌رتپوکه که به‌شیکی تر له نه‌ته‌وه‌ی ئیمامانی ئه‌هلی به‌یت (س) له کوردوستان نۆژراون که هه‌ندیکیان بریتین له :

١. ئیمام زاده پیر عمر، ناسراو به پیرومه که به سی پشت ده‌گاته ئیمام زین العابدین که نۆژراوه له شاری سنه .

٢. ئیمام زاده پیر محمه‌د، کوپی ئیمام زاده پیر عمر نۆژراوه له به‌شی خۆره‌لاتی شاری سنه .

ساداتی شافعی مه‌زه‌بی حه‌سه‌نی و حوسه‌ینی کوردستان

بێجگه له ئه‌و ئیمام زاده‌نه‌ی که له کوردستان و ئه‌و ناحیه کورد نشینانه‌ی له نیو

پۆژه‌لاتی ناوه‌راست دا نیژراون که ژۆربه‌یان له مندالانی ئیمام موسی کازم (س) ده‌ژمێردرێن، به‌شێک له ئەم سەیدانه که پشتا و پشت له ئەم ناوچانه دا ژیانیان به سەر بردوه و قەبر و باره‌گایان جێگه‌ی پێژ خۆشه‌ویستی خه‌لکی ناوچه‌که و ئەو که‌سانه‌ی که ئەه‌لی به‌یتان خۆش ویستوه، به‌ناو بانگ‌ترین عه‌شیره‌کانی که له نه‌ته‌وه‌ی ئیمام حه‌سه‌نی موجته‌بی (س) بوون بریتین له :

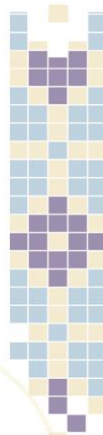
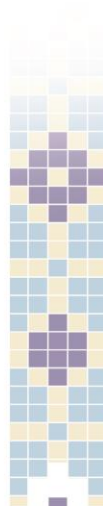
۱. عه‌شیره‌ی ساداتی نه‌ری
 ۲. عه‌شیره‌ی ساداتی کاکو زکریا
 ۳. عه‌شیره‌ی ساداتی مردۆخی
- عه‌شیره‌کانی که له ساداتی حوسه‌ینی شافعی مه‌زه‌ب له کوردستان دا ژیانیان به سەر بردوه بریتین له :

۱. ساداتی خانگا، دانیشتوی هه‌ورامان، له نه‌ته‌وه‌ی ئیمام زاده علی عریزی.
۲. ساداتی کلجی، دانیشتوی هه‌ورامان، له نه‌ته‌وه‌ی ئیمام زاده علی عریزی.
۳. ساداتی تکیه‌ قره‌داغ، له نه‌ته‌وه‌ی ئیمام زاده حمزه بن امام موسی کازم س.
۴. ساداتی به‌رزنجه، له نه‌ته‌وه‌ی ئیمام زاده سه‌ید ئیسماعیل محدس بن امام موسی کازم.

۵. ساداتی شاهوویی، په‌گ و پیشه‌یان ده‌گه‌پێته‌وه بۆ سه‌ید موحه‌مه‌دی زاهدی ناسراوه به پیر خزری شاهۆ، نیژراوه له گوندی پیر خزران له ناحیه‌ی مه‌ریوان که له سالی ۶۲۰ کۆچی قه‌مه‌ری پویان کردوه له کوردستان، ژۆربه‌ی ساداتی حه‌سه‌نی ئێران له پیر خزرشاهوویی جیابونه‌ته‌وه و له گونده‌کانی کوردستانی ئێران بلّاو بونه‌ته‌وه.

عەشیرەکانی ساداتی حەسەنی شاھۆیی بریتین لە:

ساداتی چاولکان، ساداتی مەریوان، ساداتی کەلاتە رزان، ساداتی تاوگۆز، ساداتی زور، ساداتی باوەجانی، ساداتی چنارە، ساداتی باینچو، ساداتی ھەمروە، ساداتی سیاسەران، ساداتی بەلخە، ساداتی پیر خەزان، ساداتی کالوران، ساداتی قاراوا، ساداتی شێوەلی، ساداتی شالی شەل، ساداتی جەباری، ساداتی کەلتی و.....

خوشویستی ئالی موحه‌مه‌د له دله‌کان دا

الا و من مات علی حب ال محمد مات شهیدا

الا و من مات علی حب ال محمد مات مغفورا له

«بزانن که‌سیک که له سهر خۆشه‌ویستی ئالی موحه‌مه‌د (د.خ) بمړیت وه‌کوو ئه‌وه وایه که شه‌هید بووه».

«بزانن که‌سیک که له سهر خۆشه‌ویستی ئالی موحه‌مه‌د (د.خ) بمړیت به‌خشر اوو

مردوه»

تەفسیری کشف نوسراوی زه‌مه‌خشه‌ری حه‌نه‌فی، ج ۴ ص ۲۲۰ — ۲۲۱ چاپی

به‌یروت.

ینابع الموده للقندوزی الحنفی (د.خ) ۲۷ - ۲۶۲ - ۳۶۹ چاپی اسلام بول

﴿معرفة ال محمد براه من النار و حب ال محمد جواز علی الصراط و الولاية لال

محمد امن من العذاب﴾.

ناسینی نالی موحه‌مه‌د (د.خ) دورکه‌وتنه‌وه‌یه له ناگر، خوشه‌ویستی نالی موحه‌مه‌د

ئیزنی ده‌رچونه له سه‌ر پردی س‌رات و ولایه‌تی نالی عه‌لی ده‌بیته‌ه‌وی پاریزگاری له نازار و نه‌شکه‌نجه ^۴

انی اوشک ان ادعی فاجیب و انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله عز و جل و عترتی، کتاب الله جبل ممدود من السما الی الارض و عترتی اهل بیتی و ان الله اخبرنی انهما لن یفترقا حتی یرا علی الحوض فانظروا کیف تخلفونی فیها.

گوایه من به زووترین کات ده‌گه‌ریمه‌وه بۆ لای خودا، له نیو ئیوه دا دوو شتی سقل (به‌نرخ) به جی ده‌هیلّم، کتیبی خودا و عیتره‌ته‌که‌م (خیزانه‌که‌م) کتیبی خودا گرویسکی دریزه‌که له نیوان ناسمان تا زه‌وی دریزه‌که له ناسمانه‌وه تا زه‌وی شوپ‌کراوه‌ته‌وه و عیتره‌ت و نه‌هلی به‌یتی من و خودای دلاوا ناگاداری کردوه‌مه‌ته‌وه که نه‌وانه‌ی له یه‌ک جیا نابنه‌وه تا کاتی له پالّ‌حه‌وزی که‌وسه‌ر یه‌ک ده‌گرنه‌وه، جا ببینن پاش من له گه‌لیاندا هه‌لسوکه‌وت ده‌که‌ن. ^۵

^۴ الاتحاف یجب الاشراف للشبراوی الشافعی ص ۴.

احقاق الحق للتستری ج ۹ ص ۴۹۴.

فرائد السمطين ج ۲ ص ۲۵۷ ح ۵۲۵.

^۵ کنز العمال ج ۱ ص ۱۶۵ ح ۹۴۵ چاپی دوه‌م.

﴿انها مثل اهل بيتي فيكم كمثل سفينة النوح، من ركبها نجي و من تخلف عنها غرق و انما مثل اهل بيتي فيكم مثل باب حطه في بني اسرائيل من دخله غفر له﴾.

نهلو بهيتي من له نيوان ئيوه دا وهكوو كهشتي و باحيره ي نوحه، كه سيك كه سوارى بوو پزگار بوه وه نهو كه سوش سهرپيچي كرد نو قمى ژيړ ئاوو ده بيت هه روه ها نمونه ي نههلو بهيتي من وهكوو دهر وازه ي هته يه له نيوان هوړى بهنى ئيسرائيل دا ههركهس چوه ناوه وه به خشرا.^۶

(النجوم امان لاهل الارضى من الغرق و اهل بيتي امان لامننى من الاختلاف).

نستيره كان هو ي پاريزگارى دانيشتوانى زهوين له گومرايى و خنكان و نه هلى بهيتي هو ي پاريزگارى گه لن له درايه تى و دو بهركى.

حاکم له لاپهړه ۱۴۵ بهرگى سى هه مى مستدرک نه م حه ديسه ي له ابن عباسه وه گيړاوه ته وه.

(نحن شجرة النبوه و معدن الرساله و مختلف الملائكه و معادن العلم و ينابيع الحكمة ناصرنا و

مناقب على ابن ابى طالب لابن المغازلى الشافعى ص ۲۳۵ ح ۲۸۳.

الصواعق المحرقة ص ۱۴۸ چاپى المحمديه.

ينابيع الموده للقندوزى الحنفى ص ۳۵ - ۴۰ - ۲۲۶ ۱۰۸ چاپ السعديه.

احياء الميت للسيد طى شافعى له پهراويژى الاتحاد ص ۱۱۱.

^۶ كفايه الطالب للكنجى الشافعى ص ۳۷۸ چاپى الحيدريه و ص ۲۳۴ چاپى الغرا.

مجموع الزوائد للهيمى الشافعى ج ۹ ص ۱۶۸.

الجامع الصغير للسيوطى ج ۲ ص ۱۳۲ چاپى الميمنه مصر.

محبتنا ينتظر الرحمه و عدونا مبغضنا ينتظرو السطوه).

ئيمه درهختي پيغه مبهرايه تين و پاريزگاري رسالهت دهكەين و شويني هات و چوي
فريشته كانن، كانگاي زانست و سهراچاوهي گهلي حيكه تين هه قال و خوشه ويستی ئيمه
چاوه پوانی په حمه ته و دوژمنه كانيشمان چاوه پوانی قين و رقي خودان.^۷

هه نديك به لگه له نايه ته كانی قورئانی پيرۆز سه بارهت به بنه ماله ي پاکی پيغه مبهره وه.
ووشه ي (اهل بيت) ته نها به عهلي ، فاته مه ، حه سەن و حوسەين ده وتریت، له ئەم
پيوایه ته دا هاتووه كه پيغه مبهري ئيسلام (د.خ) سه يري عهلي و فاته مه و حه سەن و
حوسه يني كرد و فه رمووی : ﴿اللهم هولاء اهل بيتي فاذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهيرا﴾.

صحيح الترمزي ج ۵ ص ۳۱ ح ۲۲۵۸ و هه روه ها ص ۳۶۱ ح ۳۹۶۳.

صحيح مسلم كتاب الفضائل باب فضائل علي ابن ابي طالب ج ۱۵ ص ۱۷۶ چاپي
مصر بشر النووي و ج ۲ ص ۳۶۰ چاپي عين الحلبي و ج ۲ ص ۱۹ چاپي صبح مصر.
خصائص امير المومنين للنسائي ص ۴ و ۱۶ چاپي مطبعه التقدم العلم القايره .

ئيمامي شافعي له كتيبي (رشفه الصادق) دا هاتوه گوتويه تي : ﴿و لما رايت الناس
قد ذهب مذهبهم في البحر الغي و الجهل﴾.

كاتيك ديتم خه لك له نيو مه سه له ي ئاين دا كه وتبونه وه زه رايي گومراهيه وه .
﴿ركبت على اسم الله في سفن النجا و هم اهل بيت المصطفى خاتم الرسل﴾ .
من به ناوي خوداوه سواري كه شتي پزگاري بووم كه هه مان (ولاي) ئه وانه يه ، به ئه و

^۷ نهج البلاغه صالح ۱۰۹.

چہشنہ کہ شوین کہوتنیاں فہرزہ .

﴿و امسکت حبل اللہ و هو ولاءہم کما قد امرنا بالتمسک بالحبل﴾ .

و ہانام برد بو حبل اللہ کہ ہہمان (ولای) ئہوانہیہ، بہ ئہو شیوہیہ کہ شوین کہوتنیاں فہرزہ .

اہل البیت (س) ہہمان (حبل اللہ) ن کہ قورئانی پیروز باسی لیوہ دہکات :

﴿و اعتصموا بحبل اللہ جمیعاً و تفرقوا﴾ .

ہہمووتان پت و گرویسی خودا بگرن گہ ئہگہر ئہم ئیشہ بکھن ہیچ کات لہ یہک جیا نابنہوہ .

ابن حجر ئہم ئایہتہ لہ ئہو ئایہتانہ دہژمیریت کہ سہبارہت بہ ئہوانہوہ ہاتوہتہ خواوہوہ ئہمہ ئایہتی پیئجہمہ لہ بہشی یہکہمی بابی ۱۱ ی کتیبی صواعق لہ رافہکہدا ئہم بابہتہ لہ رافہی سہعلہبی گپراوہتہوہ .

شواہد التنزیل حکانی الحنفی ج ۱ ص ۱۳۰ ح ۱۷۷ و ۱۷۸ .

الصواعق المحرقة لابن حجر الہییمی الشافعی ص ۱۴۹ چاپی المحمدیہ .

اسعاف الراغبین للصبان الشافعی ص ۱۰۷ چاپی السعدیہ .

ئایہتی الصادقین

﴿یا ایہا الذین امنوا اتقوا اللہ و کونوا مع الصادقین﴾ توبہ ۱۱۹ .

(ئہی کہسانیک کہ ئیمان تان ہیئاوہ تہقوای خودا بکھن بہ پیشہتان و لہگہل؁ راستگو کاندان بن) .

مہبہست لہ راست گو کان پیئغہمبہر (دخ) و ئیمامہ پاکہکانی ئہہلی بہیتن؁ بہ پیی

ھەدىسە ھەھىھەكان كە لە خوارەوھ ناوى ھەندىكىان دەبەين :

شواھد التنزيل للھاكم الھكانى الھنفى ج ۱ لاپەرە ۲۵۹ ح ۳۵۱ و ۳۵۰

كفایه الطالب للكنجى الشافعى ص ۲۳۶ چاپ الھىدرىه و ھەروھە لاپەرە ۱۱۱ چاپى

الغرى.

تذكره الخواص للسبط ابن الجوزى الھنفى لاپەرە ۱۶.

المناقب للخوازمى الھنفى لاپەرە ۱۹۸.

الصواعق المحرقة لابن حجر الشافعى لاپەرە ۱۵۰ چاپى المھمديە و لاپەرە ۹۰ چاپى

الميمنه له مصر.

فرائد السمكين للموينى ج ۱ لاپەرە ۳۱۷ ح ۲۵۰

﴿و ان هذا صراطى مستقيما فاتبعوه و لا تتبعوا السيل فتفرق بكم عن

سبيله﴾ سورەى انعام ۱۵۳.

ينابيع الموده للقندوزى الھنفى لاپەرە ۱۳۰ چاپ الھىدرىه و لاپەرە ۱۱۱ اسلام بول.

احقاق الحق للتستري ج ۳ لاپەرە ۵۴۳. غايه المرام لاپەرە ۴۳۴.

ئىمامى باقر و صادق سلامى خاويان لى بىت ھەموو كات دەيان فەرموو مەبەست لە

رېگاي راست ئىمامى راست گۆيە و مەبەست لە (سبل) پيشەوايانى نەزانى و گوم راهييه

كە ئۆو لە رېبازى خودا دور دەكەنەو و لە راستى دا ئىمە (ئەھل بەيت) رېبازى خوداين.

﴿يا ايها الذين امنوا اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولى الامر منكم﴾ سورەى نساء

.۵۹

ئەى ئو كەسانەى كە ئيمان تان ھىناوھ پەپرەوى لە خودا بكن و پەپرەوى بكن

له پێغه‌مبەر و اولی الامر که له خۆتانه.

مه‌به‌ست له اولی الامر عه‌لی و ئه‌و ئیمامانه‌ی که له بنه‌ماله‌که‌ی ئه‌ون.

ینابیع الموده للقندوزی الحنفی لایه‌ره ١٤٣ و ١٣٧ چاپ الحیدریه.

شواهد التنزیل للحاکم الحکامی الحنفی ج ١ لایه‌ره ١٤٨ حدیث ٢٠٢ - ٢٠٣ - ٢٠٤.

تفسیر رازی ج ٣ لایه‌ره ٣٥٧ چاپ الدار العامره.

﴿فاسالوا اهل الذکر ان کتتم لا تعلمون﴾ سوره‌ی نحل ٤٣، سوره‌ی انبیاء ٧.

پرسیار بکه‌ن له ئه‌هلی زیکر کاتی که نازان.

ئه‌م ئایه‌ته کاتی که ده‌فه‌رمیت : له ئه‌هلی زیکر پرسیار بکه‌ن سه‌باره‌ت به ئه‌هلی

به‌یت (س) دابه‌زیوه و ئه‌هلی به‌یت بریتین له عه‌لی فاطمه حه‌سه‌ن و حوسه‌ین.

شواهد التنزیل للحاکم الحکامی الحنفی ج ١ لایه‌ره ٣٣٤ حه‌دیس‌ی ره‌قه‌م ٤٥٩، ٤٦٠،

٤٦٣، ٤٦٤ و ٤٦٥.

ینابیع الموده للقندوزی الحنفی لایه‌ره ٥١ و ١٤٠ چاپی الحیدریه و لایه‌ره ٤٦ و ١١٩

چاپی اسلام بول.

تفسیر القرطبی ج ١١ لایه‌ره ٢٧٢.

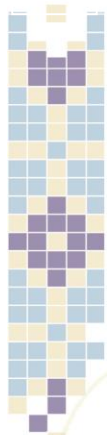
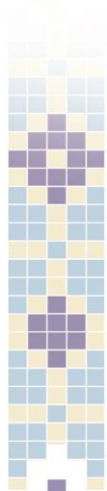
تفسیر الطبرانی ج ١٧ لایه‌ره ٥ چاپی بولاق.

تفسیر ابن کثیر ج ٢ لایه‌ره ٥٧٠.

﴿انما انت منذر و لكل قوم هاد﴾ سوره‌ی رعد ٧.

تۆ ته‌نها ترسینه‌ری و هه‌ر گروپی که پێ نوین گه‌ریکی هه‌یه.

(منذر) بریتیه له پێغه‌مبهری ئیسلام (د.خ) و (هه‌ا) واته عه‌لی ع.

شواهد التنزيل للحاكم الحكاني الحنفى ج ١ لاثرة ٢٩٣ - ٣٠٣ هـ ديسى ١٣٩٨ تا

٤١٦.

كفايه الغالب للكنجى الشافعى (٠.خ) ٢٢٣ چاپى الحيدرية و لاپه ره ١٠٩ چاپى الغرى.

تفسير للفخر الرازى ج ٥ لاپه ره ٢٧٢ چاپى دار الطباعة و العامره له مصر.

المستدرک الحاكم ج ٢ لاپه ره ١٢٩ - ١٣٠.

﴿و من يطع الله و الرسول فاولئك مع الذين انعم الله عليهم من النبيين و الصديقين

و الشهداء و الصالحين﴾. نساء ٦٩

من النبيين : محمد الصديقين على الشهداء حمزه و جعفر الصالحين حسنه و

حوسهين

شواهد التنزيل للحاكم الحكاني الحنفى ج ١ لاپه ره ١٤٣ ح ٢٠٦، ٢٠٧، ٢٠٨، ٢٠٩.

احقاق الحق للتستري ج ٣ لاپه ره ٥٤٢

غايه المرام باب ١٨٢ لاپه ره ٤٢٦.

﴿انما وليكم الله و رسوله و الذين امنوا الذين يقيمون الصلاه و يتون الزكوه و

هم راکعون﴾.

واته: سه ره رهست و ري به ري ثيوه تهنها خودايه، پيغه مبه ركه ي و ئه وانه كه

باوه پيان هي ناوه و نويز ده خوين و هاوكات له ركوع دا زهكات ددهن.

به ئه و جورهي كه زاناي به ناو بانگ، قوشچي كه بو خوي له ئه ئيمه ي ئه شاعيره يه

له (شرح تجريد) له باسي ئيمامهت دا گوتويه : هه موويان يه ك گرتون له سه ره ئه مه كه

ئهم ئايهت سه بارهت به ئيمامي على(س) كاتي ك كه نازل بوو ئه و حه زره ته له كاتي ركوع

دا بوو و له هه مان کات دا مسیله که‌ی به سه‌ده‌قه دا به فه‌قیریک.

نسائی له کتیبی سه‌حیحه‌که‌ی خوی دا هاتنه خواره‌وه‌ی ئه‌و ئایه‌ته سه‌بارته به
 ئیمامی عه‌لیه‌وه له زمانی عبدالله بن سلام ئه‌گیریته‌وه.

شواهد التنزیل للحاکم الحکامی الحنفی ج ۱ لاپه‌ره ۱۶۱ - ۱۸۴ ه‌دیس ۲۱۶ تا
 ۲۴۱.

اسباب النزول للواحدی لاپه‌ره ۱۱۳ تا ۱۱۴.

کفایه‌الکالب الشافعی لاپه‌ره ۳۲۸ تا ۲۵۰ چاپ الحیدریه.

الکاشف زمخشری ج ۱ لاپه‌ره ۶۴۹ چاپی به‌یروت.

﴿یا ایها الذین امنوا ادخلوا فی السلم کافه ولا تتبعوا خطوات الشیطن﴾. بقره ۲۰۸.

ئهی ئه‌و که‌سانه‌ی که ئیمان‌تان هی‌ناوه، هه‌موو تان ری‌بازی ته‌سلیم و فه‌رمان به‌ری
 (خودان) و له شه‌یتان په‌یره‌وی مه‌که‌ن.

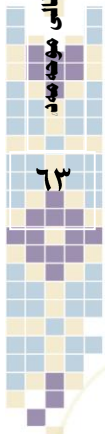
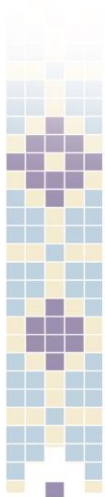
ماموستا بحرینی له به‌شی ۲۲۴ کتیبی غایه‌المرام ۱۲ ه‌دیس له ه‌دیس‌ه
 راسته‌قینه‌کان گټ‌پراوه‌ته‌وه که ئه‌م ئایه‌ته سه‌بارته به‌علی و ئیمه‌ی له زاپوکه‌کانی ئه‌وه
 و نه‌هی کردوه و په‌یره‌وی کردن له غه‌دیری ئه‌مانه و له به‌شی ۲۲۳ وتویه که اصفهانی
 اموی له چه‌ندین ری‌گه‌وه ئه‌وه‌ی له زمانی عه‌لیه‌وه گټ‌پراوه‌ته‌وه.

ئایه‌تی (السلم) ینابع الموده للقندوزی الحنفی لاپه‌ره ۱۳۰ چاپی الحیدریه و ۱۱۱
 چاپی اسلام بول.

﴿وقوفهم انهم مسولون﴾ صافات ۲۴

(ئه‌وانه رابگرن که به‌تاکید ده‌بی‌ت پرسپاریان لی بکری‌ت).

واته ئه‌وان له به‌رامبه‌ر ولایه‌تی ئه‌میری باوه‌ردان به‌رپرسیارن.

شواهد التنزيل للحاكم الحنفى ج ۲ لاپەرە ۱۰۶ ح ۷۸۹ ۷۸۵

تذکره الخواص للسبط بن الجوزى الحنفى لاپەرە ۱۷.

المناقب للخوارزمى الحنفى لاپەرە ۱۹۵.

الصواعق المحرقة لابن حجر الشافعى لاپەرە ۱۴۷ چاپ محمدیه ولاپەرە ۸۱ چاپ المیمنه مصر.

روح المعانى الوس له تفسیری ئەم ئایەتە. ج ۲۳ لاپەرە ۲۸.

﴿ان الذين امنوا عملوا الصالحات اولئك هم خير البريه﴾. بینه ۷

كەسانىڭ كە ئيمانىيان ھىناۋە و كرده ۋەى چاكيان بەرپۆۋە بردوۋە چاكتىن پابردويان

ھەيە.

پىغەمبەر فەرموۋى : ئەى عەلى ئەۋانە تو و پەپرەۋانى تۆن.^۸

^۸ شواهد التنزيل للحاكم النيشابورى الحنفى ج ۲ (د.خ) ۳۵۶ ح ۱۱۲۵ تا ۱۱۴۸.

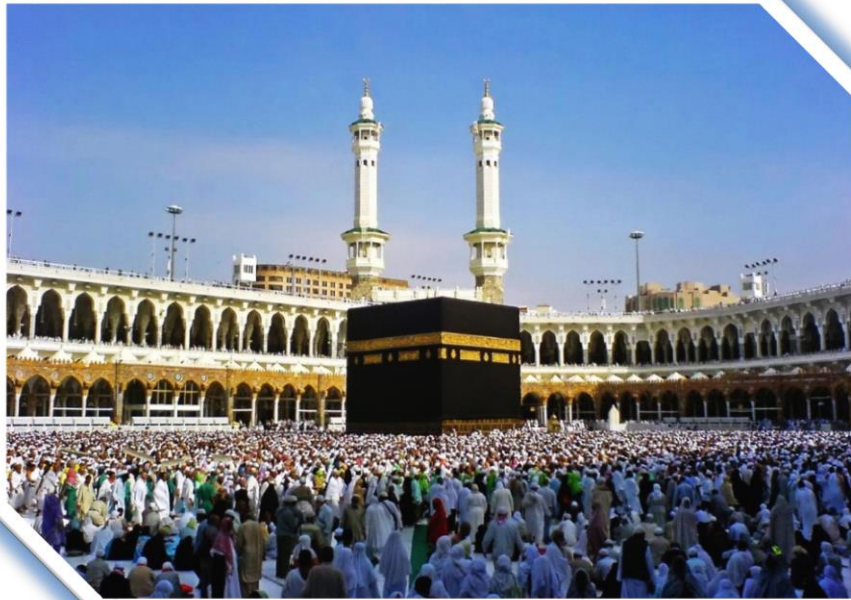
كفايه الطالب للكنجى الشافعى (د.خ) ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶.

روح المعانى الوس ج ۳۰ (د.خ) ۲۷، ۲۸.

فضائل النجمه ج ۱ (د.خ) ۲۷۸.

غايه المرام باب ۲۸ ۲۸ من المقعد الثانى (د.خ) ۳۲۸.

فرائد السمطين ج ۱ (د.خ) ۱۵۶.

چاويڪ بخشينن به سوده کاني حه ج

قورئاني پيرؤز حه جى ئيبرائيمى به ئم شيوه يه لاي خواره وه پوون ده كاته وه:

﴿وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ * لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا أَنَّمَا اللَّهُ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَةٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَوَّلِي الْأَيْمَنِ الْفُقَرَاءَ ۖ ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نُدُورَهُمْ وَلِيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۖ ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۖ وَأُحِلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ ۖ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ۖ حُتَفَاءَ اللَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوَىٰ بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ۖ ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ

شَعِيرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٢٧٣٠﴾ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحْلَاهَا إِلَى
الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٧٣٠﴾ سورهی حج نایه ی ۲۷۳۰.

ئیمه ووتمان به ئیبراهیم هه موو خه لک بۆ حج ده عوه ت بکه تاوه کو به پیاده و
سواره و به ولاخی بئی هیژ له هه موو پیگه دوره کانه وه بئین.

تا ببینن سوده جوړاو جوړه کانی خوځیان و ناوی خودای گه وره بهینن له ئه و پوژانه
دا له سه ر ئاژه له کانیان که خوای گه وره خستویه تی ژیر فهرانیان.

ئه وان «له کاتی قوریانی کردن دا» و له گوشته کانیان بخوون و فه قیر و که م ده سه کان
تیر بکه ن.

له دواى ئه وه ده بیئت خوځیان پاک بکه نه وه له ئه و پیسیانه ی که هه موو گیانیانی
گرتوه و... به نه زره کانیان وه فا بکه ن و به ده وری که عبه دا ته واف بکه ن.

ئه وه یه بناخه کانی چه هه ر که س نیشانه کانی ئایینی خودای گه وره به گه وره
رابطه یه، لای په روه ردگاری بۆ ئه و باشتره چوار پییه کانتان بۆ ئیوه هه لاله بیجگه له
ئه وانه ی که له دواوه باسیان لئیه ده که یین له وانه دورکه و نه وه و له قسه ی ساخته و
درۆینه دورکه و نه وه.

هه موتان به بئی غه ل و غه ش خودای گه وره به پرستن و هاوه لی بۆ بریار مه دن هه ر
که س هاوه ل بۆ خودای گه وره بریار بدات وه کوو ئه وه وایه که له ئاسمانه وه به ره و سه ر
زه وی به ریته وه و باند ه کان له نیوه ی پیگه دا بیقوژنه وه و بیفرینن، یان وه کو ئه وه وایه
بایه کی به هیژ بیگوانیته وه بۆ جیگه یه کی زور دور.

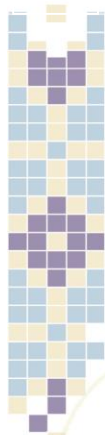
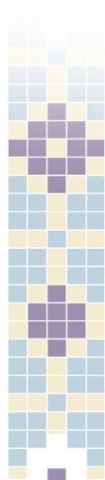
ئه وه یه کو بو نه وه ی چه ج، هه ر که س نیشانه کانی خودای گه وره به رز بژمیريت ئه وه
نیشانه ی پاکی ده لکه نه.

له ئو ناژه لانه دا که ده تانه ویت قوربانی بکن، سودی زور هیه تا پوژی سر برینیان و قوربانی کردنیان، و جیگه ی قوربانی کردنیان له که ناری مالی قه دیمی یه وه یه .
«له ئو کاته دا ده بیت ئی حرام بۆ عومره ی موفرده ده، بیت».

ئیه له نیو ئو ئایه تانه دا، ته نیا ئایه تی دووهم په چاو بکن که له ناوه پوکی ئه م ئایه ته پیروژه دا «لشهدوا منافع لهم» و وردبینی بکن تاوه کوو بوتان پوون ببیته وه که :
یه که م: مه به ست له ئو سودانه ی که ده بیت حاجی یه کانی مالی خدا له نزیکه وه بیینن چی یه ؟ له ئه م کاته دا ئه م پرسته یه له به رامبه ری پرسته ی «ویدکروا اسم الله» دا هاتوه، به جوړیک ئه وه ده گه یه نیت که له جه ج دا دوو مه به ستی سره کی هیه، مه به ستی یه که م عبادت و په رسته نه که له یاد و به رزراگرتنی ئو یاده ی خودای گوره دا خوی ده بینیته وه، و مه به ستی دووهم کومه لایه تی یه که له باسی بینینی سودی ماددی دا خوی ده بینیته وه .

دووهم: له ئه م ئایه ته دا «منافع» سوده کان که پوون که ره وه ی مه به ستی کومه لایه تی و پامیاری یه پیش «ذکر الله» که وتوه هر چه نده ئه ویش به به شیکي گرنگی عبادی جه ج ده ژمیردریت.

سی یه م: قورئانی پیروژ وشه ی «منافع» ی به شیوه ی گشتی به بی هیچ کوټ و به ندیک هیناوه تا وه کو هه موو جوړه کانی «منافع» سوده کان بگریته وه، وه کو سوده «نابوریه کان، و سوده پامیاریه کان و سوده کومه لایه تیه کان» ئیمه هه رگیز ناتوانین ئه م پرسته یه له سودیکی تاییه تی دا کورت بکه یه وه ئه گه ر ئه و سوده نابوری یان پامیاری یان کومه لایه تی بیت، ئه و پرسته یه به پیی به رامبه ر بوونی له گه ل پرسته ی دوا ی ئه و «ویدکروا».

اسم الله» که باس له ئهوه دهکات جگه له ئهوهی که مه بهستی گه وری عیبادیه به لام
هر له سنوری ئه پهره ستنه دا که ده بیته گه وریترین سودی لی وه ربگیریت، ده بیته
له گهل ئه و عیبادته دا سوده کانی تریشی له گهل گری بدریت بۆ ئه وهی عیباده تیکی ووشک
و خالی نه بیته له په یوه ندیه کۆمه لایه تییه کانی نیوان موسولمانان سوده ر بگرن و له
زانپاری و بۆچونه کانی په کتری.

زۆر باشه ئه گه ر لیږه دا قسه کانی به ریز «محمود شلتوت» باس بکه ی که سه رۆکی
جامیعه ی ئه زه هری شه ریف بووه تا بزانی «شیخ محمود شلتوت» چۆن ئه م ئایه ته پیرۆزه
لیک ده داته وه.

ئو ده لیت: ئو سودانه ی که که ج هۆکاره بۆ به دی هاتنیان و به ده ست هاتنیان
له شیوه ی یه که م دا فه لسه فه ی که ج پوون ده کاته وه، که ج تیگه یه شتینیکی گه وریه و
هه مه لایه نه ی تیدا یه، هه رگیز نابیت له یه ک شیوه دا یان له یه ک تاییه ت مه ندی دا کورت
بکریته وه، چونکه ئه م پرسته یه هه مه لایه نییه کی گشتی پیوه دیاره هه موو سوده کانی
«تاکه که سی و کۆمه لایه تی» ده گه ریته وه، ئه گه ر پاک کردنه وهی نه فس و نزیک بوونه وه
له خودای گه وریه سودیکه، ئه و هاوکاری میله ته کان له نیوان خۆیاندا بۆ گه وریه کردنی
هیلله کانی زانیاری و کلتوری نیوان یان سودیکی تره ئه گه ر ئه م دوانه سودن له که ج دا،
ئو کۆبونه وهی موسولمانان و خستنه گه ری توانا کانی هه موو لایه نه بۆ گه وریه کردنی
په یوه ندی یه کانی میله ته کان بۆ به ره و گه وریه بونی بانگه وازی ئیسلامی یه ک به خه ن
سودیکی گه وریه، وه ره وه هائهم سودانه به پیی خواستی سه رده م له نیوان موسولمانه کان
دا و به پیی پیویستی سه رده م بۆ ژیا نی موسولمانان ده گۆریت.

توسل دهست به داوین بوونی نه‌ولیای خودا

دهس به داوین بون به خوښه‌ویستانی خودای گه‌وره له‌بهر دهرگای په‌حمه‌تی دا له
 نه‌و کارانه‌یه که له نښو هه‌موو موسولمانانی جیهان دا زور باوه، له نه‌و پوژده‌ی شه‌ریعه‌تی
 ئیسلام له لایان پیغه‌مبهری ئیسلام‌وه بانگه وازی بۆ کراوه له پښه‌ی حه‌دیه‌سه
 پیروژه‌کانه‌وه، په‌وا بوونی «توسل» دهست به داوین بوون پاگه‌یه‌نراوه. تنه‌ها له
 سه‌رده‌می هه‌شته‌م دا له لایان «ابن تیمیه» وه مله‌جه‌ړی و ئینکاری لیوه کراوه به‌لام له
 دوا‌ی دوو سه‌ده‌ی تریش له لایان «محمد بن عبد الوهاب» وه مله‌جه‌ړی و ئینکاری لیوه

كراۋە بەلكو زياتر رەنگى لە خو گرتوۋە دەلەين، «توسل» دەست بە دامەن بوۋى پياۋ چاكانى خوداى گەورە رېگە پى نە دراۋ و «بدعت» و داھىنراۋە و بەخەلكى ئەوھا ناسىنراۋە و ھەندى جار بە پەرەستىنى پياۋ چاكان لە قەلەمى دەدەن و گومان مان لە ئەو نىيە كە پەرەستىنى كەسكى تر جگە لە خوداى گەورە و تاك و تەنھا شرک و ھەرامە . ئىمە سەبارەت بە «عیبادەت» پەرەستىن لىكدانەۋەيەكى جياۋازمان ھەيە و بىرتان دەخەمەۋە كە دەست بە دامەن بوۋى بە پياۋ چاكان بە جۆرىك لە «عیبادەت» ە و بە جۆرىكى تېرىش «شرک» بەلام لىرەدا لە ئەو گەورە گرنگ تر پوۋى دەكەينەۋە كە زۆر گرنگە بزانىن دەست بە دامەن بوۋى پياۋ چاكان بە دوو جۆر دەبىت:

۱ دەست بە دامەن بوۋى خودى ئەوليا ۋەكو ئەۋەى بلىين:

«اللهم انى اتوسل اليك بنبيك محمد (صلى الله عليه واله وسلم) ان تقضى حاجتى».

۲ دەست بە دامەن بوۋى بە ھۆى گەورەيى و نىزىكيان (تقرب) و خوشەويستيان لە لاي خوداى گەورە ۋەكو:

«اللهم انى اتوسل اليك بجاه محمد (صلى الله عليه واله وسلم) و حرمة و حقه ان تقضى حاجتى».

لە لايەن ۋە ھابىيەكانەۋە ھىچكاميان رېگە پى دراۋو نىيە و نابىت. لە كاتىدا كە مېژوۋى ئىسلام و موسولمانان بە پىچەۋانەى بۆچوۋى ۋە ھابىيەكانەۋە شايتى دەدات ۋە بە ھەر دو شىۋە رېگە پى دراۋە .

ئەۋەتا ژمارەيەك لە ھەدىسەكان يەك لە دواى يەك دەخەينە پوۋ و پونيان دەكەينەۋە و ھەرۋەھا «سىرە» ژيانى موسولمانانىش پوۋى دەكەينەۋە ئەۋ كاتە ھەر دوو باسى «بدعت» دا ھىنان و رېگە پى نە دراۋ، خۇيان بۆ خۇيان بە جۆرىك كال دەبنەۋە و بى

مانایه که یان دهرده که ویت به لام باسی دهست به دامنه بوونی پیاوچاکان، پهره ستنشیانه یان نا له به شی «مانای عیادهت» دا پوون ده کهینه وه که نه و به شه به شیکی زور هه ستیاری نوسراوه که مانه.

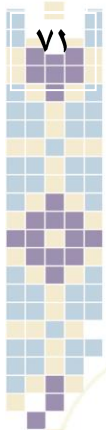
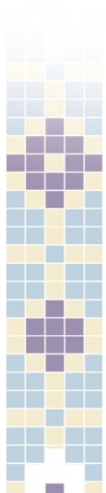
به شی هه دیسه کان

هه دیسی زور له کتیبه کانی هه دیس و میژووی ئیسلام دا شایه تی بو پاستی دهست به دامنه بوونی خودی پیاوچاکان یان به پله و پایه یان لای خودای گه وره ریگه پی دراوه، نیمه لیږه دا به شیکی کهم له نه و هه دیسه ده گیرینه وه و باسیان لیوه ده که یان.

هه دیسی یه کهم، له «عثمان بن حنیف» وه:

«ان رجلا اتی الی النبی (صلی الله علیه و اله وسلم) فقال ادع الله ان یعافینی فقال ان شئت دعوت و ان شئت صبرت و هو خیر فان فادعه، فامر ان يتوضا فیحسن وضوه و یصلی رکعتین و یدعو بهذا الدعاء: اللهم انی اسئلك، و اتوجه الیک بنبیک محمد نبی الرحمه یا محمد انی اتوجه بک الی ربی فی حاجتی لتقضی، اللهم شفعه فی قال ابن حنیف فوالله ما تفرقنا و طال بنا الحدیث حتی دخل علینا کان لم یکن به ضرر».

پیاویکی کویر هات بو لای پیغه مبه ر (صلی الله علیه و اله وسلم) و وتی: له خوی گه وره بپارپړه وه تا کوو من ببینم، پیغه مبه ر (صلی الله علیه و اله وسلم) فهرموی: نه گه ر ده ته ویت بوته دپارپړه وه، نه گه ر دان به خوته دا ده گریته نه و باشته بوته، پیاوه نابینا که وتی: بپارپړه وه بو، پیغه مبه ر (صلی الله علیه و اله وسلم) دهست نویژ بگره و دوو رکعت نویژ بخوینه و به نه م جوړه بپارپړه وه: نه ی پروه ردگار من له تو داوا ده کهم و پوو له تو ده کهم و به هو ی پیغه مبه ر کهت محمد (صلی الله علیه و اله وسلم) که پیغه مبه ری به زه یی و په حمه ته، نه ی محمد (صلی الله علیه و اله وسلم) من دهست به دامنه ی تو دهم و پوو له خودای گه وره ده کهم و دپارپړه وه له خودای گه وره «شه فاعه تی تو» دهست به دامنه که ی تو م لی وهر بگریته.

هه ديسی دووهه م: توسل دهست به دامه ن بوون به مافی نزا گهران
«عطية عوفی» له «ابو سعيد خدری» ده گيريتته وه: «پيغه مبه ر (د.خ) ده فهرميئت:

هه ر كهس له مائی خوی بيته ده ره وه بۆ نويز خويندن و له شهو حاله دا شهو دوعايه
بخوينيتته وه ره همه تي خودای گه وه ده گيريتته وه و هه زاران فريشته داواي لی خوش بونی بۆ
ده كه ن. ١٠

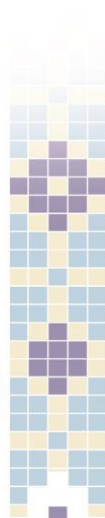
«اللهم انی اسئلك بحق السائلین علیك و اسالك بحق ممشی هذا فانی لم اخرج اشرا
ولا بطرا ولا رياء ولا سمعه و خرجت اتقاء سخطك و ابتغاء مرضاتك فاسئلك ان تعیذنی
من النار و ان تغفر لی ذنوبی انه لا یغفر الذنوب الا انت...».

پروردگارم له تو داوا ده كه م به مافی شهو كه سانه ی كه له تو داوا ده كه ن و ده پارینه وه منیش
داوات لی ده كه م له بهر ریزی شهو ههنگاوانه ی به ره تو هه لیان دیتیم، من بۆ نافه رمانی تو یان
خوش گزه رانی یان بۆ ریا و ناو بانگ ده رکردن له مال نه هاتومه ته ده ره وه. له مال هاتومه ته
ده ره وه بۆ شهو ی خۆم بپاريزیم له تو ره یی تو و به دهست هینانی لیبوردنی تو، له تو داوا ده كه م
من رزگار بكه یی له تاگری دوزه خ و له تاوانه كام خوش بییت، چونكه هیهچ كهس نیه جگه له
تو گوناوه كام ببخشیت.

شهو هه ديسه ی كه باسما ن لیوه كرد، له شهو هه ديسه زۆر روونا نه یه كه شایه تی ده دات مروّف
ده توانییت پله و پایه و ماف «حق» و نزیکي پیاو چاكانی خودای گه وه بکات به «واسته» بۆ
خوی له نیوان خویی و خودای گه وه دا، به لگه ی شهو هه ديسه بۆ مه به سه ته كه مان زۆر روونه
ولیكدانه وی ناویت.

هه ديسه كانی تر ده خهینه وهرز نامه ی داهاتوو.

١ «اقبل الله بوجهة و استغفر له الف ملك» بگه رینه وه بو صحیح «حافظ محمد بن ابی عبد الله بن
ماجة قزوینی» كه یه كیک له شهو شهو شهو حیحة كه یه؛ جلدی ١ / باب مساجد لاپه ره ٢٦١ و
٢٦٢ طبع مصر؛ و «مسند امام احمد بن حنبل» جلدی ٣ / حه دسی ره قه م ٢١.

به‌رله خه و چوار ئیش بکه

حه‌زره‌تی فاته‌مه (س) ده‌فه‌رمیټ: شه‌ویک کاتی خه‌وتن پیغه‌مبه‌ر (ص) پیی فه‌رمووم:

کچم هه‌مو شه‌ویک به‌ر له خه‌و چوار ئیش بکه :

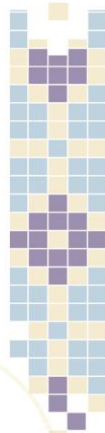
یه‌که م: قورئان خه‌تم بکه.

دوهم: له پیغه‌مبه‌رانی خودا داوای شه‌فاعه‌ت بکه.

سییه‌م: موسلمانان له خۆت پازی بکه.

چواره‌م: هج و عه‌مره به‌جی به‌ینه.

پیغه‌مبه‌ر (ص) ئه‌مه‌ی وټ و ده‌ستی کرد به‌ نویژ خویندن پاره‌ستام تا له نویژه‌که‌ی

بویه وه پاشان وتم: ئەى پەسولێ خودا فەرمانى چوار ئىشت به من دا كه من ناتوانم
 هەمويان به شەوێك ئەنجام بدەم؟ پێغه مبه‌ر(ص) زەر دەخەنە يەكێ كرد و وتى: ئەگەر سێ
 جار سورەى توحید بخوینى ئەوا خەتمى قورئانت كردو، ئەگەر سێ لاو و درود لە سەر ئیمە
 بدەى ئەوا تۆدەخەینە بەر شەفاعەتى خۆمان، و ئەگەر لە خودا داواى بەخشیش بکەى
 بۆ مسلمانان، ئەوا ئەوانت لە خۆت پازى كردو. و ئەگەر ئەم زیكره بلییت: (سبحان الله
 والحمدلله ولاله الاالله والله اكبر) ئەوا حەجت بەجێ هێناوه.

ژیان نامه ی ئیمامانی نه هلی بهیت ع

ئیمامی یه که م

حه زره تی عه لی میری برواداران کوپی ئه بو تالیبه ودایکی فاتیمه ی کچی ئه سه ده .
وئاموزاو زاوای پیغه مبه ره وه باوکی ئیمامه کان، وه له دوا ی مردنی پیغه مبه ر پیشه وای
جیهانه و ئه میری بروادارانه .

له رۆژی ههینی سینزه ی ره جه ب، سی (۳۰) سال له دوا ی له دایک بوونی پیغه مبه ر
له شاری مه ککه وه له ناو مالی خوا یانی که عبه قبيله ی موسلمانان هاتوته دنیا، وه له
شهوی ههینی نوزده ی مانگی ره مه زان له مزگه وتی کوفه له میحرابی خوا په ره سستی، به
شمشیری عه بدولرحمان کوپی مولجی مورادی بریندار کراو له دوا ی سی رۆژ له ته مه تی
شهست و سی سالی دا شهید بوو و به ره و لای په روه ردگای جیهانیان بو دنیایی
هه میشه یی پرووی.

ئیمام حه سه ن و ئیمام حوسه یین کاروباری شۆردن و کفن کردن و به خاک سپاردنیان

گرته ئهستوو. وه جهستهی پاک و خاوینی له شاری نهجهفی پیروژ له م شوین و مهزاره‌ی که وائیستا به ناو بانگه له سهر وهسیه‌تی خۆی شه‌وانه به‌دزییه‌وه شاریدیانه‌وه، تا له دهستی دوژمنه‌کانی وه‌کو خه‌وارج و حه‌جاییه‌کان له ئه‌ماندا بێت، له پاشاندا ئیمامی سادق و ئیمامی کازم مه‌زاره‌که‌یان ئاشکرا کرد.

میری پرواداران و مه‌ولای خۆپاریزان خاوه‌نی پله‌و پایه‌یکی زۆره، ئه‌و یه‌که‌مین که‌س باوه‌ری به پیغه‌مبه‌ر هینا، وه له هه‌موو ته‌مه‌نی سه‌ری بۆ بت شوپ نه‌کردوته‌وه و سوچه‌ی بۆ نه‌بردوو، له هه‌موو شه‌ره‌کان سه‌رکه‌وتوو بووه، وه هه‌یج کات له مه‌یدانی شه‌ره‌هه‌لنه‌هاتوو. وه له زانست و داد که تایبه‌تی پیغه‌مبه‌ران و ئه‌ولای خاوه، ئه‌وه‌نده سه‌یدا بووه که پیغه‌مبه‌ر له باره‌یه‌وه فه‌رمویه‌تی: «أفصا کم علی» واته دادوهر ترين که‌س له ناوتان عه‌لییه. واته دادوهر بوون که کاری پیغه‌مبه‌ر و ئه‌ولای خاوه ته‌نیا شایسته‌ی عه‌لییه، چونکه ئه‌و له هه‌مووان داناتر و زاناتر له باره‌ی ئه‌و زانسته‌وه، وه له زانینی و زانست و بووه که پیغه‌مبه‌ر له باره‌یه‌وه فه‌رمویه‌تی: «أنا مدینه العلم وعلی بابها». واته «من شاری زانستم و عه‌لی درگا‌که‌یه‌تی».

له باره‌ی هه‌قانیه‌ت و هه‌ق بوونی عه‌لی پیغه‌مبه‌ر له باره‌یه‌وه فه‌رمویه‌تی: «علی مع الحق و الحق مع علی» واته: عه‌لی له‌گه‌ڵ حه‌قه و حه‌قیش له‌گه‌ڵ عه‌لی یه. له ناو خه‌لکی به‌گشتی دادگه‌ر بووه، سه‌روه‌تی به‌یت و المالی به‌ شیوه‌ی یه‌کسانی له نێوان خه‌لک دابه‌ش ئه‌کرد. سه‌باره‌ت به‌پاره‌و پولی دنیا خۆپاریز بووه، هه‌رکات سه‌ری ئه‌کی‌شا ناو خه‌زینه‌ی به‌یت و المالی موس‌لمانان و چاوی به‌زێر و زیوه‌که‌ی ئه‌که‌وت ئه‌یفه‌رموو: «ئهی زه‌رد و سپیه‌کانی ئه‌م دونیا‌یه برۆن که‌سی‌کتر بخه‌له‌تین، من به‌ ئیوه هه‌لناخه‌له‌تیم» پاشان هه‌مووی له نێوان هه‌زارانی موس‌لمانان دابه‌ش ئه‌کرد.

به‌زه‌یی به بی ده‌سته‌لاتان ئه‌هاته‌وه، له گه‌ل هه‌ژاران هه‌لس و که‌وتی ئه‌کرد، یارمه‌تی لی‌یقه‌وماوانی ئه‌دا. به‌ح‌ق حو‌کمی ئه‌کرد، به‌عه‌داله‌ت قه‌زاوه‌تی ئه‌کرد، به‌کورتی ب‌ل‌ین له هه‌موو کردار و پ‌ه‌فتاری‌دا وه‌کوو پ‌ی‌غه‌مبه‌ر بوو. تا ئه‌و راده‌یه که قورئانی پ‌ی‌رۆز له ئایه‌تی ٤ موباهه‌له‌دا، خ‌وای میر و مه‌زن به‌ ئاشکرا عه‌لی به‌ نه‌فسی پ‌ی‌غه‌مبه‌ر ناساند.

□

VV

نځيړنه‌وه روژيكيان يه‌كي له كه‌نيزه‌كاني چه‌پكه گوليكي پيشكه‌ش كرد، نازادي كرد. پاشان فهرموي خوي په‌روه‌ردگار نيمه‌ي به‌و جوړه په‌روه‌رده كړدوه و نهم نايه‌ته‌ي خوښنده‌وه «وَإِذَا حَيَّيْتُمْ بِتَحِيَّهِ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا» واته: «هر كاتي سه‌لاويكت له لايه‌ني كه‌سيكه ولييكر، تو نه‌بي له‌و باشتر ولا‌مي بده‌يته‌وه» له باره‌ي نه‌و چه‌زړه‌ته‌وه وتوويانه: روژيكيان پياويك له ولا‌تي شام هاتبوو چاوي به‌ چه‌زړه‌ت كه‌وت نه‌وه‌ي كه به‌ ده‌ميدا هات له جوين و قسه‌ي ناشرين پي‌وت، چه‌زړه‌ت به‌سنگي فراوان و سه‌بري بي‌وينه چاوه‌ري‌كرد تا قسه‌كاني ته‌واو بوو، پاشان به‌ پروي پي‌كه‌نين به‌ره‌و لاي چوو سلاوي لي‌ي كرد پي‌ي فهرموو: كاكه وا بزانه غه‌ريبي لي‌ره، به‌ هه‌له‌دا چووي نه‌گه‌ر داواي لي‌ي بوردم لي‌ي بكه‌ي عه‌فوت ده‌كه‌م، نه‌گه‌ر داواي شتيك بكه‌يت نه‌ده‌مي، نه‌گه‌ر داواي رينمويي بكه‌يت يارمه‌تيت نه‌ده‌م، نه‌گه‌ر برسيتته، تيرت نه‌كه‌م، نه‌گه‌ر پي‌ي په‌تيت، پيالوت بو نه‌كړم، نه‌گه‌ر بي‌جل و به‌رگي، دات نه‌پوشي‌نين، نه‌گه‌ر موحتاجي، پي‌ت نه‌ده‌ين، نه‌گه‌ر هه‌لاتوو په‌نات نه‌ده‌يني، نه‌گه‌ر نيش و كارت هه‌يه بو‌ت نه‌نجام نه‌ده‌ين».

پياوي شامي كه‌ گوي له قسه‌كاني نيمامي حه‌سه‌ن بوو، گرايا، وتي‌گه‌يشت كه‌ دام و ده‌زگاي دروييني مه‌عاويه تا چ راده‌يه‌ك نه‌واني هه‌لخه‌له‌تاندوه پاشان هاته ولا‌م ووتي: شايه‌تي نه‌ده‌م كه‌ تو حوجه‌ت و به‌لگه‌ي خوي له سه‌ر زه‌وي «خوي باشتر نه‌زاني كه‌ په‌يامه‌كه‌ي به‌كي نه‌دات».

«اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ».

فَاللَّهُ أَكْبَرُ

نیمامی سیّہم

ئىمامى حوسەين كۆپى ئىمامى ەلى كۆپى ئەبو تالىبە دايىقى فاتىمەى زەھرايە
كچى پىغەمبەرى ئىسلام ەزەرتى موحەممەد كچەزاي پىغەمبەرى خوايە و سىيەمىن
جىنشىنى ئەو ە كە لە دواى براكەى ئىمامى ەسەن بوو ە پىشەواى مۇسلمانان.
لە رۆژى پىنج شەممە سىيەمى شەعبانى سالى چوارەمى كۆچى لە شارى مەدینەى
نورانى ەاتە دونيا، و ە لە رۆژى سىيەمە دەيەمى موحەررەم سالى شەست و يەكى
كۆچى، لە رۆژى رەوداو و كارەساتى دلتەزىنى بەناوبانگى عاشورا بە لىوى ووشك و زمانى
تبنوو شەھىد كرا.

[illegible]

باره‌یه‌وه‌ فەرمویه‌تی: «حُسَيْنٌ مِّنِّي وَأَنَا مِنْ حُسَيْنٍ» واته: حوسه‌ین له‌ منه و من له‌ حوسه‌ینم
وه‌ هه‌روه‌ها له‌ باره‌ی ئه‌و و براکه‌ی ئیمامی حه‌سه‌ن فەرمویه‌تی: «هما ریحانتای فی الدنيا»
واته: حه‌سه‌ن و حوسه‌ین دو گۆلی خۆش بووی منن له‌م دونیا‌یه‌دا. وه‌ هه‌روه‌ها
فەرمویه‌تی: «الحسن والحسين سیدا شباب أهل الجنة» واته: حه‌سه‌ن و حوسه‌ین سه‌روه‌ری
گه‌نجه‌کانی به‌هه‌شتن. وه‌ هه‌روه‌ها فەرمویه‌تی: «الحسن والحسين إمامان قاما أو قعدا»
واته: حه‌سه‌ن و حوسه‌ین هه‌ر دوکیان ئیمامن چ پێش‌ه‌وه‌ و بن وه‌یان نه‌بن. ئیمامی حوسه‌ین
زاناترین و خواپه‌ره‌ست‌ترین که‌سی سه‌رده‌می خۆی بووه‌، ئاوێنه‌یه‌کی ته‌واو له‌ باوکی میری
بروادران و باپیری پێغه‌مبه‌ری خوا بووه‌.

زۆربه‌ی شه‌وانه‌ گونی پڕ له‌ خۆراکی ئه‌گرته‌ سه‌ر شاینه‌وه‌ و به‌سه‌ر هه‌ژاران و
دابه‌شی ئه‌کرد. ئه‌لێن له‌ کاتی شه‌هیدبوونی شوێنه‌واری گونیه‌کان له‌ سه‌رشانی موباره‌کی
دیار بووه‌. م‌ر‌و‌ق‌ی‌کی زۆر ده‌ست کراوه‌ و سوودمه‌ند و مه‌زن بووه‌.
له‌ ڕیوایه‌تدا هاتووه‌: عه‌ره‌بێکی بیابان نشین به‌ هۆی خ‌و‌ی‌ندنه‌وه‌ی چه‌ند دێره‌شیعر
داوای یارمه‌تی له‌ ئیمامی کردووه‌:

لم یخب الان من رجاك ومن حرك من دون بابك الحلقه
هه‌ر که‌سێک ئۆمیدی به‌ تۆ بێت بێ ئومیدنایی وه‌ هه‌ر که‌سێک له‌ ده‌رگات بدات
بێ به‌ش نابێت
افت جواد وانت معتمد ابوک قد کان قائل الفسقه
تۆ خه‌یر و په‌نای بێ په‌نایانی به‌ راستی باوکت بکوژی فاسق و دوو ڕیوان بوو.
لولا الذی کان من آوائلکم کانت علینا الجحیم مُنطَبِقَه
ئه‌گه‌ر رێنوییه‌کانی باوک و باپیرت نه‌بوایه‌، له‌وانه‌ بوو هه‌ر کات دۆزه‌خ ئێمه‌ قوت
بدایه‌.

پاشان ئىمام حوسەين چوار ھەزار دىنارى پىئى داو داواى لىبوردنى بۆ کرد و فەرمووى:

خُذْهَا فَإِنِّي إِلَيْكَ مُعْتَذِرٌ وَاعْلَمْ بَأْنِي عَلَيْكَ ذُو شَفَقَةٍ

ئەم بېرە بارەيەم لىئى بگرە وداواى لىبوردنت لىئى ئەكەم و بزانه من سەبارەت بە تۆ

مىھەرەبانم

لَوْ كَانَ فِي سِيرِنَا الْغَدَاةُ عَصَى أُمِّسْتُ سَمَانَا عَلَيْكَ مُنْذَقَقَةٍ

ئەگەر رۆژىك حوكمەتى دونىام كەوتە دەست سەرۋەتتىكى زۆرت ئەدەمى.

لَكِنْ رَيْبُ الزَّمَانِ دُو غَيْرٍ وَالْكَافِ مَنَّى قَلِيلُهُ النِّفَقَةُ

بەلام چىيى بگەم كە دەورانى زەمانە بە دلىئى ئىمە نىيە ۋە ئەۋەى كە ئەتدەمى كەمە.

عەرەبى بىابان نشىن كە پارەكەى ۋەرگرت گرىا، ھەزرت پىئى فەرموو: لە وانەيە بەخشىنەكەم كەم بىت بۆيە ئەگريت؟ وتى: نەخىر، بۆ ئەۋە ئەگرىم كە خاك چۆن ئەم دەستە بەخشىنەرانە لە خۆيدا جىئ ئەكاتەۋە.

بەلئى! كەسايەتتىكى بەۋ جۆرە بوۋە كە توانى بەرپەرەينى خۆيناۋى خۆى ئىسلام وئايىنى باپىرى، بەلكو ھەموو جىھان ھەتا ھەتا زىندوو بكاتەۋە، راپەرەينى حوسەينى راپەرەينىك بوو كە لە جىھاندا بىئى وئىنە بوۋە.

ئىمامى حوسەين لە داۋى براكەى باشترينى خەلكى جىھان بوۋە كە خۆينى خۆى بۆ

ئاو دانى دارى ئىسلام پىشت.

ئىمامى چوارەم

ئىمامى عەلى كۆپى حوسەين، نازناۋى زەين و لعابدينە، كۆپى ئىمامى حوسەين و دايكى شەھەر بانو (كچى يەزدگرد پاشاى ئىران) بوو، لە رۆژى پىنج شەممە، پىنجەمى مانگى شەعبان سالى سى و شەشى كۆچى، لە رۆژىكدا كە بەسرا لە لايەنى باپىرىيەو مىرى بىروداران فەتخ كراو لە مەدينەى نورانى لەدايك بوو. وە لە رۆژى شەممە دوانزەى موخەررەم وەتراو لە بىست و پىنجەمى موخەررەم سالى نەوەت و پىنجى كۆچى بە ژەھر كۆژراو و شەھىد بوو. تەمەنى ئەو حەزەرەتە پەنجا و حەوت سالى وە ئەلەين پەنجاو نو سالى بوو.

جەستەى ئەو پياو مەزنە خوايىيە لە لايەنى كۆپە رىزدارەكەيەو ئىمامى باقر لە شارى مەدينە لە گۆرستانى بەقىع لە قەراغى مامى خۆى، ئىمام حەسەنى موحەببا بە خاك سپىردراو.

ئەو ئىمامە رىزدارە لە زانست و چاكە و تەقوا و داد و عەدالەت و فەرياكەوتنى

بىپەنايان لە كاتىخۆيدا بى وىنە بوو، زانايانى ئىمەش رىوايەتتىكى بىژمار و پەند و دوعايەكى زۆريان لىو نەقل كىردون.

ئىمامى عەلى كۆپى حوسەين سەرو مىلى ئەپچاىەو و شەوانەبە دزىيەو و ھەرچى ھەيىوايە لە ئازوقە و خۆراكى و زىپ و زىو بەسەر ھەژاران و لىيىقەماوان دابەشى ئەكرد، پاش ئەو كە ھەرزەت شەھىد بوو خەلك زانىيان ئەو كەسە ئىمامى زەين و لعابدين بوو، ئىمام زۆر ھەزىئەكرد لەسەر سفرەخانى ھەتيوان و ھەژاران دابنىشن.

لە داب و نەريت و ئەخلاقى چاكى ئەو ھەرزەتە ئەو بوو، كە ھەريەك مانگ جاريك كويلەكانى خۆى كۆ ئەكردەو، لە گەليان دائەنىشت و پىيان ئەوت: ھەركامتان ژنتان ئەويٹ ژنى لىي ماره ئەكەم، وە ھەركەسيك ھەز ئەكات بىفرۆشم ئەيفرۆشم، وە ھەركەسيك ھەز ئەكات ئازادى بكەم ئازادى ئەكەم كاتى ھەژاريك داواى يارمەتى لىيكرد بوو، پى وتبوو: ئافەرين بۆ تۆ كە بارەكەى كۆلى منت تا ئاخىرەت ھەلگرتوو.

ناوبرا ئەوئەندە لە سوچدەكردن ئەمايەو، نازناوى بو بە سەججاد (سجاد)، وە لە ئەنجامى سوچدەكردنى زۆر ئەو شوپىنانەى كە ئەكەوتنە سەر زەوى، وەكو ناوچاو، ناوى ھەردو دەست و سەر ئەژتۆكانى ھەموو چىنيان بە ستبوو، وە لەبەر ئەوئەى عىبادەتى زۆرى ئەكرد پىيان ئەوت نمونەى پازاوەى خواپەرەستان «زينُ العابدين».

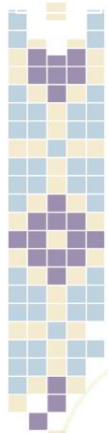
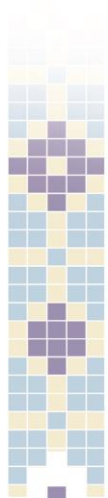
ھەركاتى بۆ تۆيژ پائەوئەستا، تەواوى ئەندامەكانى لەشى ئەلەرزى و پەنگى دەم و چاوى زەرد ئەبوو.

پياويك لىي نزيك بوو، قسەى ناھەقى پى ئەوت، بىدەنگ مايەو و ھىچى پى ئەوت، پاش ماوئەيك، چوو بۆلاى، دەوروبەرەكانى وايان ئەزانى قسەى پى ئەلئيت، بەلام بە پىچەوانەى بىيرى خەلكەكە ئەم ئايەتەى لە قورئان خوئندو كە ئەفەرموى:

«وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ».

واته: ئەوانەى كەوا توپەبوونى خۆيان ئەشارنەو، لە ھەلەى خەلكى چاپۆشى
ئەكەن، بەراستى خوا چاكەكارانى خۆش دەوێت.

پاشان ئىمام بەو پىاوھى وت: بىرام تۆ كە لە بەرامبەر من پاوھستوى و ئەوھى كە
وتت، وتت.. ئەگەر راستت كردووھ ئەو سىفەتانە لە مندا ھەيە، داوا لە خوا ئەكەم
لەيمبورى. وە ئەگەر نەبوو، تۆ تۆمەت و قسەى نابەجىت گوتووھ، داوا لە خوا ئەكەم
بتبورى.

ئیمامی پینجه م

ئیمامی موحه ممه دی باقر کوری ئیمامی زهین ولعابدینه، دایکی فاتیমে ی کچی
ئیمامی حه سه نی موجته بایه وله رۆژی ههینی یه که می مانگی ره جب وه وتراوه رۆژی
دوشه ممه سئیه می مانگی سه فەر سالی په نجاو حه وتی کۆچی له شاری مه دینه ی نورانی
هاتوته دنیا. وه له رۆژی دوشه ممه حه وتی مانگی حاجییان سالی سه دو چواره به
هۆی ژه هره وه ژه هراهی کراو شه هید بوو.

له کاتی شه هید بوونی ته مه نی موباره کی په نجا و حه وت سال بوو جه سته ی پاک و
خاوینی له مه دینه ی نورانی له گۆرستانی به قیغ له کناری باوک و مامی به خاک سپێردراوه.
خاوه نی که رame تیکی زۆره، پیشه وایی، ئایین، زانست، نه خلاق. خواپه ره سستی.
ده ست کراوه یی، بی ته که بوور، وه به هۆی نه وه موو په وشته چاکانه وه سوودی
زۆر به کۆمه لگای گه یاندووه.

له باره ی نه خلاق چاکی نه وه حه زره ته وه نه لئی: رۆژیکیان پیاویکی مه سیجی پیی
ووت: تۆ به قهری له عه ربیدا به مانای مانگایدیت، ئیمام له ولامیدا فەر مووی: نه، من باقیرم

یانی (شعق کردنې زانست) به زاراوه‌ی ئه‌مرو شروځه‌کەر وشیکه‌ره‌وه‌ی هر زانستیکی ئالۆز. پئی وت: تۆ کوړی ئه‌و ژنه چیشت لیڼه‌ره‌ی، ئیمام فهرمو، ئه‌وه سیفه‌ته ئیشیه‌تی. (ئیش و کار عه‌یب نییه). پئی وت: تۆ کوړی ئه‌و ژنه په‌شتالهی؟ ئیمام فهرمو: ئه‌گەر پاست ئه‌که‌یت، له خوا داوا کارم لپی ببوری، وه ئه‌گەر دروت کرد، له خوا داوا کارم له‌تۆ ببوری:

له ئه‌نجامی ئه‌م وتووێژه پیغه‌مبه‌رانه‌ی ئیمام پیاوی مه‌سیحی بووه موسلمان. هه‌زه‌تی باقیر له زانست و زانین وه‌کو باوکانی خوی ده‌ریای زانست بوو، وه بی وه‌ستان به هر پرسیاریکی وولام ئه‌دایه‌وه.

(ابن عطای) مه‌ککی ئه‌لئ: زانایانی مه‌زن که ئه‌گه‌یشتنه خزمه‌تی ئیمامی باقر بچوک ئه‌بوونه‌وه، که مییان ئه‌هینا له به‌رامبه‌ری.

(حکیم بن عقیه) به‌و زانست و زانیینه‌ی و ناوه‌ی که ده‌رکرد نه‌ی، کاتی ئه‌گه‌شته‌لای ئیمامی باقیر، ئه‌وه‌نده خوی به بچوک ئه‌زانی وه‌کو منال له به‌رده‌می پائه‌وه‌ستاو له حوزوری وه‌کو قوتابی سوود له ماموستاکه‌ی وه‌رئه‌گرت.

(محمد بن مسلم): ئه‌لئ: هر کاتیک شتیک به‌هاتایه‌وه بییرم له هه‌زه‌تی باقیرم ئه‌پرسی، وه نزیکه سی هه‌زار هه‌دیس له هه‌زه‌ته‌ پرسیه‌وه.

هه‌زه‌تی باقیر هه‌میشه له بییری خوا بوو، ئیمامی سادق کوړی له باره‌یه‌وه ئه‌فه‌رمئ: «باوکم زۆر و یردی خوی ئه‌کرد، وه هه‌میشه خوی له‌سه‌ر زمان ئه‌بوو هه‌تا له کاتی قسه‌ کردندا له خوا غافل نه‌بوو، خواپه‌ره‌ستی و عیباده‌تی زۆر ئه‌کرد و چاوه‌کانی پر بوون له فرمیسک».

ئىمامى شەشەم

ئىمامى شەشەم

ئىمامى جەعفەرى سادىق كۆپى ئىمامى موھەممەدى باقىرە، داىكى فائىمە ۋە (ئوم فەرەيان) پىئەت، لە رۆژى ھەينى ھەقەى رەببىيە يەكەم، رىكەت لە گەل رۆژى لە داىك بوونى پىئەمبەرى رىزدار، لە سالى ھەشتاۋ سىي كۆچى ھاتوتە دونيا، ۋە لە رۆژى بىست و پىنجى شەۋال سالى سەدو چل و ھەشتى كۆچى لە لايەنى ئەبو جەعفەرى مەنسورى دەۋانقى ژەھراۋىكرا و شەھىد بوو.

لە كاتى شەھىد بوون تەمەنى موبارەكى شەست و پىنج سال بوو، لە مەدىنەى نورانى لە گۆرستانى بەقىع لە قەراغى باوك و پاپىرى بە خاك سپىر دراۋە.

زانست و چاكە، فەھو ھىكمەت، زوھد و خۇپارىزى، پاستى و داد، مەزنايەتى دەست كراۋىيەى و ئازايەتى ۋەھەرچى سىقاتى چاك و باش ھەيە لە بارەى ئەو رىزدارەۋە بلىي ھىشتا ھەركەمە.

خو لىخۆش بوو شىخى موفىد رەھمەتى خۋاى لىي بىت فەرمۈيەتى: زانايان ئەۋەندە لە ھەزرىتى سادقەۋە رىۋايەتيان كىدوۋە لە ھىچ يەك لە سەرۋەرانى ئال و بەيت

پړواپه تيان نه كړدووه، ټو كه سانه ي كه باوه ريان به ټيما م بوو چه ديسان لي ي ټه گپړايه وه
نزيكه ي چوار هه زار نه فەر بوون.

ټه بوچه نيفه پيشه وای مه زه به ي حه نيفي يه كاني ټه هلي سوننه ت يه كي له قوتابيان ي
قوتابخانه ي حه زره تي سادق بووه، وه هه روه ها پيشه واكاني قریش ديسان قوتابي
حه زره تي سادق بوونه، به لكو هه نديكيان قوتابي قوتانيان ي حه زره ت بوون، زور له
زانسته كاني نوي وهكو كيما و فيزيك، هه يئنه ت و ټه ستيړه ناسين، ريگاي دوزينه وه ي
كانه كان وده ره ينيان ي كوگاكاني ژير زه وي و ژورشتيتر دامه زران دوه.

ټيما م سادق ټه وه نه له خورادن و جل و پو شين زاهيد و خوراگر بووه، خوراكي
ناني و شك و روون بووه، جل و بهرگي له مووي بز ن بووه، وه به ده ستي خوي كشت و
كالي ټه كړد.

عبيادته و نويزي زوري ټه كړد، سوودي بؤ دوست و دوژمن وهكو يه ك بوو هيمه ت و
پاگه ياندي بؤ بلاو كړدنه وه ي ټاييني خوا پونكړدنه وه و شروقه ي قورئان بي وينه و
بي ووچان بووه، ټو له ناكوكي له نيوان ټه مه وييه كان و عه بياسي يه كاني تازه
پيگه يشتووه، هلي به ده ست هينا، بؤ نويكړدنه وه ي بناغه كاني ټاييني ټيسلام بويه له م
پوه وه په پره واني مه كته به كه ي ناوپران به مه زه به ي جه عفر ي.

هەڵبەستەکان

ئیمامی حەوتەم

ئیمامی موسا کورپی جەغفەر نازناوی کازمە، دایکی حەمیدە خاتوون. نازناوی موسە ففایە.

ناوبراوی لە رۆژی یەك شەممە حەوتەمی مانگی سەفەر سالی سەد و بیست و هەشتی كۆچی لە ئەبواو كە ئەكەوتتە ئێوان مەككە و مەدینەو هاتووتە دونیا.

و لە رۆژی بیست و پینجەمی مانگی رەجەبی سالی سەد و هەشتاوی سێی كۆچی لە دواي چوارده سال زیندانی لە زیندانی زولم و ستمی هارونی رەشیدی عەباسی، و لە كۆتاییدا لە هەمان زیندان لە سالی پەنجا و پینج سالییدا ژهراوی كراو شەهید بوو.

كاروباری شۆردن و كفن كردن بە هۆی كورپی خۆی ئیمام پەزا ئەنجام درا و هەمان مەزار كە ئیستا بە كازمەین لە بەغدا ناسراو بە خاك سپێردراو. زانترین، چاكترین، ئازاتترین خەلکی سەردەمی خۆی بوو، خوش پەفتار، شیرین گوشتار، پازاوەترین ئەخلاقى هەبوو، چاكە و زانستی بۆ هەمووان پوون و ئاشكرا بوو، پلەى بەرز، شوینی بەناوبانگ لە كۆمەلگادا هەبوو.

حەزەرەتی کازم عیبادەتی زۆربوو و سوجدە ی درێژ دەکرد، وە ئەوەندە پووخواش ئەهاتە بەر چاوی خەڵک وە تەنانتە لە کاتی تۆرەبوون دا واخۆی پیشانی خەڵک ئەدا کە هیچی لە دلدا نییە، بۆیە بە نازناوی «کازم» ناسرا بوو، ئەوەندە چاک ئەهاتە بەرچاوی خەڵک پێیان ئەوت «العبد الصالح».

زانباری لە ھەمو و زانستەکان یە کجار زۆر بوو، وە لە سەرەوہی ھەموو زانایانی سەردەمی خۆی بوو. حەدیسێ ناوداری «بریه» گەرە ی مەسیحیەکان نمونە یەکی دیارە لە زانستی ئەو حەزەرەتە، کەدوای ئەوہ لە بەرامبەر زانست و دلآوایی و خۆراگری ئیمام تیشکاو بوو بە موسلمان و ھاتە سەر ئایینی ئیسلام، لە بارە ی دەست کراویە یی ئەو حەزەرەتە نەقلیان کردوو: کاتی ھەژاریک داوای سەد پەنجایی لە حەزەرەتی کرد، ئیمامی بۆ ئەوہی کابرا شەرمەزار نەبێ لەپیش چاوی، داوای لێی کرد بۆ خۆی فیئری زانین و زانست بیت، بۆ ھاندانی چەند پرسیاریکی لێی کرد تابزانی ئاستی خویندنی چەندە کابرا باش ولامی دایەوہ، ئیمام لە بەرامبەر ولامدانەوہکە ی دو ھەزار پەنجایی پێ بەخشی. لە قورئان خویندن دەنگی لە ھەموو خەڵک خوشتر بوو، وە لە خواپەرەستی تاکانە ی سەردەمی خۆی بوو، وە ترس و لەرز ی لە خوا لە ھەموو کەس زیاتر لە دلیدابوو.

هەڵبەستە ئێمە

ئیمامی هەشتەم

حەزرەتی عەلی کوپی موسا، ناسراو بە رەزایە دایکی نەجمەخاتوونە، لە رۆژی
هەینی یانزەوی زیلقەدە سالی سەد و چل و هەشتی کۆچی لە شاری مەدینە ی نورانی
هاتووتە دنیا، وە لە رۆژی کۆتایی مانگی سەفەر سالی دوسەت و سی لە تەمەنی پەنجا
و پێچ سالییدا بە ژەر شەهید کرا.

کاروباری شۆردن و کفن کردن لە لایەنی کۆپەکە ی خۆی حەزرەتی جەواد ئەنجام
درا. لە و شوێنە ی کەوا ئیستا لە مەشھەد بە خاک سپێردراوە.

زانست و زانیاری، چاکە و نەجابت، دەست کراوەیی، کرداری چاک وەخۆبە بچوک
زانین و عیبادەتی ئەو حەزرەتە ئەوەندە بە ناوبانگە پیویستی بەوتن و ژماردن نییە.

مەئمون خەلیفە عەباسی کە بە فروفیل و مەکر و درۆ ناسراو بوو، بە ھۆی
نەخشە یەکی دارپێژراوە، داوا ی لە حەزرەت کرد تا لە جیاتی خۆی خەلافەتی ئیسلامی
بگرێتە دەست، بەلام ئیمام قەبولی نەکرد چونکە لە فروفیلی مەئمون ئاگادار بوو،
پیشنیھادەکە ی رەت دایەو مەئمون کە بەوێ زانی زۆری لێیکرد تا جیگری خەلیفە

«ولایت عہد» قہبول بکات، حہزرتی رہزا بہ مہرجیک قہبولی کرد ہہ تا مہئون ماوہ دہست نہ خانہ ناو کاروباری ولات و حوکمہ تہوہ.

مہئون کہ ہہمیشہ لہ بییری ئوہ بوو کہ چوون ئو حہزرتہ لہ ناو ببات جاروبار دانیشتنیکی دروست ئہ کرد سہرؤکی ئایینہ کان و مہزہ بہکانی بانگہیشت ئہ کرد و لہ حہزرتیش دواى ئہ کرد لہ گہلیاندا بہ شداری بکات، ئیمام رہزایش ئامادہ ئہ بوو زانستی بہر فراوانی ئیمام ببوہ ہوی سہر سورمانی ہہمووان و مہئون لہ نہخشہکەى تیکشاو و سہر شور بوو.

حہزرتی رہزا لہ عیبادہتدا بی وینہ بوو، وہ زوریہی شہوہکانی بہ عیبادہت رۆژ ئہ کردہوہ، زۆربہی کات خہریکی قورٹان خویندن بوو، ہہر سی رۆژ یہ کجار ہہموو قورٹانی ئہ خویندہوہ، وہ زۆر رۆژ بووہ لہ شہو و رۆژیکدا ہہزار رکات نوژی ئہ خویند، جار وابوو بہ ساعت سہر لہ سوجدہ ہہلنہگرتوہ، ولہ گہل خواى خوی رازو نیازی کردوہ. لہ داب و نہریت و ہاورییایہتی و توویژ بہ ہیچ جۆریک کەسى بہ زمان ئازار نہئہدا، لہ قسہکردن قہت ہہلہی نہئہ کرد. وہ لہ کۆبوونہوہکان و دانیشتنہکانی تا خہلکی لای بوو قہت پال نہئہکەوت، ہیچ کات بہدہنگی بہرز پئ نہئہکەنى.

کاتی کہ سفرہی نان خواردن پان ئہکرایہوہ - بہتایبہتی لہ کاتیکدا کہ جیگری خہلیفہی لہ لایہتی مہئونہوہ بہ سہریدا سہپینرا بوو، ہہموو ئہندامانی مالہوہی کۆئہ کردہوہ لہ سہرہمان سفرہوہ تہانہت لہ گہل خزمہتکارانیش پیکہوہ نانیان ئہ خوارد.

هه زهره تی ئیمامی

ئیمامی ئۆیه م

هه زهره تی موچه ممه دی جه واد کورپی عه لی کورپی موسایه دایکی سه بیکه خاتونه . له رۆژی ده یه می مانگی ره جه ب سالی سه د و نه وت و پینچی کۆچی له مه دینه ی نورانی هاتووته دنیا، وه له رۆژی دوا یی مانگی زیقه عده ی سالی دوسه ت و بیست له ته مه نی بیست و پینچ سالی دا ژه راوی کراوه شهید بوو، وه جه سته ی پیرۆزی له قه راغی پاپیر هه زهره تی ئیمامی موسا کورپی جه عفر له شاری کازه مه یینی به غدای ئیستا به خاک سپێردراوه .

ئیمامی موچه ممه دی جه واد له سه رده می خۆیدا زانانترین و چاکترین و ده ست کراوه ترین و خوش ئه خلاقترین و پارا و زمان ترین خه لکی ئه و رۆژگاره بووه . هه ر کاتی ک چووته ده ره وه به سواری ئه سب ئه چووه ده ره وه و یه ک کیسه زیڕ و زیو له گه ل خۆی هه ل ئه گرت، وه هه ر که سی ک داوا ی شتیکی لی بکرایه بی به ش ره تی نه ئه دایه وه، وه هه ر کاتی یه کی له ئامۆزاکانی داوا ی یارمه تی لی بکرایه که متر له په نجا ده ره مه یان پی نه ئه دا.

له نمونه به دیاره‌کانی زانیاری و زانستی ئەو حەزرەتە کە بۆ خەڵک روون ئەبوەوە،
یەک ساڵ له دواى ئەنجامدانی کاروباری حەج، هەشتا نەفەر له گەورەترین زانایان و لاتانی
ئیسلامی له دەوری کۆئەبۆنەوە، پرسپاری جۆرا و جۆر له هەموو بابەتیکەوه لێیان ئەکرد
ئەویش به رێک و پێکی ولامی هەموویان ئەدایەوه.

یەکی لهو کارە سەرسوور هێنەرانهی حەزرەت ئەو بوو کە له تەمەنی نۆ سالییدا
خەڵکی زۆر له دەوری کۆ بۆنەوه، وه له یەک دانیشتندا نزیکەى سێهەزار پرسپاریان
لێیکرد، و بێ هەلە و بێ‌وچان هەمووی ولام دایەوه.

هەلبەت ئەم جۆره کارانه له بنه‌ماله‌ی وه‌حی و قورئان دوورنییه، تەنانەت خودی
خەلیفەى سەردەم، چەندین جار به پرسپاری گران و ئالۆز حەزرەتی ئەزمون ئەکردوه،
ئەویش به جوانتر شیۆه‌ی ولامی ئەدایەوه.

هه زهه تی عهلی نه قی کوپی ئیمامی

ئیمامی دهیه م

هه زهه تی عهلی نه قی کوپی ئیمامی موحه ممه دی جه واده دایکی سه مانه خاتوونه له رۆژی پانزه ی مانگی حاجییان یان دووه می رهجه بی سالی دوسه د و په نجا و چوار له ته مه تی چل و دو سالیدا له شاری سامه را ژه هراویکراو شه هید بوو.

ناوبراو له چاکترین، زانترین، ده سترکراوه ترین و شیرین زمان و خواپه ره ست و خوش ئه خلاق ترین خه لکی سه رده می خوی بووه.

«ئه ربلی» چیرۆکیکی زۆر جوان و پازاوه له باره ی ده سترکراوه یی ئه و هه زه ته ریوایه ت کردووه که ئه لئ: رۆژیکیان خه لیفه سی هه زار په نجایی بوئیمام نارد ئه وه یش هه موو پاره که ی دا به کابرایه کی عه ره بی بیابان نشینی که قه رزدار بوو، وپی یوت برۆ قه رزه کانت بده وه، ئه وه ی که لئی مایه وه خه رجی مال و منالت بکه، وه ئه گه رکه مه داوای لیبوردنت لئی ئه که م.

کابرای عه ره ب به ئیمامی ووت: ئه ی کوپی پیغه مبه ری خوا، من ئاره زووی یه ک سی یه می ۱/۳ ئه م پاره یه م کرد، به لام خوا بوخوی ئه زانی په یامی به کی ئه دات، پاشان به خوش حالی رۆیشت.

وہ زلفی ہاوی سانی یکم ہشی یکم

۳

هه‌شتمی ئیمامی

ئیمامی یانزه

حه‌زهرتی هه‌سه‌نی عه‌سکه‌ری کورپی ئیمامی عه‌لی نه‌قییه‌ دایکی حوده‌یسه‌ خاتونه‌ .
له‌ رۆژی هه‌ینی هه‌شتیمی ره‌بیعی دووهم سالی دوسه‌د و سێ و دوکۆچی له‌ شاری
مه‌دینه‌ی نورانی هاتووته‌ دونیایه‌وه‌، وه‌ له‌ رۆژی هه‌ینی هه‌شته‌می ره‌بیعی یه‌که‌م سالی
دوسه‌د و شه‌ست له‌ ته‌مه‌نی بیست وه‌شت سالییدا له‌ شاری سامه‌ررا ژه‌هراوی کرا و
شه‌هید بوو. کاروباری شۆردن و کفن کردن و به‌ خاک سپاری له‌ لایه‌نی کورپی به‌ ریزییه‌وه‌
ئیمامی زه‌مان (خواهر چی زووتره‌ به‌ دیاری بخات) گرتنه‌ستۆ، وه‌ له‌ قه‌راغی باوکی
له‌ هه‌مان شار وه‌له‌ هه‌مان شوین نیژرا.

چاکه‌، زانست و زانین، شه‌رف، مه‌زنایه‌تی، خواپه‌رستی، ئه‌خلاق‌ی چاکی له‌ که‌س
شاراوه‌ نییه‌.

ئیمام زۆر جوان و خوش هه‌یکه‌ل بووه‌ و پچمکی نورانی هه‌بوو. هه‌رچه‌نده‌ له‌ ته‌مه‌ن
زۆر گه‌وره‌ نه‌بوو به‌لام خاوه‌ن هه‌یبه‌ت و مه‌زنایه‌تی بووه‌، وه‌ له‌ ئه‌خلاقدا وه‌کوو
پیغه‌مبه‌ری خوا بووه‌، وه‌ له‌ باره‌ی ده‌ست کراوه‌ی هه‌زهرت، له‌ ئیسماعیله‌وه‌ رپوايه‌تیك

کراوه که ئه لئ: له سهر ريگای ئيمام دانishtبووم کاتي به لاما تپهري، چووه مه پيرييه وه وسويندم بۆ خوارد وتم محتاجم، فهرمودی. سويند به درؤو ئه خوی له کاتيکدا تۆ دو سه د دینارت شاردۆته وه؟ پاشان فهرموی: ئه م قسه ی من له بهر ئه وه نيه من هيچت نه ده مي، پاشان رووی کرد غولامه که ی و پي وت ئه وه ی که له گه لندا پي بده، ئيسماعيل ئه لئ غولامه که ئيمام سه د دیناری دامی.

پياويکی تر که محتاجی پينسه د په نجای بوو، وه کوره که يش سيسه د په نجای قه رزار بوو، ناو بانگی ده ست کراوه یی ئيماميان بيستبوو چوونه خزمه تی پيش ئه وه کۆر و باوک محتاجی خویان بلئ، چه زره ت له گه ل غولامه که ی پينسه د په نجايبو باوک وسيسه د به نجای بۆ کوره که ی نادر بوويان.

مه زنايه تی و ده ست کراوه یی ئيمام هه ر بۆ موسلماننه کان نه بووه، به لکو داگری ژيانی غه ير موسلمانانیش بووه. هه ر له بهر ئه و هويانه بوو که مه سيحييه کان هه موويان شايه تی ئه وه يان ئه دا که ئه و چه زره ته له ته واوی ره فتار و کردار و زانست و که رame تی وه کو چه زره تی عيسايه. ئه و مه زنه له عيبادت زۆر تيکۆشه ر و زۆريه ی شه وانه تا به يانی هه ر خه ريکی عيبادت بوو.

هه‌سه‌نی عه‌سکه‌رییه

ئیمامی دوانزه

حه‌زهره‌تی مه‌هدی، موحه‌مه‌د کۆری حه‌سه‌نی عه‌سکه‌رییه و نازناوی ئه‌بولقاسمه،
یانی حه‌زهره‌تی مه‌هدی ناوی ناو پاپیری پیغه‌مبه‌ره، و ناز ناویشی نازناو پیغه‌مبه‌ره،
دایکی نه‌رگیس خاتوونه، له‌ نیۆه‌ی شه‌عبان سالی دوسه‌د و په‌نجاو پینجی کۆچی له‌شاری
سامه‌ررا هاتووته‌ دنیا. ئیمامی زه‌مان (هه‌رچی زووتر خوا به‌ دیاری بخت) دوایین به‌لگه‌ی
خوایه‌ له‌سه‌ر زه‌وی، وه‌ دوایین جینشینی پیغه‌مبه‌ره، وه‌ دوانزه‌یه‌مین ئیمامی موسلمانانه
خوای ته‌باره‌ک وته‌عالا به‌ توانایی خۆی ته‌مه‌نی ئه‌م حه‌زهره‌ته‌ی درێژ کردووه، وله‌ به‌ر
چاو شاردویه‌تییه‌وه، تا له‌ ئاخ‌ر زه‌مان به‌ دیاری بخت و جیهان پرله‌ داد و عه‌دل بکات
دوای ئه‌وه‌ که‌پر بووه‌ له‌ زوڵم و سته‌م.

پیغه‌مبه‌ری رێزدارێ ئیسلام و ئیمامانی مه‌عسوم و خاوی‌ن هه‌والیان به‌ ئیمه‌ داوه‌ که
مه‌هدی چاوه‌پوانکه‌ر و زیندوووه‌ تا ئه‌و رۆژه‌ی به‌دیار ئه‌که‌وی و فه‌رمانه‌روایی له
سه‌رانسه‌ری دنیا ئه‌کات و عه‌داله‌تی تێدا ب‌لاو ئه‌کاته‌وه، وه‌ کۆشک و ته‌لاری زوڵم و سته‌م
تێ ک‌نه‌شکینی و ئه‌رو‌خ‌ینی (تاخوا ئایینی ئیسلام به‌سه‌ر ئایینه‌کانی جیهاندا سه‌ر بخت

هەرچە ندى موشركين پييان ناخۆش بېت و نارازى بن {خودايا له ده رخستن و ئاشكرا كردنى
په له بكه و... ئيمه له يارانى باوه فای برپار بده.

له بهر ئه وهى كه ئيمامى زهمان له مالى خوى له بهر چاو وون بووه موسلمانەكان
ماله كهى كه له سامه ررايه كردونه ته زياره تكا، وه ئىستا ئه و سهر دابه به سهر دابى غهيب
(له بهر چاو نه ماوه) ناوى دهركردوه.

ههلبهته له ناديارى ئيمامى زهمان ئه رگى ليپرسراوى شيعهكان زۆرتره وهكو:
ناسيارى ته واويان بۆ ئه و هه زره ته، چاوه پۆ دهركه وتنى بېن، دوعاى ساغ و سه لامه تى
بۆبكه ن، وداوا بكه ن هه رچى زووتر بېت، وه هه روه ها له گيرو گرفت و كيشه ي ژيان له و
هه زره ته بپارينه وه، وه ده يان ليپرسراويتر كه ئيره جى باسيان نيه. له خواى بژون
ئه پارينه وه كه يارمه تيمان بدات بۆ جى به جى كردنى ئه و ئه ركانه.

حه زره تی حمزه له ابوجهل توله ده سینیتته وه

پوژیکیان پیغه مبهری خودا (ص) له کتوی صفاوه ده هاته خواره وه و بهره و مال ده چویه وه له نیوهی ریگه دا ابوجهل ریگه ی به پیغه مبهر (ص) گرت و قسه ی ناشیرینی به نه و دهوت به لام پیغه مبهر (ص) جوابی نه دایه وه و ریگه ی مالی گرتبویه بهر ابوجهل پوخته وه بو ناو قوریش، دوا ی ماوه یه ک حه زره تی حمزه (برای شیری پیغه مبهر (ص) له راو ده هاته وه و تیروکه وانه که ی به سه رشانه وه بو.

حه زره تی حمزه عاده تی وا بو که بهر له نه وه ی که بپواته وه بو مال ته وافی کعبه ی ده کرد له دوایدا ده چوبو کوبونه وه کانی ده وری کعبه و سلاوکی نه وانی ده کرد دوا ی نه م نیشانه ده که وته ری به ره و مال وه که خادمه که ی عبدالله بن جدعان که شایه تی نه م روداوه بو له نیوان ریگه دا چاوی به نه و که وت و وتی: نه ی ابا عماره خوزگه چه ند کاترمیریک له مه وپیش لی ره دا ده بوی و ده تبینی که چون ابوجهل برازا که تی نازار ده دا.

قسه کانی نه و خادمه زور کاریگه ری خسته سه ر حمزه، نه ویش به بی نه وه ی که بیرله دوا ی بکاته وه گه رایه وه بو ده وری کعبه که توله ی برازا که ی له ابوجهل بسینیتته وه، له کوپوه هاتبو گه رایه وه. حمزه ابوجهلی له ناوکوبونه وه ی قوریشیه کان دا بینی، پوشت به ره و رویان به بی نه وه ی که له گه ل که سیک قسه بکات تیروکه وانه که ی به رزکرده وه وکیشای به سه ری ابوجهل دا که له نه نجام دا سه ری ابوجهل شکا حمزه وتی: تو بوی به نه و پیاوه ی که پیغه مبهری خودا (ص) نازار ده دهیت و قسه ی ناشیرینی پی بلپی؟ من به نه و نیمانم هی ناوه و نه و ریگه ی که نه و ده چیت منیش نه و ریگایه ده چم نه گه ر ده ته ویت وهره ری له من بگره.

چل حەدیس بە بۆنەی شەهید بوونی میری باوەرداران، ئیمام عەلی ع

١- پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) دەستی لە سەر شانی عەلی دانا بوو، بە دەنگی بەرزەووە فەرمووی: «هذا امام البرره قاتل الفجره، منصور من نصره، مخذول من خذله» واتە ئەمە ئیمامی چاکان و بکوژی خراپە کارانە. هەر کەسێ یارمەتی ئەویدا، یارمەتی دەدرێ و سەردەکەوێ، هەر کەسێک ئەوسەر شوێر بکات، سەرشوێر دەکریێ.

حاکم لە بەرگی سیی موسستەدرەک، لاپەرە ١٢٩، ئەم حەدیسە لە جابر دەگیرێتەو و دەلێ کە حەدیسێکی دروستە، بەلام بوخاری و موسلیم نە یانگیراوەتەو.

٢- پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) فەرمووی: سە بارە ت بە عەلی سی شت بەمن وە حی کراوە : «انه سيد المسلمين و امام المتقين و قائد الغر المحجلين» واتە :

ئەو، سەروەری موسلمانەکان و پیشەوای پارێزکاران و پێبەری ناوچاوسپی و نورانییەکانە.

حاکم ئەم حەدیسە لە بەرگی سیی موسستەدرەک. سەرەتای لاپەرە ١٣٨ هیناوە و دەلێ:

حەدیسێکی دروستە، بەلام بوخاری و موسلیم باسیان نەکردووە.

٣- پيغه مبهەر (صلی الله عليه واله وسلم) فهرموویه تی: «وه حیم بۆ هاتوووه که عهلی، سهروه ری موسلمانان و پيشه وای پارێزکاران و پێبهرو سهردهستهی ناو چاوسپی و نورانی یه کانه». کۆری نه ججار و نووسه رانی سونهن گێراویانه ته وه.

٤- پيغه مبهەر به عهلی فهرموو: «مرحبا بسید المسلمین و امام المتقین» سلاو بۆ سهروه ری موسلمانانه کان و ئیمامی پارێزکاره کان. ئه بو نه عیم له (حلیه الاولیاء) دا ده یگێرێته وه.

٥- پيغه مبهەر (صلی الله عليه واله وسلم) فهرمووی: «اول من یدخل من هذا الباب إمام المتقین و سید المسلمین، و یعسوب الدین، و خاتم الوصیین، و قائد الغر المحجلین» واته: «یه که م که سی که له م ده رکه وه دیته ژووری، ئیمامی پارێزکاران و سهروه ری موسلمانانه کان و یه عسوبی ئایین و ئاخیرینی وه سی یه کان و سهردهستهی نورانی یه کانه». عهلی هاته ژوور. پيغه مبهەر هه ستا سه ر پێ و مزگینێ پی دا و له باوه شی گرت و عاره قی نیوچاوانی سه ری و گو تی: «تۆ دوای من پيشه وای دهینی منی و دهنگی من به خه لک ده گه یه نی و ئه وه ی نا کۆکی یان تی دا هه یه، پوونی ده که یته وه».

٦- پيغه مبهەر (صلی الله عليه واله وسلم) ده فهرمیت: «إن الله عهد إلى فی علی أنه رایه الهدی، و إمام اولیائی و نور من أطاعنی، و هو الکلمه التي ألزمها المتقین...» واته: «خودا پیی فهرمووم: عهلی، ئالای هیدایه ت، ئیمامی دۆسته کانم، تیشکی فهرمان به ره کانه. ئه وش ده بیته هۆی ئه وی که پارێزکاران پابه ندی ئه وین».

ده بینی که ئه م ٦ هه دیسه به پوونی دا کۆکی له سه ر ئیمامه ت و پیویستی فهرمان بردن له ئه و ده کات.

۷- پیغهمبهر (صلی الله علیه و واله و سلم) ئاماژه‌ی به عه‌لی کرد و فهرمووی: « إن هذا أول من آمنی، و أول یصافحنی یوم القیمه، و هذا الصدیق الاکبر و هذا فاروق هذه الامه، یفرق بین الحق و الباطل و هذا یعسوب المؤمنین » واته : «ئهو، یه‌که‌م که‌سه ئیمانی پی‌ هی‌ناوم، یه‌که‌م که‌سیکه، له پوژئی قیامت دا، ده‌س له ناو ده‌ستی من ده‌ئی. ئهو سه‌دیقی گه‌وره و فاروقی ئه‌م ئومه‌ته‌یه و حق و باطل لیک جیا ده‌کاته‌وه، ئه‌ویه عسوبی ئیمانداره‌ کانه».

۸- پیغهمبهر (صلی الله علیه و واله و سلم) فهرمووی : «ئهی کومه‌لی ئه‌نسار! ئایا ده‌تانه‌وئ شتیکتان نیشان بده‌م که ئه‌گه‌ر ده‌ستی پی‌وه بگرن، قه‌ت ریگا ون ناکه‌ن؟ ئه‌وشته‌ عه‌لی یه . چونتان من خوش ده‌وئ، ئه‌ویشتان وا خوش بوئ، چو‌ن ری‌زو حورمه‌ت بو من داده‌نئین، واش ری‌ز بو ئه‌و دانئین، ئه‌وه‌ی پی‌م گوتن جبرائیل له لایه‌ن خواوه به‌ منی گوتووه .

۹- پیغهمبهر (صلی الله علیه و واله و سلم) فهرمووی: «انا مدینه العلم و علی بابها، فمن اراد المدینه فلیأت الباب » واته: من شاری زانستم و عه‌لی درگا‌که‌یه‌تی، هه‌رکه‌س شاری ده‌وئ، له درگا‌وه بی‌ت.

۱۰- پیغهمبهر فهرمووی: «انا دارالحکمه و علی بابها ». واته : « من یانه‌ی حکمه‌تم و عه‌لی درگا‌که‌یه‌تی».

۱۱- پیغهمبهر (صلی الله علیه و واله و سلم) فهرمووی: «عه‌لی درگای زانستی منه و له پاش من، ئه‌وه‌ی پی‌م پاسپی‌ردراوه، بو ئومه‌ته‌که‌ی پرو‌ن ده‌کاته‌وه، خو‌ش ویستنی ئه‌و ئیمان و قینی ئهو، دوو پرو‌وی یه».

۱۲- پيغەمبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) بە عەلى فەرموو: «تۆ لە پاش من، ئەوشتەى ئۆمەتەكەم ناكۆكى يان لە سەرى ھەيە، پوون دەكەيتەو». حاكم لە بەرگى سىيى مۇستەدرەك، لاپەرەى ۱۲۲ لە ئەنەس دەگىرئەو و دەلى: ئە م حەدىسە بە پيى مەرجى مۇسلىم و بوخارى لە قەبۇل كەردنى حەدىس دا دروستە، بەلام ئەوان نەيانگىرپاوەتەو.

من دەلئيم: كە سىك كە لە م حەدىسە و حەدىسەكانى تر دا وردبیتەو، تىدەگا ھەمان رۆل كە پيغەمبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) لە بەرانبەر خوا ھەيەتى، عەلىش لە بەرانبەر پيغەمبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) ھەيەتى، چونكە خواى پەرەردگار بە پيغەمبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) ئەفەرمى:

﴿ئيمە قورئانمان بۆ تۆ نە ناردوو، جگە لە ئەوى كە ئەوشتەى ئەوان ناكۆكى يان لە سەرى ھەيە، پوون كەيتەو و ئەم قورئانە رەحمەت و ھىدايەتە بۆ ئەوانەى ئيمانىيان ھيئاو﴾. پيغەمبەرىش بە عەلى دەلئيت: تۆ لە پاش من ئەوشتەى ناكۆكى يان تىيدا ھەيە، بۆ خەلك پوون دەكەيتەو.

۱۳- كورى سەمماك بە زنجيرە لە ئەبوبەكر دەگىرئە وە كە پيغەمبەر فەرموى: «على منى بمنزلة من ربي» واتە: پلە و پايەى عەلى لە لای پيغەمبەر صلی اللہ علیہ والہ وسلم وەكوو پلە و پايەى پيغەمبەرە لە لایەن خواو.

۱۴- دارقوتبى لە كتيبى (الإفراد) دا بە زنجيرە لە كورى عەبباسى دەگىرئەو كە پيغەمبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) فەرموى: عەلى كورى ئەبى تالب درگای حەقىقەتە. ھەر كەس لەم درگا بێتە ژور، ئيماندارە و كەسىك لىي بچیتەدەرەو، كافەرە».

۱۵- پیڼغمبه‌ر له (حَجَّهٗ الدَّاعِ) له عه‌ره‌فات دا فهرمووی: (ع‌لی له منه و من له

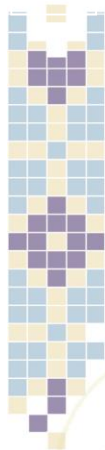
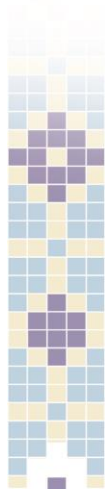
ع‌لی، که‌سی له لایه‌ن منه‌وه په‌یامی خوا پاناگه‌یه‌نی بیجگه‌له ع‌لی).

نهمه قسه‌ی پیڼغمبه‌ریکی به‌ریزه که به هیزه و هه‌روه‌ها له لای خوا پله‌یه‌کی تایبه‌تی هه‌یه، له ئو فرمان ده‌بن، نهمینه، پیڼغمبه‌ری ئیوه شیت نیه و له پروی هه‌وه‌سه‌وه قسه‌ نا‌کا. ئه‌وه‌ی که ده‌لیت ده‌ستوراتیکه پیی وه‌حی کراوه. که واته بۆ کوئ ده‌چن و قسه‌تان له به‌رامبه‌ر ئم هه‌واله دروستانه‌وه چیه؟ ئه‌گه‌ر که‌می بیر له‌ئم ئه‌رکه (که راگه‌یانه‌که‌ی وه ئه‌ستوی ع‌لی خراوه) بکه‌نه‌وه و به‌جوانی له فله‌سه‌فه‌ی راگه‌یاندنی له حه‌جی ئه‌کبه‌ر، له پیش چاوی هه‌موو که‌س دا پامینن، به‌جوانی و پرونی راسته‌یه‌کانی بۆ ده‌ر ده‌که‌وی. هه‌ر کاتیش چاو له ووشه‌کانی بکه‌ی که چه‌نده که‌م و واتاکه‌ی چه‌نده به‌رزه، ئم حه‌دیس‌ه‌ت زۆر به‌گه‌وره دیته به‌رچاو، چونکه ئه‌وشته‌کانی کو کردوته‌وه و له پیوانه‌یه‌کی به‌ریوه بردنی ئم کاره نیه. نهمه‌ش شتیکی سه‌یر نیه، چونکه بیجگه له‌وه‌سی، که له لایه‌ن پیڼغمبه‌ره‌وه‌یه که‌سیکی تر ناتوانی ئم ئه‌رکه به‌ریوه به‌ریت و بیجگه له جینشینی و وه‌لی، که‌س ناتوانی، کارو باری ئه‌وی له ده‌س دابی. حه‌مد بۆ خوایه که ئیمه‌ی هیدایه‌ت داوه و ئه‌گه‌ر ئو هیدایه‌تی نه‌دایه‌ن قه‌ت هیدایه‌ت نه‌ده‌کراین.

۱۶- پیڼغمبه‌ر (صلی الله علیه‌ و‌ال‌ه و سلم) ده‌قه‌رمیت: «که‌سیک فهرمانی من به‌ریوه

ببا، فهرمانی خوای به‌ریوه بردوه، که‌سیک که نافه‌رمانی له من بکات، نافه‌رمانی له خوا کردوه. که سیک فهرمانی ع‌لی به‌ریوه ببا، فهرمانی منی به‌ریوه بردوه و که‌سیک نافه‌رمانی له ئو بکات، نافه‌رمانی له من کردوه».

حاکم له به‌رگی سیی موسته‌دره‌ک، له ۱۲۱دا و زه‌هه‌بیش له کورته‌ی موسته‌دره‌ک،

له هه‌مان لاپه‌ره دا هه‌ناویانه و ده‌لێن به پێی شهرتی بوخاری و موسلیم، ئه‌م هه‌دیسه دروسته.

١٧- پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه و اله و سلم) فرمووی: «ئهی عه‌لی! هه‌ر که‌س له من جیا بپێته‌وه، له خوا جیا بۆته‌وه، هه‌ر که‌س به‌ش له تو جیا بپێته‌وه، له من جیا بۆته‌وه»، حاکم له به‌رگی سیی موسته دره‌ک، لاپه‌ره ٤١٢، ده‌یگیرێته‌وه و ده‌لی: به‌لگه‌کانی دروسته، به‌لام بوخاری و موسلیم نه‌یانگیراوه‌ته‌وه.

١٨- دایکی سه‌لمه ده‌یگیرێته‌وه که پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه و اله و سلم) فرمووی: «هه‌ر که‌سی جوین و قسه‌ی ناخۆش به‌ عه‌لی بلی، قسه‌ی خراپی به‌ من گوتوه»، حاکم له به‌رگی سیی موسته دره‌ک، لاپه‌ره ١٢١ ده‌یگیرێته‌وه و به‌ پێی شهرتی موسلیم و بوخاری، به‌ هه‌دیسێکی دروستی ده‌زانێ. زه‌هه‌بیش له کورته‌ی موسته دره‌ک دا هه‌ناویه‌تی و به‌ دروستی ده‌زانێ. ئه‌حمه‌دیش له به‌رگی شه‌شی موسنه‌د، لاپه‌ره ٣٢٣ له (دایکی سه‌لمه) وه ده‌یگیرێته‌وه و نه‌ساییش له (خصائص العلویه)، لاپه‌ره ١٧ باسی ده‌کات، عه‌مر کوری شاس هه‌دیسێک ده‌یگیرێته‌وه که وه‌ک ئه‌م هه‌دیسه ده‌چێ: «هه‌ر که‌سیک عه‌لی ئازار بدات، منی ئازار داوه».

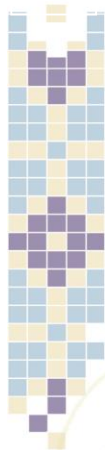
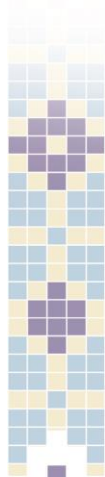
١٩- پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه و اله و سلم) ده‌فرمیت: «هه‌ر که‌س عه‌لی خۆش بویت، منی خۆش و یستوه و هه‌ر که‌س دوژمنایه‌تی له گه‌ل بکات، دوژمنی منه». حاکم له به‌رگی سیی موسته دره‌ک هه‌ناویه‌تی و به‌ پێی مه‌رجی موسلیم و بوخاری به‌ دروستی ده‌زانێ. زه‌هه‌بیش له کورته‌ی موسته دره‌ک دا هه‌ناویه‌تی و به‌ پێی مه‌رجی ئه‌ وان به‌ دروستی ده‌زانێ. قسه‌یه‌کی هه‌زه‌تی عه‌لیش هه‌یه که وه‌ک ئه‌م هه‌دیسه ده‌چیت: «سویند به‌و که‌سه‌ی که دانه‌ی قه‌له‌ شاندو روچی مرو‌قی خو‌لقاند، ئه‌مه په‌یمانێکه له

لایه ن پېغه مېره وه که هر ئیمانداريک منی خوښ دهوئ و دوو پروو دورژمنایه تیم له گهل دهکات .»

۲۰- پېغه مېره (صلی الله علیه واله و سلم) به عهلی فهرموو: «یا علی انت سید فی الدنیا، سید فی الاخره، حَبِيبُكَ حَبِيبِي وَ حَبِيبُ اللَّهِ وَ عَدُوُّكَ عَدُوِّي وَ عَدُوُّ عَدُوِّ اللَّهِ وَ الْوَيْلُ لِمَنْ أَبْغَضَكَ مِنْ بَعْدِي. واته : ئه‌ی عهلی له دنیاو ئاخیره‌ت دا سه‌روه‌و گه‌وره‌ی، دؤستی تو، دؤستی منه و دؤستی من دؤستی خوایه. دورژمنی تو دورژمنی منه و دورژمنی من دورژمنی خوایه، وای به حالئ ئه‌وکه‌سه‌ی که له دواي من رقی له تو ئه‌بیته‌وه». حاکم له به‌رگی سیئ موسسته‌دره‌ک، لاپه‌ره‌ی ۱۲۸، ده‌یگی‌ریته‌وه و به‌ پېی مه‌رجی موسلیم و بوخاری به‌ دروستی ده‌زانئ.

۲۱- پېغه مېره (صلی الله علیه واله و سلم) فهرموویه‌تی: «ئه‌ی عهلی! خوژگه‌ به‌ئو که‌سه‌ی توو خوښ بوئ و سه‌باره‌ت به‌ تو راست بلئ و قور به‌ سهر ئه‌وکه‌سه‌ی دورژمنایه‌تیت له گهل دهکات و درؤت پیوه‌ هله‌ده‌به‌ستی». حاکم له به‌رگی سیئ موسسته‌دره‌ک، لاپه‌ره‌ی ۵۱۳ هیناویه‌تی و ده‌لئ: به‌لگه‌ی ئه‌م حه‌دیه‌سه‌ دروسته، به‌لام بوخاری و موسلیم نه‌یانه‌ئناوه.

۲۲- پېغه مېره (صلی الله علیه واله و سلم) فهرمووی: «مَنْ ارَادَ أَنْ يَحْيِيَ حَيَاتِي وَ يَمُوتَ مَيَّتِي وَ يَسْكُنَ جَنَّةَ الْخُلْدِ الَّتِي وَ عَدَنِي رَبِّي فَلْيَتَوَلَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِيطَالِبٍ فَإِنَّهُ لَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ هُدًى وَ لَنْ يُدْخِلَكُمْ فِي ضَلَالَةٍ» واته : هه‌رکه‌س ده‌یه‌وئ ژین و مه‌رگی وه‌کوو من بی و بچیته‌ ئه‌و به‌هسته‌ هه‌میشه‌یی که‌ خوا به‌لئنی پېداوم، ولایه‌تی عهلی کوړی ئه‌بی تالیب قه‌بول بکا، چونکه‌ ئه‌و قه‌ت ئیوه‌ له‌ ریگه‌ی هیدایه‌ت ده‌رناکا و له‌ پېی وئتان ناکات.

٢٣- پێغه‌مبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) دەفەر‌مۆت : «هەركەس ئیمانی پێم
هێناوه و منی بە راست زانیوه، پێی دەسپێرم كە ولایەتی عەلی قەبول بکا، چونكە
هەركەس ولایەتی ئەو قەبول بکات، ولایەتی منی قەبول کردووه و هەركەس ولایەتی منی
قەبول بێت، ولایەتی خوای قەبولە. هەركەس ئەوی خۆش بویت، منی خۆش وێستوووه و
هەركەس منی خۆش بویت، خوای خۆش وێستوووه، ئەوكەسە‌ی دوژمنایەتی و رقی ئەوی
لە دل دابێت، دوژمنایەتی منی لە دل دایه و هەركەس دوژمنایەتی منی لە دلدا بێت،
دوژمنایەتی خوای لە دل دایه».

٢٤- پێغه‌مبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) فەر‌مویه‌تی: «هەركەس پێی خۆشه ژین
و مەرگی وه‌كوو من بێ و بچێتە بە‌هەشتی عەدەن كە خوا دارە‌كانی هە‌لپاچیه‌، دە‌بی‌ لە
پاش من ولایەتی عەلی و وه‌لی یه‌كه‌ی قەبول بکات و پە‌یره‌وی لە ئە‌هلی بە‌یت بکات، ئە‌وان
عێترە‌تی منن و لە خاکی من خولقاون و خوا فام و زانستی منی پێ‌داون. قور بە‌سەر
ئە‌وكە‌سانە‌ی ئۆمە‌تم كە باوهر‌ بە‌ فە‌زل و گە‌وره‌یی ئە‌وان نە‌كە‌ن و پێ‌وه‌ندی من لە نێ‌ویاندا
هە‌لبێ‌ن، خوا قە‌ت شە‌فاعە‌تی من نە‌سیب‌یان ناکات».

٢٥- پێغه‌مبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) فەر‌مویه‌تی: « هەركەس پێی خۆشه مەرگ
و ژینی وه‌كوو من بێ و بچێتە بە‌هەشتی كە خوا بە‌لێنی پێ‌داوم كە بە‌هەشتی هە‌رمانە
دە‌بی‌ ولایەتی عەلی و دودمانە‌كه‌ی لە دوا‌ی من، قە‌بول بکات. ئە‌وان، ئێ‌وه لە درگای
هیدایە‌ت دەر‌ناكە‌ن و بۆ مە‌ل‌بە‌ندی پێ‌ و لادراوی ناتابە‌ن».

٢٦- پێغه‌مبەر (صلی اللہ علیہ والہ وسلم) بە‌ عە‌مما‌ری فەر‌موو: «ئە‌ی عە‌مار! هەر
كات دیت عە‌لی بە‌ رێ‌گایە‌ك دا دەر‌پوا و خە‌لكی دیکە بە‌ رێ‌گایە‌کی تر دا، لە گە‌ل عە‌لی
برۆ، ئیشت بە‌ خە‌لك نە‌بی، ئە‌ونا‌تخاتە‌ نشیو و لە رێ‌گای هیدایە‌ت، دەر‌ت ناکات».

۲۷- له همدیسې ئه‌بویه‌کړدا هاتووه که پیغهمبه‌ر (صلی الله علیه و اله و سلم) فرمویه‌تی: «له دادپه‌روه‌ری دا، ده‌ستی من و عه‌لی یه‌کسانه».

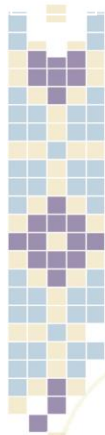
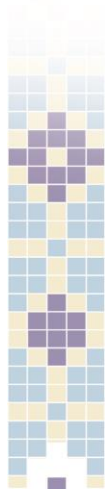
۲۸- پیغهمبه‌ر (صلی الله علیه و اله و سلم) به فاطمه‌ی فرموو: «ئهی فاطمه، ئایا به‌م زه‌ماوه‌نده پازی نیت: خوا چاویکی له خه‌لکی زه‌وی کرد و دوو نه‌فه‌ری هه‌ لېژارد، یه‌کیان باوکت و ئه‌وی دیکه، می‌رده‌کته».

۲۹- پیغهمبه‌ر (صلی الله علیه و اله و سلم) فرمویه‌تی: «انا المنذر و علی الهاد، و بک یا علی یهتدی المهتدون من بعدی» واته: من ئاگادارکه‌ره‌وم و عه‌لی هیدایه‌ت‌گه‌ر، ئهی عه‌لی! له پاش من که‌سانیک که هیدایه‌ت‌یان ده‌وی که به‌ هو‌ی تووه هیدایه‌ت ده‌کړین. ۳۰- پیغهمبه‌ر فرمویه‌تی: «یا علی لا یحل لأحد أن یجنب فی المسجد غیری و غیرک» واته: ئهی عه‌لی! بیج‌گه‌ له من و تو بؤ که‌س حه‌لال نیه که له مزگه‌وت دا جه‌نابه‌ت بی‌ت.

حه‌دیس‌یک‌ی دیکه‌ی وه‌ک ئه‌مه‌ش هه‌یه که ته‌به‌رانی له دایکی سه‌لمه‌وه به‌زار، له سه‌عد، له پیغهمبه‌ری ده‌گی‌رنه‌وه: «بیج‌گه‌ له من و عه‌لی بؤ که‌سی تر حه‌لال نیه له‌م مزگه‌وته‌دا جه‌نابه‌ت بی».

۳۱- پیغهمبه‌ر (صلی الله علیه و اله و سلم) فرمویه‌تی: «انا و هذا (یعنی علیاً) حُجَّهٌ علی أمتی يوم القيامة» من و ئه‌مه (یانی عه‌لی) له پوژنی قیامه‌ت دا حوججه‌ت و ده‌للیلی ئومه‌تین». خه‌تیب ئه‌مه‌ی له ئه‌نه‌س گیاراوه‌ته‌وه.

۳۲- پیغهمبه‌ر (صلی الله علیه و اله و سلم) فرمویه‌تی: له سه‌ر درگای به‌ه‌شت نووسراوه: «لا اله الا الله، محمد رسول الله، علی آخو رسول الله» واته: خوايه‌ک بیج‌گه‌

له خوای تاقانه نیه، محهمه د پیغهمبهری خوایه و عهلی برایه تی.

۳۳- پیغهمبهر (صلی الله علیه واله و سلم) فهرموویه تی: له سهر کۆله که ی عهرش نووسراوه: «خوایه ک بیجگه له خوای تاقانه نیه، موحه ممه د پهرسولی خوایه و به هوی عهلی یه وه ئه وم یارمه تی دا».

۳۴- دیسان ده فهرمی: «هه رکه س ده یه ویّت چاو له ئیراده ی نوح، زانستی ئاده م، سه بری ئیبراهیم، زیره کی موساو زوه دی عیسا بکات، ته ماشای عهلی کوری ئه بی تالب بکات». به یه قی له سه حیه که ی خوی دا و ئیمام ئه حمه دی هه نبه ل له موسنه د دا ئه م هه دیسه هیناویانه.

۳۵- پیغهمبهر (صلی الله علیه واله و سلم) به عهلی فهرموو: «ئهی عهلی، له تو دا نیشانه یه کی عیسا هه یه، ئه ویش ئه وه یه که یه هود دوژمنایه تی یان له گه ل کرد به راده یه ک که بوختانیان به دایکی کرد. نه ساراش هینده یان خوشویست که ئه ویان له پله و پایه یه ک دانا که نه ییوو».

۳۶- دیسان فهرموویه تی: «السَّبَقُ ثَلَاثَةٌ، السَّابِقُ إِلَى مُوسَى يُوشَعَ بْنِ نُونٍ وَ السَّابِقُ إِلَى عِيسَى صَاحِبُ يَاسِينَ وَ السَّابِقُ إِلَى مُحَمَّدٍ عَلِيَّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ» واته: سبه قه که ره کان سی که سن: سبه قه که ره بۆ لای موسا، یوشه ع کوری نون، سبه قه که ره بۆ لای عیسا، ساحه بی یاسین، سبه قه که ره بۆ لای محهمه د، عهلی کوری ئه بی تالبه.

۳۷- پیغهمبهر (صلی الله علیه واله و سلم) فهرموویه تی: «پاست بیژه کان (صدیقین) سی که سن: هه بیبی نه ججار، ئیمانداری ئالی یاسین که گوئی ئهی هۆزه که م! په یه وه ی له نوینه رانی خوا بکه ن. هه رقیل، ئیمانداری ئالی فیرعه ون که گوئی: ئایا که سی که ده کوژن

که ده لې پوره دگاری من خوايه؟. عه لی کوری ئه بی تالب که له هه موویان چاکتر و گه وړه تره».

۳۸- پیغه مبه ر به عه لی گوت: «له پاش من، ئومه ته که م خیرا زولمت لی ده کات و تو به پې ئایینی من ده ژیت و له سهر سوننه تی من ده کوژریت. هه رکه س توی خوش بوئ منی خوش ویستوه و هه رکه س دوژمنایه تی له گه ل تو دا بکات، دوژمنی منه. ده بینم گهر دنت به خوینی سهرت سوور ده بی». عه لیش ده لیت: «له و شتانه ی که پیغه مبه ر ناگاداری کردم، ئه ویه که له پاش من ئومه ته که م زولمت لی ده که ن».

کوړې عه بباسیش ده لیت که پیغه مبه ر (صلی الله علیه و سلم) به عه لی فهرموو: به زووی له پاش من ده که ویته چه رمه سهری و نارده تی. گوتی: ئایا له ئه و کاته دا دینه که م سلومه ته؟ فهرمووی: به لې دینه که ت سلومه ته».

۳۹- روژیک پیغه مبه ر (صلی الله علیه و سلم) له نیو ئه سحاب دا فهرمووی: «له نیو ئیوه دا که سیک هه یه که له سهر ته ئویلی قورئان، شه ر ده کات، هه روک من له سهر هاتنی شه رم کرد. هه مو سهریان هه لیتا. ئه بوبه کر و عومه ریش له ئه وې بوون. ئه بوبه کر پرسى منم؟ فهرمووی: نا. عومه ر: ووتی منم؟ فهرمووی: نا. ئه وکه سه یه که خه ریکی دورینی پیلوه، واته: عه لی. (له ئه و کاته دا عه لی خه ریکی پینه کردنی پیلو ویک بوو).

ئه بوسه عیدی خدری ده لیت: هاتینه لای عه لی و ئه م مرگینی یه مان پيدا. ئه و ته نانه ت سهریشی هه ل نه هیتا. ده یگوت ئه م شته م چه نده ها جار له پیغه مبه ر بیستوه». چه دیسی ئه بو ئه یوبی ئه نساری له کاتی خه لافه تی عومه ر دا، ئه و ده لیت: پیغه مبه ر (صلی الله علیه و سلم) فهرمانی به عه لی دا که له گه ل په یمان شکینان (ناکشین)،

محەمەد كۆپى عوبەيدىللاھ كۆرى ئەبى رافع، لە باوكى لە باپىرى دەگىرئەوھ كە
 پىغەمبەر فەرمووى: «لە پاش من دەستەيەك لە گەلّ عەلى شەپّ دەكەن. جىھاد لە گەلّ
 ئەوانە وەكو ئەركى خوايى پىئويستە، ھەركەسىكىش ھىزى جىھادى نىيە، بە زمان شەپّ
 بكات، ھەركەس ئەوھشى نەتوانى دەيى بە دلى شەريان لە گەلّ بكات».

٤٠- پیغمبر (صلی الله علیه و سلم) فرمودی: ئه‌ی عه‌لی تایبه‌تمه‌ندی من له
سه‌ر تو پیغه‌مبه‌رایه‌تی یه، چونکه له پاش من پیغه‌مبه‌رایه‌تی یه‌ک نیه. تو ش‌حه‌وت
ئیمتیازت له سه‌ر خه‌لک هه‌یه: یه‌که‌م که‌سی که ئیمانته به‌خوا هی‌ناوه، با وه‌فاتر له
هه‌موویان به‌په‌یمانی خودا، پاوه‌ستاوتر له هه‌موویان له فره‌مانه‌کانی خودا، له هه‌موو
که‌س زیاتر له دابه‌ش کردنی به‌یتولمالّ دا یه‌کسانی له به‌ر جاوده‌گری، بو‌خه‌لگی له

ھەموو كەس دادپەرۋەرتر و لە تاييەتمەندىيەكان دا لە لاي خوا لە ھەموويان سەرتىرى.

ئەبو سەئىدى خدرىش دەلىت: پىغەمبەر (صلى الله عليه واله و سلم) فەرموۋى:
«ئەي ئەلى! تۆ خەوت تاييەتمەندىت ھەيەكە لە كەسى تىردا نىيە، تۆ يەكەم ئيمان ھىنەر
بە خوا، باۋەفاتىر بە پەيمانەكەي پاۋەستاتىر لە كارەكەي، دلفراوانتر سەبارەت بە خەلك،
ئاگاتىر لە داۋەرى دا و لە تاييەتمەندى دا لە ھەموويان سەرتىرى».

ئەمە ئەو چل ھەدىسە بوو باس لە ئىمامى ئەلى دەكات بەلام بىجگە لەمانەش زۆر
ھەدىسى دىكەھەن كە لىرە دا جىي نىيە. ئەوانىش ۋەك ئەمانەيەك دەست و يارمەتىدەرن
و كۆكردنەۋەي ھەموويان، يەك ۋاتا دەگەيەنن و ئەۋىش ئەمەيەكە ئەلى لەئەم ئۆمەتەدا
دوای پىغەمبەر يەكەم كەسە و لە پاش ئەو پىيەرايەتى خەلك ھەروەك بۆ پىغەمبەر بوو
بۆ ئەلى يە.

ھەر بۆيە ئەم ھەدىسانە تەۋاتورى ۋاتايى يان ھەيە، گەرچى تەۋاتورى بىژى يان
نەش بى، ھەر ئەمەش بۆ تۆ بەلگەيەكى تەۋاۋپوونە.

شەۋى قەدر

پاداشتى زياتر لە ھەشتاوسى سال پەرستىن لەتەنھا يەك شەۋدا موسلمانانى خوا پەرست زۆرمان لەھەول و كۆششى تەۋادىن بۇ بەدەست ھىنانى بژيوى ژيانمان تا واى لېھاتوھ پەرستىنەكانمان لەياد چووھ لەكاتىكدا دلنيا نىن لەوھى كەئايە مردن دەرڤەتمان دەدات ئەو بېرەسامانەيە كە كۆمان كىرەتەوھ سەرف كەين بۆيە زۆر جار بۇ ئاۋەدان كىرەنەوھى مالى دوونىا خۆمان ماندوو دەكەين و لەگەئيا مالى قىيامەتمان ويران دەكەين لەكاتىكدا ئاۋەدان كىرەنەوھى مالى قىيامەتمان ئاسانەو ماندووبوونىكى زۆرى ناۋىت بەلام ويران كىرەنى پىويستى بەھەولنىكى زۆر ھەيە رېگايەكى دوورمان گىرتۆتە بەر بە مەبەستى گەيشتن بەخۆشەختى كەچى رېگاي خۆشەختى زۆر ئاسانەو زۆرىش نىزىكە لىمانەوھ لەدەرەنجامى ھەموو ئەو تاۋانانەي ئەيكەين ھىندەي تىرەلەكانمان پەش دەبىت لەكاتىكدا ھەندى پەرستىن ھۆكارن بۇ سىپىنەوھى زۆرىك لەتاۋانەكانمان بۆيە لىرەدا ئەپىسىم لەماوھى ۱۱ مانگ و ۲۰ شەۋدا ھەمىشە خەوتىن چىمان دەست كەوتوۋە و لەئەنجامى چى ؟

بېگومان لەدەست چوونى نوپىزى بەيانى و ئەمىش لەئەنجامى ماندووبوونى رۆژ

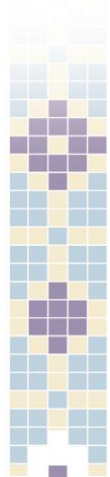
باشه له ماوه‌ی ۱۱ مانگ و ۲۰ شه‌ودا دانیشتن به‌دیار سه‌ته‌لایته‌وه چیمان ده‌ست که‌وتووه بیگوومان نازاردانی چاوه‌کانمان و زیاد کردنی تاوانه‌کانمان نه‌مه جگه‌له شه‌و نخوونی و قسه‌کردن به‌ته‌له‌فون تا دهمه‌و به‌یان و چه‌ندین تاوانی تر نه‌ی له‌نه‌نجامی کارکردنی به‌رده‌وام له‌ماوه‌ی ۱۱ مانگ و ۲۰ روژ چیمان ده‌ست که‌وتووه هندی پاره‌و سامان که زور جار به ناشه‌رعی یان له‌سهر حیسابی په‌رسته‌نه‌کانمان ده‌ستمان ده‌که‌ویت به‌داخه‌وه بازاری دوونیا بو زیاد کردنی سامان و بژیوی مال و منداډ سهرقالی کردوین له‌وه‌ی که‌هول و کوششه‌کانمان بخه‌ینه گه‌ر بو نه‌و روژه‌ی خوی په‌روه‌ردگار له‌باره‌یه‌وه نه‌فه‌رموویت:

﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ واته‌نه‌و روژه که نه مال و سامان سوودی ده‌بیټ نه منال و کورپان به‌که‌لک دین مه‌گه‌ر که‌سیک به‌دلټکی ساغه‌وه بیته حزووری خوی گه‌وره، زانایان له‌پیناسه‌ی القلب‌اللسیم دا نه‌لین مه‌به‌ست نه‌و دل‌یه که خالی بیټ له‌بیده‌وه دامه‌زراو بیټ له‌سهر سووننه‌ت له‌دوونیا‌دا گری به‌ستیک بکه به‌دلټکی پاکه‌وه بو ماوه‌ی هه‌شتاو سی سال یاری کردن بوچی و بو کوی بو زیادکردنی سامان و سه‌رمایه و نه‌و منال‌انه‌ی که رنگه‌له‌پاش مردنت له‌و سامانه‌ت هیچ خیریک نه‌که‌ن لی‌ره‌دا پیټ ده‌لیم وهره بو‌ماوه‌ی ۱۰ شه‌و له‌گه‌ل په‌روه‌ردگار تا مامه‌له‌یه‌ک بکه قازانجی نه‌و ۱۰ شه‌وه‌شت له‌۸۳ سال په‌رستن زیاتره‌له‌ته‌نها ۱۰ شه‌ودا نیستا کاتی نه‌وه هاتووه تاقی کردنه‌وه یه‌کی تر بکه‌ین به‌ته‌نها ۱۰ شه‌و نه‌خه‌وتن ته‌عویزی ۱۱ مانگ و ۲۰ شه‌و غه‌فله‌ت بکه‌ینه‌وه خوی په‌روه‌ردگار له‌به‌ر سو‌زو به‌زه‌یی به‌بنده‌کانی ته‌نها ۱۰ شه‌وی کردوته هوکار بو ده‌ست که‌وتنی پاداشتی هه‌شتاو سی سال په‌رستن به‌لام چون به‌چ شیوه‌یه‌ک ته‌نها ده شه‌و بتوانی له‌یانزه‌مانگ و بیست شه‌و گه‌وره‌تربیت به‌دل‌نیا‌یه‌وه له‌ته‌رازووی

شهرعدا ئم ده شه‌وه نهك له ۱۱ مانگ قورسترو گه‌وره‌تره‌به‌لكو له‌هه‌شتاو سى سال
 گه‌وره‌تره به‌واته‌یه‌كى تر پاداشتی هه‌شتاو سى سال په‌رستن به‌ته‌نایی ده شه‌و په‌رستن
 به‌ده‌ست ئه‌هینیت به‌ئى ئم ده شه‌وه‌ی كه به‌شیكن له‌سال چ جیاوازیه‌کیان له‌گه‌ل
 شه‌وه‌كانی تردا هه‌بیت لیره‌وه‌ئه‌مه‌ویت وه‌لامی ئم په‌رستیاره له‌مروفتیكه‌وه نه‌بیستی
 به‌لكو وه‌لامی په‌رستیاره‌كه‌ت له‌كتیى خوای په‌روه‌ردگار وه‌ه بیستی كه‌خوای گه‌وره
 خوى ده‌فرموویت : ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ * وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ * لَيْلَةُ الْقَدْرِ
 خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ * تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ * سَلَامٌ هِيَ حَتَّى
 مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾

به‌ئى مووسلمانانی به‌پیز ئه‌و ده‌شه‌وه‌ی باسما‌ن کرد شه‌وی قه‌دره كه پاداشتی
 هه‌زار مانگی هه‌یه بویه ئه‌لیم به‌یهك شه‌و په‌رستن چونكه ده شه‌وی كو‌تایی په‌مه‌زان به
 په‌رستن زیندوو‌كه‌یه‌وه دلنیا به ئه‌و شه‌وه ئه‌دو‌زیه‌وه كه ليله‌القدری تیا‌یه بۆ ئه‌لین
 هه‌ر ده شه‌وه‌كه‌ی زیندوو‌كه‌ره‌وه بۆ ئه‌وه‌ی دلت ئارام بگ‌ریت كه له شه‌وی قه‌دردا به
 خۆ برۆیت و پاداشتی هه‌زار مانگت ده‌ست كه‌وتوو وه‌بۆ ئه‌وه‌ی دلنیا بیت له‌گه‌وره‌یی
 ئم ده شه‌وه ئه‌وه پیغه‌مه‌رمان صلى الله عليه و اله وسلم فه‌رموویه‌تی: ﴿من قام ليلة
 القدر ايمانا واحتسابا غفر له ما تقدم من ذنبه متفق عليه﴾.

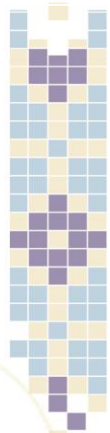
واته هه‌ركه‌سێك شه‌وی قه‌در زیندوو‌بكاته‌وه و باوه‌ری پێی هه‌بیت و چاوه‌پوانی
 پاداشتی خوا بیت ئه‌وه خوای گه‌وره له‌تاوانه‌كانی پێشوو‌ی خۆش ده‌بیت بزانه خوای
 په‌روه‌ردگار چ‌ه‌ند به‌سو‌ز و به‌به‌زه‌یه به‌رامبه‌ر به‌بنده‌كانی پاداشتی زیاتر له‌هه‌شتاو
 سى سال له‌یهك شه‌و په‌رستندا، توخوا مووسلمانانی به‌ریز ئه‌مه‌کاری په‌روه‌ردگار

بەرامبەرمان باشە ئىمە شەرم ناكەين لە كەردەوھەكانمان بەرامبەر پەرەردگارمان تەنانەت گەرەبى ئەم شەوھ گەشتۆتە رادەيەك كە فرىشتەكانىش داواى لى خۆش بوون بۆ مووسلمانان دەكەن.

ئىمەى مەۋف كە بەردەوام لە تاوانداين لەجىياتى گريان پىدەكەنين لەكاتىكدا پىغەمبەرى ئازىزمان صلى الله عليه و اله وسلم، خاى پەرەردگار لەتاوانى رابردوو و داھاتووى خۆش بوو كەچى شەوى قەدرى بەپەرستىن زىندوو ئەكەردەوھ ھەر وەك عائىشە سەبارەت بەپىغەمبەرى خۆشەويست صلى الله عليه و اله وسلم نەقل دەكات : ﴿ كان النّبي صلى الله على و اله وسلم اذا دخل العشر شد مئزره و أحببى ليله وأيقظ أهله ﴾ رواه البخارى و مسلم واتە : دوور ئەكەوتەوھ لەجووت بوون لەگەل خىزانەكانىدا وە شەوھەكانى زىندوو دەكەردەوھ وە خىزانەكانىشى بەخەبەر دەھەينا بەپراستى شەرمەزاريە بۆ ئىمەى مەۋف كەكاتىك ميوانىكمان دىت تا نيوەشەو ناخەوين و لەگەلپاندا غەيبەتى ئەم و ئەو دەكەين تاوان دەكەين لەكاتىكدا لەشەوى قەدر دا ھەزاران فرىشتە ميوانمانن كەچى بى گوى دانە بە ئەم ميوانە بەپىزانە خەوتن ھەل ئەبژىرن.

ھەسەنى بەسرى رەزاي خاى لى بىت فەرموويەتى نەمبىنى شتىك لەعبادەتدا وەك شەو نوپژ بىت وەھەركاتى شەدادى كوپى ئەنەسش بچوايەتە سەر جىگاي خەوتن لەشەودا وەك پاقلەيەك چووى دەكولنى واى لىدھەات دەيووت خوايە جەھنم نايەلى بخەوم ھەلئەستا بۆ شەو نوپژ كردن ئەمە ھالى پىشىنيان بووھ كە چى ئىمە چركەيەك خەو نادەين بەھەموو دوونيا بۆيە مووسلمانانى بەريز چۆن شوانى تر تا نيوە شەو بەديار دووگوللى و دەمە تەقيوھ دادەنیشين و شەو نخوونى دەكەين ئەوا ھىچ نەبىت وەك شەوانى

تریش ئەم دە شەوێ تاقی کەرەوێ بەلام بەپەرستی پەرەدگار هیچ نەبێ لێ خۆش بوونی پەرەدگارت دەست دەکەوێت. بۆیە ئاگادار بە چونکە پیغەمبەری خوا صلی اللہ علیہ و الہ وسلم فەرموویەتی: ﴿أَتَاكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ مَبَارَكٌ وَفِيهِ لَيْلَةٌ هِيَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ مِنْ حَرَمٍ خَيْرُهَا فَقَدْ حَرَمٌ﴾ صحیح الجامع الصغیر ۵۵.

واتە ئەوا مانگی ڕەمەزانتان بە سەرداھات کە مانگیکی پیروژ و بە بەرەکەتە وە شەویکی تیا یە خێر و چاکە ی لە ھەزار مانگ زیاترە و چاکترە ئەو کەسە ی لە خێرە چاکە کە ی بێ بەش بێ ئەوا بێ بەش بوو ئەو شەمان لەبەر نەچی فەزلی ئەم دە شەوێ زۆر گەورە یە لەوانەش

۱ شەویکە قورئانی پیروزی تیا دا ھاتووە خوارەوێ ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾.

۲ شەویکی پیروژو موبارە کە.

۳ خالیە لە کاری خراپە و پڕە لە کاری چاکە ﴿سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾.

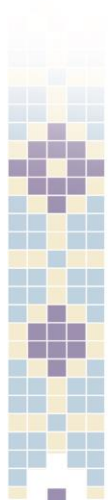
۴ فریشتەکان دینە خوارەوێ بۆ سەر زەوی خێر و چاکە و لێ خۆش بوون دەینن ﴿تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ﴾.

۵ تیا دا خوای پەرەدگار ئەجەل و ڕۆزی بەندەکانی دەنوسیت ﴿فِيهَا يَفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾.

۶ پادا شتی پەرستێ تیا دا لە ھەزار مانگ زیاترە ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾.

۷ ھۆکارە بۆ لێ خۆشبوونی تاوانەکانی ڕابوردومان پیغەمبەر صلی اللہ علیہ و الہ وسلم فەرموویەتی: ﴿هَرَكَةُ سَيِّكِ شَعْرَةٍ قَدَرُ زَيْنَدُو بَكَاتِهِ وَبَاوَدِي پَيْتِي بَيْتٍ وَچاوەرپی پادا شتی خوا بێت ئەوا خوای گەورە لە تاوانەکانی ڕابردوی خۆش دەبێت.

۸ خوای گه وره سورەتیکى له فەزلى ئەم شەووە ناردۆتە خوارەووە کە تا قیامەت دەخویندریتەووە بۆیە لەم دە شەووەى کۆتاییدا با خوو پەوشتمان وەك خوو پەوشتى پێغەمبەر صلى الله عليه و اله وسلم بێت. ﴿كان رسول الله صلى الله عليه و اله وسلم يجتهد في العشر الاواخر مالا يجتهد في غيرها، رواه مسلم﴾. واتە پێغەمبەرى خوا صلى الله عليه و اله وسلم لە دە پۆزى کۆتایی دا زیاتر هەولێ خوا پەرسى دەدا بە جۆریك ئەو هەولەى لە رۆژانى تردا نە دەدا بۆیە ئەى ئەو کەسەى منداڵت نابێ و پەنا ئەبەیتە بەر شیخ و جادووگەر ئەى ئەو کەسەى نەخۆشیت و ئەى ئەو کەسەى هەزار و دەست کورتیت و ئەى ئەو کەسەى کێشە یەکت هەیه، بێرت چوووە خاویەك لە ئاسمانەو لە کێشە کەى تۆ گەورە ترە.

کتابخانه

□

۱۲۱

